

THÁI QUANG VINH - TRẦN ĐỨC NIỀM
TRẦN LÊ THẢO LINH - LÊ THỊ NGUYỄN

Tuyển tập

150 BÀI VĂN HAY LỚP 4

NHÀ XUẤT BẢN
ĐẠI HỌC QUỐC GIA HÀ NỘI

THẠI QUANG VINH - TRẦN ĐỨC NIỀM
TRẦN LÊ THẢO LINH - LÊ THỊ NGUYỄN
(Biên soạn, tuyển chọn và giới thiệu)

Tuyển tập
150
BÀI VĂN HAY
LỚP

(Tái bản lần thứ nhất)

NHÀ XUẤT BẢN ĐẠI HỌC QUỐC GIA HÀ NỘI

NHÀ XUẤT BẢN ĐẠI HỌC QUỐC GIA HÀ NỘI
16 Hàng Chuối - Hai Bà Trưng - Hà Nội
ĐT: (04) 9724852; (04) 9724770 - Fax: (04) 9714899
Email: nxb@vnu.edu.vn

* * *

Chịu trách nhiệm xuất bản :
Giám đốc: PHÙNG QUỐC BẢO
Tổng biên tập: NGUYỄN BÁ THÀNH
Biên tập: ĐÀM THỊ MAI
Chế bản: TRƯƠNG TẤN
Trình bày bìa: HS ĐỖ DUY NGỌC

TUYỂN TẬP 150 BÀI VĂN HAY 4

Mã số 2L-180 ĐH2008

In 4.000 bản, khổ 16 x 24 cm. Tại Công ty In Nguyễn Văn Thành

Số xuất bản: 681-2008/CXB/10-107/ĐHQGHN

Quyết định xuất bản số: 180/LKXB

In xong và nộp lưu chiểu quý IV năm 2009.

LỜI NÓI ĐẦU

Để giúp các em có điều kiện rèn luyện kỹ năng làm văn, một môn học có tính chất thực hành toàn diện, tổng hợp, sáng tạo làm cơ sở vượt qua chặng đường đầu trên con đường học vấn và cũng là nguồn năng lượng dự trữ dồi dào đưa các em bước tiếp vững chắc lên bậc thang trung học. Với tham vọng ấy, chúng tôi biên soạn cuốn **Tuyển chọn 150 bài văn hay 4** nhằm đem đến cho các em một nguồn tư liệu phong phú, đa dạng và đầy đủ các kiểu bài trong chương trình hiện hành. Các em sẽ tìm thấy trong cuốn sách này cách thức hướng dẫn để tạo ra một đoạn văn hoàn chỉnh, một bài văn hay. Đó chính là tiền đề nhằm bồi dưỡng năng lực làm văn giỏi cho các em.

NHÓM TÁC GIẢ

MỤC LỤC

Một số vấn đề chung về Tập làm văn lớp 4	5
Những bài văn, đoạn văn tham khảo	7
Văn kể chuyện	7
Nhân vật trong truyện	11
Tả ngoại hình nhân vật trong văn kể chuyện	18
Kể lại lời nói ý nghĩ của nhân vật	24
Viết thư	26
Cốt truyện	28
Quan sát tranh và phát triển ý nêu dưới bức tranh	39
Dựng đoạn mở bài	54
Dựng đoạn kết bài	56
Ôn tập văn kể chuyện	62
Văn miêu tả	66
Tả đồ vật	67
Giới thiệu địa phương	79
Luyện tập xây dựng đoạn mở bài trong bài văn miêu tả đồ vật	82
Luyện tập xây dựng đoạn kết bài trong bài văn tả đồ vật	85
Những bài văn tả đồ vật: cặp sách, cái bàn học, bút chì	87
Luyện tập văn miêu tả cây cối	93
Luyện tập tả các bộ phận của cây	96
Luyện tập tóm tắt tin tức	101
Xây dựng đoạn văn trong bài miêu tả cây cối	104
Dựng đoạn văn mở bài trong bài văn tả cây cối	108
Dựng đoạn kết bài trong bài văn tả cây cối	110
Lập dàn ý tả một vật nuôi trong nhà	114
Xây dựng đoạn văn trong bài văn tả con vật	118
Luyện tập tả con vật	120
Những bài văn tả đồ vật, cây cối	121
Những bài văn tả đồ vật, cây cối, con vật:	126
- Tả đồ vật	126
- Tả cây cối	132
- Tả con vật	141

Phần II

MỘT SỐ VẤN ĐỀ CHUNG VỀ PHÂN MÔN TẬP LÀM VĂN LỚP 4

I. KHÁI QUÁT CHUNG VỀ CHƯƠNG TRÌNH

Chương trình Tập làm văn ở lớp 4 có những yêu cầu mới cao hơn hẳn về nội dung lẫn hình thức so với lớp 2, lớp 3. Các em được học và thực hành các kiểu bài:

- 1- Văn kể chuyện
- 2- Văn miêu tả
- 3- Văn viết thư
- 4- Văn thuyết minh
- 5- Văn nhật dụng

Có những kiểu bài lại được chia ra thành những tiểu loại nhỏ tùy theo đặc điểm của đối tượng. Ví dụ “văn miêu tả” gồm có: Tả đồ vật, tả cây cối, tả con vật v.v...

Thông qua những đề bài cụ thể của các kiểu bài, các em luyện tập trau dồi và sáng tạo ngôn bản trên hai hình thức nói và viết. Muốn giải quyết yêu cầu của một đề bài cụ thể, học sinh phải huy động toàn bộ vốn kiến thức của mình: kiến thức văn học, kiến thức đời sống, kiến thức ngôn ngữ v.v...

Và những kĩ năng cần thiết: kĩ năng nhận diện đặc điểm thể văn, kĩ năng phân tích đề, kĩ năng tìm ý lập dàn ý, kĩ năng diễn đạt, chọn từ, tạo câu, kĩ năng mở đề kết luận v.v...

Chính các em là chủ thể của quá trình luyện tập hình thành kĩ năng sáng tạo ngôn bản. Đây là một tư tưởng cơ bản của giáo dục hiện đại.

II. YÊU CẦU CẦN ĐẠT ĐƯỢC

Học sinh phải thật sự làm chủ quá trình hình thành kĩ năng sản sinh ngôn bản trên hai hình thức NÓI và VIẾT. Các kĩ năng quan sát tìm ý, lập dàn ý, dùng từ, đặt câu, liên kết câu thành đoạn, bài sẽ được hình thành dần dần thông qua các tiết học cụ thể. Mỗi tiết học là một tiết thực hành một vài kĩ năng nào đó của quá trình làm

văn theo các kiểu bài thuộc các thể loại khác nhau. Loại văn thuộc phong cách nghệ thuật đòi hỏi bài viết phải giàu cảm xúc để tạo nên được cái “hồn”, cái “chất” của bài văn. Mặt khác bài làm của học sinh phải đảm bảo tính chân thực khi miêu tả, kể chuyện, viết thư. Tránh tình trạng giả tạo, giả dối, bệnh công thức sáo rỗng... Mỗi bài tập làm văn là sản phẩm tinh thần của từng cá nhân học sinh trước một đề bài cụ thể. Sản phẩm này thực sự ghi lại những dấu ấn riêng của từng em trong cách suy nghĩ, kể, tả bộc lộ cảm xúc... thông qua óc quan sát và sự nhạy cảm của tâm hồn. Thầy giáo là người đóng vai trò vừa truyền thụ kiến thức vừa tổ chức hướng dẫn giúp các em rèn luyện các kĩ năng và huy động vốn kiến thức nhiều mặt về ngôn ngữ, đời sống, văn học... nhằm giải quyết yêu cầu của đề ra theo từng kiểu bài mà chương trình quy định. Những bài văn mẫu, văn hay giúp các em tham khảo cách mở bài, thân bài, kết luận. Và các em cũng học tập được trong những bài văn này những cách thức dùng từ, đặt câu, liên kết câu, liên kết đoạn hay lối diễn đạt có hình ảnh bằng các biện pháp tu từ v.v... làm cơ sở, tiền đề cần thiết để sáng tạo nên bài văn của mình theo một phong cách và lối cảm riêng mà không rập khuôn máy móc. Ở lớp 4 các kiểu bài Tập làm văn đều gắn với các chủ điểm. Quá trình thực hiện các kĩ năng quan sát tìm ý, lập dàn ý, viết đoạn văn... cũng chính là quá trình học sinh huy động vốn từ để diễn tả những điều mình biết, mình hiểu cùng với những tâm tư tình cảm của mình trước đối tượng mà mình kể, tả, viết thư... Nhờ đó mà tư duy lôgic và tư duy hình tượng của các em đều phát triển, hình thành nhân cách tốt đẹp cho chính các em.

Phần II

NHỮNG BÀI THAM KHẢO

Hãy kể lại câu chuyện *Sự tích hồ Ba Bể* mà em đã được nghe.

Bài 1

BÀI LÀM

Đoạn 1- Bà cụ ăn xin xuất hiện như thế nào?

Thuở xa xưa, ở một địa phận thuộc tỉnh Bắc Cạn, người ta mở hội cúng Phật để cầu phúc. Bỗng, xuất hiện một bà lão ăn xin thân thể gầy nhom như que sậy, lại còn bị lở lói như người bị bệnh hủi. Gặp ai, cùng thều thào được mấy tiếng nghe rất thương tâm: “Đói lắm các ông bà ơi!”. Vậy mà đi đến đâu, bà cũng bị xua đuổi.

Đoạn 2- Ai cho bà cụ ăn và ngủ lại?

May sao, bà gặp được hai mẹ con bà góa vừa đi chợ về. Thấy bà cụ ốm yếu gầy còm lại bị bệnh tật nữa, hai mẹ con bà góa cảm cảnh, đưa bà lão về nhà cho ăn rồi cho ngủ lại.

Đoạn 3- Chuyện gì xảy ra trong đêm?

Đêm hôm đó, hai mẹ con thấy chỗ bà lão nằm sáng rực lên. Và một con giao long to lớn đang cuốn mình, đầu gác lên xà nhà, đuôi thò xuống đất. Cả hai mẹ con rụng rời kinh hãi, đành nằm im thin thít, phở mặc cho số phận.

Sáng hôm sau tỉnh dậy, mẹ con bà góa chẳng thấy giao long đâu. Chỗ nằm ấy vẫn là bà cụ gầy còm, bệnh tật. Bà đang sửa soạn ra đi. Bà nói với mẹ con bà góa: “Vùng này sắp có lụt lớn. Ta cho hai mẹ con gói tro này, nhớ rắc ngay xung quanh nhà mới tránh được nạn”.

Người mẹ thấy lạ, vội hỏi: “Vậy làm sao để cứu dân làng, hồ cụ?”. Bà lão nhặt một hạt thóc cắn vỡ ra, đưa cho hai mẹ con và dặn: “Hai mảnh vỏ trấu này sẽ giúp mẹ con chị làm việc thiện”. Nói xong, bà cụ biến mất.

Đoạn 4- Hồ Ba Bể hình thành như thế nào?

Tối hôm đó, mọi người đang lễ bái thì bỗng có một dòng nước phun lên. Nước mỗi lúc một mạnh, đất xung quanh lở dần. Rồi đất dưới chân họ rung chuyển. Một tiếng nổ dữ dội phát ra, nhà cửa cây cối ruộng vườn... tất cả đều chìm trong biển nước. Duy chỉ có ngôi nhà

nhỏ của mẹ con bà góa vẫn tồn tại. Nhìn thấy cảnh dân làng bị nước lụt bất ngờ tàn phá, nhớ lời bà lão dặn, hai mẹ con đem hai mảnh vỏ trấu ra. Họ vừa đặt xuống nước thì lạ thay hai mảnh vỏ trấu biến thành hai chiếc thuyền lớn. Thế là, hai mẹ con chèo thuyền đi khắp nơi cứu vớt những người bị nạn.

Chỗ đất bị sụt lở ấy đã biến thành một cái hồ gọi là hồ Ba Bể. Còn cái nền nhà biến thành một cái đảo nhỏ giữa hồ, dân làng gọi là gò Bà Góa.

Kể lại toàn bộ câu chuyện *Sự tích hồ Ba Bể*.

Theo em, ngoài mục đích giải thích sự hình thành hồ Ba Bể, câu chuyện còn nói với ta điều gì?

Bài 2

BÀI LÀM

Từ thuở xa xưa, không rõ vào thời nào cụ thể, ở xã Nam Mẫu thuộc địa phận tỉnh Bắc Cạn, người ta mở hội cúng Phật để cầu phúc. Bỗng, xuất hiện một bà lão ăn xin, thân thể gầy nhom như que sậy, lại còn bị lở loét như người bị bệnh hủi. Đi đến đâu, bà cũng thều thào mấy tiếng nghe thật thương tâm: “Đói lắm các ông, các bà ơi!”. Vậy mà đi đến đâu, bà cũng bị xua đuổi. Thật tội nghiệp.

May sao, bà gặp được hai mẹ con bà góa vừa đi chợ về. Thấy bà cụ ốm yếu gầy còm lại bị bệnh tật nữa, hai mẹ con cảm cảnh đưa bà cụ về nhà lấy cơm nguội cho ăn rồi sắp xếp chỗ nghỉ cho bà.

Đêm hôm đó, hai mẹ con thấy chỗ bà lão nằm sáng rực lên. Và một cơn giao long to lớn đang cuộn mình. Cả hai mẹ con rụng rời kinh hãi đành nằm im, phó mặc cho số phận. Sáng hôm sau tỉnh dậy, mẹ con bà góa chẳng thấy giao long đâu, chỗ nằm ấy vẫn là bà cụ gầy còm, bệnh tật. Bà đang sửa soạn ra đi. Bà nói với mẹ con bà góa: “Vùng này sắp có lụt lớn. Ta cho hai mẹ con gói tro này, nhớ rắc ngay xung quanh nhà mới tránh được nạn”. Người mẹ thấy lạ, vội hỏi: “Vậy làm sao để cứu dân làng, hở cụ?”. Bà cụ nhặt một hạt thóc cắn vỡ ra đưa cho hai mẹ con và dặn: “Hai mảnh vỏ trấu này sẽ giúp mẹ con chị làm việc thiện”. Nói xong, bà cụ biến mất.

Tối hôm đó, mọi người đang lễ bái thì bỗng có một dòng nước phun lên kèm theo một tiếng nổ dữ dội. Tất cả nhà cửa, ruộng vườn... đều

chìm trong biển nước. Duy chỉ có ngôi nhà của hai mẹ con bà góa vẫn tồn tại. Nước dâng lên bao nhiêu, nền nhà ấy dâng cao lên bấy nhiêu. Nhìn thấy cảnh dân làng bị nước lụt cuốn trôi, chợt nhớ đến lời bà cụ dặn, hai mẹ con vội đem hai mảnh vỏ trấu ra thả xuống nước. Lại thay! Hai mảnh vỏ trấu hóa thành hai chiếc thuyền lớn. Thế là hai mẹ con liền chèo thuyền đi khắp nơi cứu vớt những người bị nạn.

Chỗ đất bị sụt lở ấy đã biến thành một cái hồ lớn gọi là hồ Ba Bể. Còn cái nền nhà trở thành một hòn đảo nhỏ nổi lên giữa hồ. Dân làng gọi là gò Bà Góa cho mãi đến tận bây giờ.

* Theo em, ngoài mục đích giải thích sự hình thành hồ Ba Bể. Câu chuyện còn bao hàm ý nghĩa ca ngợi những con người giàu lòng nhân ái sẵn sàng mở vòng tay cứu mang những người khốn khổ. Tình yêu thương, nhân hậu của họ nhất định sẽ được người đời báo đáp.

Thế nào là kể chuyện?

Bài 3

HƯỚNG DẪN LÀM BÀI

I- Nhận xét

Qua câu chuyện *Sự tích hồ Ba Bể*, ta có thể nhận thấy:

a) Chuyện gồm có các nhân vật:

- Bà lão ăn xin.
- Hai mẹ con bà góa.

b) Chuyện gồm có một chuỗi các sự việc nối tiếp nhau:

- Trong lễ hội cúng Phật xuất hiện một bà lão ăn xin nhưng không ai cho bà ăn.
- Bà gặp hai mẹ con bà góa và được hai mẹ con bà góa cứu mang: cho ăn và ngủ nhờ.
- Đêm đến, bà lão hóa thành một con giao long lớn.
- Sáng ra, bà lão báo tin cho hai mẹ con biết: vùng này sắp có lụt lớn và cho hai mẹ con bà góa một nắm tro và hai mảnh vỏ trấu rồi biến mất.
- Lụt lớn xảy ra, hai mẹ con bà góa chèo thuyền cứu dân làng bị nạn.
- Vùng bị sụt lở biến thành một cái hồ, gọi là hồ Ba Bể.

c) Ý nghĩa của câu chuyện: Chuyện *Sự tích hồ Ba Bể* nhằm ca ngợi những con người giàu lòng nhân ái sẵn sàng giúp đỡ, cứu mang những người nghèo khó, hoạn nạn. Câu chuyện còn nhằm giải thích sự hình thành hồ Ba Bể.

Từ nhận xét trên, em có thể kết luận:

“Kể chuyện là kể lại một chuỗi sự việc có đầu có cuối, liên quan đến một hay một số nhân vật. Mỗi câu chuyện phải nói lên được một điều có ý nghĩa”.

* Bài văn *Hồ Ba Bể* có phải là bài văn kể chuyện không? Vì sao?

- Đọc kĩ bài văn *Hồ Ba Bể*, đối chiếu với kết luận trên và câu chuyện *Sự tích hồ Ba Bể*, em có thể khẳng định: bài văn *Hồ Ba Bể* không phải là bài văn kể chuyện. Vì:

+ Bài văn không có nhân vật.

+ Bài văn không có chuỗi các sự việc có đầu có cuối mà chỉ có những yếu tố về vị trí, độ cao, chiều dài, đặc điểm địa hình khung cảnh hồ Ba Bể với những chi tiết hình ảnh gợi cảm xúc cho người đọc. Giống như một văn bản phục vụ cho khách du lịch tham quan thắng cảnh.

SÁCH GIẢI

www.sachgiai.com

Trên đường đi học về, em gặp một phụ nữ bế con, mang xách nhiều đồ đạc. Em đã giúp cô ấy xách đồ đi một quãng đường. Hãy kể lại câu chuyện đó.

Bài 4

BÀI LÀM

Tan học, tôi vội vã về nhà để phụ giúp mẹ chuẩn bị buổi cơm trưa. Vì sáng nay trước lúc đi làm, mẹ tôi bảo: “Tan trường, con nhớ về nấu cơm cho mẹ. Mẹ bận công chuyện về muộn hơn một giờ so với mọi ngày!” Vừa mới đi ra-khỏi cổng trường vài trăm mét, tôi gặp một người phụ nữ độ tuổi mẹ tôi tay xách, nách mang, lại còn ẩm trên tay một em bé đầy tuổi đang bước đi vấp vấp dưới cái nắng trưa hè như đổ lửa. Di ấy đi rất chậm, thỉnh thoảng dừng lại để hành lí xuống đất trông có vẻ mệt mỏi, khó nhọc lắm. Tôi bước nhanh đến bên cạnh, nhẹ nhàng hỏi:

- Di về đâu ạ? Để cháu giúp di một tay nhé.

- Ôi! Thế thì quý hóa quá! Đi về cái xóm có cây đa cổ thụ trước mặt ấy. Cháu giúp dì một quãng thì tốt quá!

Tôi vội nói ngay:

- Cháu cũng đi về xóm ấy đấy! Để cháu mang hành lí cho dì.

Thế rồi, dì ấy đưa hành lí cho tôi. Qua chuyện trò tôi mới biết dì là dâu của xóm tôi, công tác tại thành phố Hồ Chí Minh. Được tin mẹ chồng ốm nặng, chú ấy lại đang công tác ở đảo Trường Sa nên một mình dì bế em bé theo chuyến xe tốc hành về thăm bà. Hai dì cháu vừa đi vừa nói chuyện vui vẻ, chẳng mấy chốc đã đến ngõ nhà dì. Tôi trao lại hành lí cho dì rồi chạy một mạch về nhà chuẩn bị bữa cơm trưa như lời mẹ dặn lúc sáng. Vừa chạy tôi vừa nghe tiếng dì nói vọng đằng sau:

- Cảm ơn cháu nhiều nhé! Chiều sang chơi với dì.

Nhân vật trong truyện.

Bài 5

HƯỚNG DẪN LÀM BÀI

I- Nhận xét

Ghi tên các nhân vật trong truyện: *Dế Mèn bênh vực kẻ yếu*; *Sự tích hồ Ba Bể* vào ô thích hợp trong bảng sau:

Loại nhân vật	Người	Vật
Nhân vật chính (xuất hiện từ đầu đến cuối truyện thể hiện ý nghĩa của truyện).	Mẹ con bà góa.	Dế Mèn.
Nhân vật phụ (các nhân vật còn lại).	Bà lão ăn xin. Những người dân đi lễ Phật.	Nhà Trò Giao long.

II- Nêu nhận xét về tính cách của các nhân vật

a) Dế Mèn (trong truyện *Dế Mèn bênh vực kẻ yếu*).

+ Dế Mèn là một người sống nặng tình cảm, có lòng thương người, nhất là đối với những người ốm yếu, nghèo khổ. (Ví dụ: Nghe tiếng khóc ti tê Mèn đã động lòng. Nghe chị Nhà Trò kể về hoàn cảnh của mình: mẹ mất, còn lại một mình thui thủi, ốm yếu làm không đủ ăn... bị kẻ mạnh ức hiếp. Mèn rất xúc động).

+ Dế Mèn còn là một người sẵn sàng làm việc nghĩa, che chở, bảo bọc, cứu mang kẻ yếu, đánh lại kẻ mạnh, ghét áp bức bất công.

Ví dụ: Dế Mèn nói với Nhà Trò: “Em đừng sợ. Hãy trở về cùng với tôi đây. Đứa độc ác không thể cậy khỏe ăn hiếp kẻ yếu”.

b) Mẹ con bà góa trong truyện *Sự tích hồ Ba Bể*.

+ Đó là người có tấm lòng thương người, nhất là những người già cả, ốm yếu, bệnh tật, nghèo khổ (cho bà lão ăn xin ăn và ngủ nhờ).

+ Họ sẵn sàng cứu giúp đồng loại bị hoạn nạn (chèo thuyền đi khắp nơi cứu người trong trận lụt lớn).

Từ những nhận xét trên, em có thể rút ra kết luận sau:

- 1- Truyện có nhân vật chính và có thể có nhân vật phụ.
- 2- Nhân vật trong truyện có thể là người hay các con vật được nhân hóa.
- 3- Hành động, lời nói và suy nghĩ của nhân vật nói lên tính cách của nhân vật ấy.

LUYỆN TẬP

Nhân vật chính trong câu chuyện *Ba anh em* SGK TV4, tập 1, trang 13, là những ai? Tính cách của các nhân vật được bộc lộ trong hoàn cảnh nào?

Em có đồng ý với nhận xét của nhân vật bà về tính cách của từng cháu không?

Bài 6

HƯỚNG DẪN LÀM BÀI

1- Nhân vật chính trong câu chuyện gồm có:

+ Ni-ki-ta.

+ Gô-sa.

+ Chi-ôm-ca.

Cả ba nhân vật đều xuất hiện từ đầu đến cuối truyện, thể hiện ý nghĩa của truyện, bộc lộ các tính cách khác nhau.

* Tính cách của các nhân vật bộc lộ trong hoàn cảnh nào?

Đọc truyện ta thấy: tính cách của các nhân vật được bộc lộ thông qua hành động của mỗi nhân vật sau bữa ăn.

2- Em có đồng ý với nhận xét của nhân vật bà về tính cách của từng cháu không?

Qua nhận xét của người bà về tính cách của ba người cháu của mình, em rất đồng ý: Mỗi người mỗi tính cách khác nhau thể hiện qua hành động:

- Ni-ki-ta chỉ nghĩ đến ham thích riêng của mình, ăn xong là chạy tốt đi chơi.

- Gô-sa lười lười, lén hất những mẩu bánh vụn xuống đất.

- Chi-ôm-ca thì biết thương bà, giúp đỡ bà dọn dẹp bữa ăn, biết nghĩ đến những con chim bồ câu chúng cũng cần ăn như mọi sinh vật khác nên tận dụng những mẩu bánh vụn trên bàn cho chim ăn. Tính cách của Chi-ôm-ca rất đáng được chúng ta học tập và làm theo.

Cho một tình huống như sau: Một bạn mãi vui đùa, chạy nhảy, lỡ làm ngã một em bé. Em bé khóc.

Theo em, sự việc sau đó sẽ diễn ra như thế nào?

a) Nếu bạn ấy biết quan tâm đến người khác?

b) Nếu bạn ấy không biết quan tâm đến người khác?

Kể lại câu chuyện trên theo hai hướng đã nêu.

Bài 7

BÀI LÀM

Sáng chủ nhật, tôi với Toàn rủ nhau ra sân trường gần nhà chơi cầu lông chuẩn bị cho hội thi thể thao sắp tới của trường. Ngày nghỉ nên các em nhỏ cũng tụ tập về đây chơi khá đông. Chúng tôi chọn một khoảng trống giữa sân trường để luyện tập. Hai chúng tôi vốn là hai cây vợt tốt nhất lớp và là niềm hy vọng của cô chủ nhiệm và tập thể lớp 4A.

Chúng tôi chơi không có lưới, chủ yếu là luyện phản xạ và đánh cho dẻo tay. Tôi tung cầu lên đánh sang cho Toàn, Toàn đón cầu đánh trả lại. Lúc đầu, chúng tôi đánh chậm, cầu ít khi bị rơi xuống đất. Dần dần chúng tôi tăng tốc, quả cầu xé gió vút qua bay lại ngày một nhanh hơn. Lúc thì bay bổng lên không trung thành một đường vòng cung, lúc thì xẹt ngang chớp sáng như một mảnh sao băng do những đường ve, đập, tạt nhanh, mạnh chính xác. Bất thần, tôi nhảy lên đón

đường cầu Toàn vừa đánh trả lại, dang tay quát thật mạnh. Quả cầu chệch sang trái nơi mấy em bé đang chơi, Toàn lao người sang đón cầu thì vô tình chạm phải một bé trai chừng năm tuổi, làm cậu bé ngã lăn ra. Nghe tiếng khóc của cậu bé, Toàn hốt hoảng ngồi bật dậy đỡ cậu bé rồi rôi rít hỏi:

- Em có sao không? Có đau lắm không? Anh sai rồi, anh xin lỗi cưng nhé! Để anh bế cưng lại chỗ mát kia, anh lau sạch bụi cho cưng.

Cậu bé nín khóc, gương mặt dần dần trở lại hồng hào không còn tái mét như trước nữa. Tôi chạy đi mua ba bình nước mía về đưa cho bé một bình, tôi và Toàn mỗi đưa một bình. Cả ba ngồi uống nước, nói chuyện vui vẻ.

Bài 8

BÀI LÀM

Hôm ấy là thứ bảy, nhóm bạn chúng tôi gồm bốn đứa: Hùng, Vinh, Sửu và tôi rủ nhau ra công viên chơi đá cầu. Ngày nghỉ nên trẻ em ra đây chơi rất đông. Chỗ thì chơi trò đuổi bắt nhau, chỗ thì chơi cướp cờ, bịt mắt bắt dê, chỗ thì chơi banh dĩa, nhảy dây... còn nhóm trẻ em mẫu giáo thì chạy lăng quăng xem các anh các chị vui chơi.

Nhóm chúng tôi chia làm hai phe thi đá cầu. Tôi với Sửu một phe, Hùng với Vinh một phe. Trận cầu diễn ra thật sôi nổi bởi hai phe đều cân tài ngang sức. Hiệp một tôi với Sửu thắng, hiệp hai Hùng với Vinh san bằng. Tiếp sang hiệp ba, hiệp đấu quyết định thắng bại nên bên nào cũng ráng chơi thật tốt. Chiếc cầu như một chiếc bóng so dũa bay trong gió. Bất thần, Sửu xoay người đá móc quả cầu thành một đường vòng cung xẹt qua vai Hùng. Vinh nhào đến vớt cầu thì không may đụng phải một bé trai đang chơi gần đó, làm bé trai ngã chổng kỉnh xuống bãi. Bị ngã bất ngờ, cậu khóc thét lên, hai tay ôm đầu lăn lộn. Ấy vậy mà Vinh còn đứng nhìn, sừng sộ quát tháo cậu bé:

- Chỗ này là chỗ mày chơi hả? Làm hỏng mất trận cầu của chúng tao. Tao chưa đánh là mày lăm rồi đấy. Đứng dậy đi chỗ khác, còn nằm lì mà khóc hả?

Vinh càng nói, cậu bé càng khóc la dữ. Thấy vậy, chúng tôi đều chạy lại, đỡ cậu bé dậy. Tôi nói để vỗ về, an ủi cậu bé.

- Em đau chỗ nào để anh xoa cho. Có đau nhiều không em? Chút nữa nó hết đau thôi mà.

Hồi trước, anh cũng bị người ta làm ngã như thế đấy. Nào, đi với anh lại chỗ kia đi.

Nói xong, tôi dìu cậu bé lại chiếc ghế đá gần đó, phui cát bụi và lau sạch nước mắt nước mũi cho em. Một lát sau cậu bé nín. Sữa đưa cho cậu bé một que kem và nói:

- Em ăn kem cho mát rồi tiếp tục chơi với các bạn. Anh ấy vô tình thôi chứ không cố ý. Em đừng buồn nhé.

Dựa vào bài thơ *Nàng tiên Ốc*, hãy kể lại câu chuyện trên bằng lời của em và nêu ý nghĩa của câu chuyện.

Bài 9

BÀI LÀM NÀNG TIÊN ỐC

1- Thuở ấy có một bà già không chồng, không con, sống độc thân, nhà lại rất nghèo. Bà phải tự mình ngày ngày ra đồng mò cua bắt ốc để kiếm sống qua ngày. Tình cờ, một hôm bà bắt được một con ốc. Vỏ nó phủ một màu xanh biếc trông rất lạ, rất xinh. Vì vậy bà không nỡ bán mà đem thả vào một chum nước.

Không hiểu sao từ ngày đó trở đi, mỗi lần bà đi làm về đều thấy một điều khác lạ. Đường như có một bàn tay nội trợ khéo léo nào đó đã giúp bà làm hết tất cả mọi việc trong nhà. Từ quét dọn nhà cửa, làm cơm đun sôi vườn tược đến lợn gà ăn uống đầy đủ no say rồi mâm cơm dọn sẵn lên bàn, tưới tất dâu vào đó.

Bà quyết định tìm ra nguyên nhân sự lạ ấy. Một hôm, bà giả vờ đi làm như mọi khi. Đi được một quãng bà đột ngột quay về ngồi rình xem... Bỗng nhiên, bà thấy một người con gái tuổi mới mười tám đôi mươi đẹp như tiên giáng trần từ trong chum nước bước ra, đi vào nhà dọn dẹp... Bà nhẹ nhàng đến bên chum nước, cầm vỏ ốc lên rồi đập vỡ ra thành từng mảnh. Sau đó, bà chạy vào nhà ôm chầm lấy cô gái. Cô gái hết đường thoái lui. Từ đó cô gái trở thành đứa con yêu của bà lão. Hai mẹ con họ sống thật đầm ấm, hạnh phúc.

Ý nghĩa của câu chuyện:

Câu chuyện *Nàng tiên Ốc* có một ý nghĩa sâu xa: sống ở đời phải biết thương yêu nhau, quý trọng nhau, con người sẽ có hạnh phúc.

Ngay đối với con vật nếu mình thương yêu quý trọng nó, nó cũng sẽ biết ơn mình và giúp mình sống hạnh phúc hơn.

Kể lại hành động của nhân vật cậu bé trong truyện *bài văn không điểm*

Bài 10

HƯỚNG DẪN LÀM BÀI

I- Nhận xét

1- Ghi lại vắn tắt hành động của cậu bé bị điểm không trong truyện. Theo em, mỗi hành động của cậu bé nói lên điều gì?

Để giải quyết yêu cầu của bài tập này, em cần đọc kỹ truyện *Bài văn không điểm*, tập trung chú ý hành động của cậu bé bị điểm không trong truyện.

Vào ba thời điểm sau: giờ làm bài; giờ trả bài và lúc ra về cùng chúng bạn.

1-1: Em có thể ghi tóm tắt như sau:

- a) Giờ làm bài: Không viết gì hết và nộp giấy trắng cho cô.
- b) Giờ trả bài: Khi cô hỏi, cậu im lặng sau đó mới nói “Thưa cô, con không có ba”.
- c) Lúc ra về: Khi bạn hỏi “Sao mày không tả ba của đứa khác?”. Nó chỉ cúi đầu, hai giọt nước mắt chảy dài xuống má.

II- Nội dung ý nghĩa của mỗi hành động

a) Hành động thứ nhất không viết gì, nộp giấy trắng. Vì đề ra yêu cầu “Tả bố em đang đọc báo” mà cậu thì ba đã mất. Cậu không còn ba nên không thể bịa ra để tả. Chứng tỏ cậu rất trung thực.

b) Hành động thứ hai: Khi cô hỏi, cậu im lặng, sau đó mới thốt lên được: “Thưa cô, con không có ba”: Chứng tỏ cậu rất xúc động, rất tủi thân và cũng rất yêu quý người cha của mình.

c) Hành động thứ ba: “Cúi đầu, và khóc” thể hiện tấm lòng yêu kính cha mình đến vô hạn. Cậu nghĩ rằng tình cảm cha con là một

tình cảm thiêng liêng trên đời không có gì có thể so sánh được. Không thể lấy cha của bạn để thay thế cho cha mình được. Buồn, tủi mà nước mắt cậu ứa ra chảy dài xuống má.

III- Nhận xét về thứ tự kể các hành động nêu trên

Đọc truyện, ta thấy: Hành động nào xảy ra trước thì phải kể trước, hành động xảy ra sau kể sau tạo thành một chuỗi các hành động kể tiếp nhau. Từ đó, em có thể rút ra kết luận.

“Khi kể chuyện cần chú ý”:

- 1- Chọn kể những hành động tiêu biểu của nhân vật.
- 2- Hành động xảy ra trước thì kể trước, xảy ra sau thì kể sau.

LUYỆN TẬP

Em hãy điền tên nhân vật (Chích hoặc Sẻ) vào trước hành động ấy thành một câu chuyện.

HƯỚNG DẪN LÀM BÀI

* Em điền như sau:

www.sachgiai.com

- 1- Một hôm Sẻ được bà gởi cho một hộp hạt kê.
- 5- Sẻ không muốn chia cho Chích cùng ăn.
- 2- Thế là hằng ngày, Sẻ nằm trong tổ ăn hạt kê một mình.
- 4- Khi ăn hết, Sẻ bèn quăng chiếc hộp đi.
- 7- Gió đưa những hạt kê còn sót trong hộp bay xa.
- 3- Chích đi kiếm mồi, tìm được những hạt kê ngon lành ấy.
- 6- Chích bèn gói cẩn thận những hạt kê còn sót lại vào một chiếc lá, rồi đi tìm người bạn thân của mình.
- 8- Chích vui vẻ đưa cho Sẻ một nửa.
- 9- Sẻ ngượng ngịu nhận quà của Chích và tự nhủ “Chích đã cho mình một bài học quý về tình bạn.”

* Thứ tự các hành động xảy ra như sau:

1 – 5 – 2 – 4 – 7 – 3 – 6 – 8 – 9.

Tả ngoại hình của nhân vật trong bài văn kể chuyện.

I- Nhận xét:

Đọc đoạn văn trong SGK TV4, tập 1, trang 23, trả lời các câu hỏi sau:

Bài 11

HƯỚNG DẪN LÀM BÀI

1- Đặc điểm ngoại hình của chị Nhà Trò:

- Sức vóc: Yếu quá, người bự những phần, như mới lột.
- Thân hình: Bé nhỏ lại gầy.
- Cánh mỏng như cánh bướm nâu, ngắn chùn chụt, cánh yếu, chưa quen mở.
- Trang phục: Chị mặc áo thâm dài, đôi chỗ chấm điểm vàng.

2- Ngoại hình của Nhà Trò nói lên điều gì về tính cách và thân phận của nhân vật này.

* Đọc đoạn văn đã cho của nhà văn Tô Hoài khi tả ngoại hình của Nhà Trò, ta thấy, ngoại hình đã bộc lộ một tính cách yếu đuối dễ bị kẻ khác ức hiếp, bắt nạt và một thân phận tội nghiệp đáng thương, một kẻ luôn bị thua thiệt ở đời.

Từ nhận xét trên, em có thể rút ra kết luận:

Trong bài văn kể chuyện rất cần sự miêu tả ngoại hình của nhân vật, nhất là các nhân vật chính.

Những đặc điểm ngoại hình tiêu biểu được chọn lọc có thể góp phần nói lên tính cách hoặc thân phận của nhân vật.

Bài 12

BÀI LÀM

1- Đọc đoạn văn của Vũ Cao, SGK TV4 tập I trang 24, ta sẽ thấy: đoạn văn đã miêu tả ngoại hình của một chú bé liên lạc cho bộ đội trong kháng chiến. Tác giả đã chọn những chi tiết rất tiêu biểu như: “gầy, tóc húi ngắn, hai túi áo của chiếc áo cánh nâu trễ xuống đến tận đùi; quần ngắn chỉ tới đầu gối, đôi bắp chân nhỏ luôn luôn động dậy. Đôi mắt sáng và xéch”.

2- Các chi tiết ấy cho ta thấy: Chú liên lạc vốn xuất thân trong một gia đình nông dân nghèo khổ, lam lũ, quen chịu đựng vất vả và một

chú bé cần cù, siêng năng, nhanh nhẹn, thông minh, dũng cảm. Chính những đặc điểm ngoại hình mà tác giả chọn lọc, mô tả đã giúp ta cảm nhận được phần nào tính cách của cậu bé liên lạc nói trên.

Bài 13

HƯỚNG DẪN LÀM BÀI

Trong truyện *Nàng tiên Ốc* với ba nhân vật (bà lão, con ốc, nàng tiên), em thấy nên chọn tả ngoại hình của hai nhân vật: nàng tiên và bà lão, chọn như vậy là vì:

+ Nàng tiên Ốc là nhân vật chính của truyện. Bởi chính nhân vật này là hiện thân của tính cách biết quý trọng người đã cứu mang đùm bọc, giúp đỡ mình. Nàng tiên ốc là một con người vừa dịu dàng vừa nét na, sống có thủy có chung.

+ Tả ngoại hình bà lão là một việc hết sức cần thiết để làm rõ tính cách của một con người tuy nghèo khó lam lũ nhưng lại là một con người có tấm lòng nhân ái bao la, biết thương yêu cả con vật nhỏ nhất như con ốc. Đó là một con người nhân từ và phúc hậu.

Cả hai nhân vật (Nàng tiên Ốc và bà lão) kết hợp lại sẽ tạo nên được một tính cách hoàn thiện về nhân cách của một con người mà tác giả dân gian muốn gửi gắm vào trong truyện *Nàng tiên Ốc*: nhân từ, phúc hậu, dịu dàng nét na, sống thủy chung.

Kể lại câu chuyện *Nàng tiên Ốc*, kết hợp tả ngoại hình của các nhân vật cần tả.

Bài 14

BÀI LÀM

1- Tả ngoại hình bà lão:

Đã xưa lắm rồi, ở một làng nọ có một bà cụ già nghèo, không con, không có ai nương tựa lúc tuổi xế chiều. Hằng ngày, bà phải ra đồng mò cua bắt ốc để kiếm sống. Nhìn thân hình gầy còm, dáng đi chậm chạp yếu ớt, khuôn mặt lại nhăn nheo, da nổi đồi mồi. Đặc biệt là mái tóc của cụ vừa thưa thớt vừa bạc trắng như cước, trông cụ thật tội nghiệp. Cụ thường bận bộ đồ màu đen, và hai vai đã bạc màu bởi thời gian và mưa nắng ngoài đồng. Song đôi mắt của cụ vẫn còn sáng lắm, tinh tường lắm. Đôi mắt ấy nhìn ai cũng toát lên vẻ nhân từ phúc

hậu, nhìn ai cũng chứa đựng sự thân thiện, cảm thông, gần gũi. Vì thế mọi người trong làng ai cũng thương yêu, quý mến cụ.

Một hôm nhân lúc trời trong nắng đẹp, cụ lại ra đồng bắt tép mò cua. Tình cờ bà nhặt được một con ốc xanh...

2- Tả ngoại hình nàng tiên Ốc:

Thấy có chuyện lạ trong nhà, bà cụ quyết định phải tìm cho ra nhẽ. Rồi vào một buổi sáng bà giả vờ đi làm như mọi khi. Đến nửa đường bà quay lại, tìm chỗ kín để rình xem. Bỗng nhiên từ trong chum nước nơi bà đã thả con ốc xanh vào mấy ngày trước, một nàng tiên xinh đẹp hiện lên. Bà dán mắt vào nàng tiên không một lần chớp mắt. Chao ôi! Một thiếu nữ đẹp tuyệt trần. Gương mặt nàng xinh xắn như một tố nữ trong tranh. Nước da trắng ngần, làn môi hồng thắm, chúm chím cười duyên như đóa sen hồng sắp nở. Nàng bận một chiếc váy màu xanh da trời êm dịu, bước đi uyển chuyển nhẹ nhàng như lướt trên mặt đất. Nàng bước vào nhà, cầm chổi quét dọn từ trong ra ngoài sạch bóng; rồi đi vào bồ lấy thóc gạo cho bầy gà, bầy vịt ăn uống no nê. Sau đó, nàng lại ra vườn nhổ cỏ, tưới cây, vun xới vườn tược. Nhân lúc nàng tiên đang cắm cúi làm việc, bà rón rén đến bên chum nước, nhặt chiếc vỏ ốc lên rồi đập vỡ ra từng mảnh. Nàng tiên giật mình quay trở lại định chui vào vỏ ốc nhưng vỏ ốc đã không còn...

Kể lại một câu chuyện mà em đã chứng kiến hoặc tham gia, thể hiện tình cảm thương yêu, đùm bọc lẫn nhau giữa mọi người.

Bài 15

HƯỚNG DẪN LÀM BÀI

1- Những ví dụ về tình cảm thương yêu, đùm bọc lẫn nhau:

Dựa vào mẫu đã cho, em suy nghĩ và có thể nêu một số ví dụ có thực trong đời sống tình cảm của con người như sau:

- Giúp đỡ những người già cả, cô đơn.
- Giúp đỡ bạn bè bị tật nguyền đi học chuyên cần.
- Giúp đỡ bạn bè có hoàn cảnh khó khăn...

2- Những bài văn minh họa:

Bài 16

BÀI LÀM

Nhà chị Hương chỉ cách nhà em một khu vườn hẹp. Hàng ngày, em thường sang chơi với chị và được chị cưng chiều lắm. Hôm thấy chị đến rủ em sang nhà bà Tư chơi, thấy việc làm của chị đối với bà Tư, em lại càng yêu thương và quý trọng chị hơn.

Bà Tư năm nay đã ngoài bảy mươi, sức khỏe yếu đi nhiều so với mấy năm trước. Chị Hương bảo: “Bà có năm người con đều hy sinh trong kháng chiến chống Mĩ. Vừa qua, bà được Chính phủ phong tặng danh hiệu “Bà mẹ Việt Nam anh hùng”. Bà không có cháu chất gì cả, sống thui thủi một mình nên chị Hương thương bà lắm. Thường ngày, chị sang giúp bà quét dọn nhà cửa, giặt giũ quần áo, đấm lưng, bóp chân... cho bà những lúc trời hơi gió. Không ruột rà máu mủ, không họ hàng thân thích, vậy mà chị yêu quý bà Tư như bà ruột của mình.

Hôm hai chị em đến, thấy nhà cửa im lìm, tưởng bà đi đâu đó. Đứng ngoài sân chị gọi hai, ba tiếng, không thấy bà trả lời. Chị bảo em: “Mình đẩy cửa vào đi!”. Vừa bước vào nhà, chị Hương đã la to: “Bà làm sao thế hở bà? Bà bị bệnh ư?”. Chị vội giở chiếc chăn bông lên, lay gọi bà. Mãi sau mới thấy bà mở mắt, trở mình nhìn chị Hương và em rồi thều thào nói trong hơi thở: “Hai cháu đến với bà đó à! Bà thấy mệt, chóng mặt từ tối hôm qua, sáng nay muốn dậy mà không dậy được”.

- Suốt mấy ngày này, bà chưa ăn gì, hở bà? Cháu tẻ quá, không biết sang giúp bà!

Chị quay sang em, nói vội: “Em ngồi đây bóp chân bóp tay và xoa dầu cho bà, chị ra tìm mua cái gì cho bà ăn rồi chị vào ngay”.

Nhìn theo bóng chị vội vã khuất sau hàng rào dâm bụt, em cảm thấy lòng mình dâng lên một tình thương và một sự cảm phục. Đời chị cũng quá ư vất vả và bất hạnh. Mồ côi mẹ từ tấm bé, chị thiếu đi tình thương bao la của một người mẹ. Ba chị ở vậy nuôi chị cho đến bảy giờ. Phải chăng sống trong hoàn cảnh ấy chị mới thấm thía cảnh cô đơn, bóng chiếc của người đời mà chị đem tình thương của mình sưởi ấm cho bà Tư và cho bao nhiêu người khác cùng cảnh ngộ. Cả xóm em, ai cũng khen chị, quý chị. Giờ đây nghĩ lại những lời ca tụng của mọi người về đức hạnh của chị, em lại càng hiểu chị hơn. Đang miên man suy nghĩ thì đã thấy chị trên tay cầm tô cháo đang bốc hơi

nghi ngút, nhanh nhẹn bước vào. Đặt tô cháo lên bàn, chị đến bên giường nhỏ nhẹ:

- Để cháu đỡ bà dậy, bà ăn chút cháo cho khỏe, bà nhé!

Nhìn chị dứt từng muổng cháo cho bà, em nhớ lại hình ảnh trước đây, mẹ em cũng chăm sóc ngoại em như chị Hương bây giờ. Chao ôi! Chị Hương thật là tuyệt! Chị là tấm gương, là biểu tượng đẹp về lòng nhân ái, về tình yêu thương và đức hạnh cho em và các bạn noi theo.

Trên đường trở về nhà cùng em, chị dặn: “Những lúc học bài xong, rồi rảnh, cứ ráng qua lại thăm bà, động viên bà nghe cứng. Tội nghiệp bà lắm Trúc Ly ạ”. Vâng! Em sẽ làm như lời chị dặn.

Bài 17

BÀI LÀM

Chuyện xảy ra cách đây vừa mới hai tuần nên tôi nhớ rất kĩ.

Tan học, tôi và Loan đi về sau cùng. Chúng bạn đi xe về trước cả, chỉ mình tôi và Loan đi bộ. Trời nắng quá, hai đứa đi nép vào vệ đường để có bóng cây che cho mát. Đến ngã tư đầu làng, vừa mới bước sang bên kia đường, cả hai đứa đều nghe một tiếng rên nho nhỏ. Tôi bảo Loan dừng lại:

- Loan ơi, hình như tiếng người rên thì phải!

- Mình cũng nghe như thế.

Nhìn quanh, nhìn quất, không thấy một bóng người. Bỗng, tiếng rên lại cất lên. Cả hai đứa như đã định hướng tiếng rên phát lên từ hướng nào rồi. Chúng tôi bước đến gốc me tây nằm sâu trong vệ đường một chút.

- Ôi! Một bà già!

Loan phát hiện ra trước rồi kéo tay tôi cùng chạy đến. Bà cụ nằm gối đầu lên rễ me. Bộ quần áo màu nâu sẫm lấm lấm bụi đường. Một chiếc gậy tre trơn bóng nằm cạnh chân bà. Mái tóc bà đã bạc trắng. Khuôn mặt nhăn nheo, xanh nhợt. Tôi sờ lên trán bà, thấy lạnh toát. Tôi sợ quá, vội vút cặp xuống bên, hai tay cứ lóng nga lóng ngóng không biết làm gì.

- Làm thế nào bây giờ, Loan!

Loan cũng vội vút cặp xuống bên cạnh, run run, nói:

- Bạn có mang dầu đi theo không?

Lúc này, tôi mới sực nhớ ra:

- Có! Có! Để mình lấy.

Tôi vội vớ chiếc cặp, nhanh nhẹn kéo dây khóa, thò vào ngăn trong lấy ra một lọ dầu gió Kim mà mẹ tôi vừa mới mua cho tôi tuần trước. Loan lấy dầu từ tay tôi, đổ vào hai bàn chân và sống lưng của bà, xát mạnh. Dường như lúc này, chúng tôi không còn biết sợ là gì nữa, bình tĩnh xoa bóp cho bà. Ước chừng độ mười lăm, hai mươi phút gì đó, chúng tôi cũng không biết. Thấy người bà ấm lại không còn lạnh như trước nữa. Hơi thở đã bắt đầu đều đều. Bà mở mắt nhìn chúng tôi, rồi thì thào nói trong hơi thở:

- Cho bà chút n...ước...c!

Tôi nói với Loan:

- Cậu ngồi đây với bà, mình chạy đi mua nước nhé!

- Bạn đã có tiền chưa?

- Có rồi. Khi sáng, mẹ mình cho hai ngàn tiền ăn sáng và tiền đi học. Mình không ăn gì cả, vẫn còn đây. Tôi vừa chạy vừa ngoái đầu lại nói với Loan như thế. Tôi phải chạy lui lại gần một trăm mét ở quán cô Phượng mua một túi nước chanh có ống hút kèm theo rồi tắt tả chạy ngược trở lại. Loan cầm túi nước nâng lên cho bà uống từ từ. Uống được nửa túi, bà ra hiệu cho bà nằm xuống nghỉ một tí, Loan ngồi xuống bên cho bà tựa. Một lúc sau bà lại uống tiếp hết túi nước. Bà nhìn hai đứa chúng tôi, nước mắt bà tuôn ra:

- Không có hai cháu, chắc bà nguy mất.

- Bà đi đâu mà nằm ở đây, hở bà?

- Bà ở làng bên kia kia. Bà đi thăm đứa cháu gái của bà ở xóm Đông. Đi đến đây, bà thấy nặng quá, dừng lại nghỉ tạm ở gốc me này. Không ngờ ngồi được một chút thì thấy xây xẩm mặt mày, chẳng có ai mà kêu cả. Rồi bà thiếp đi lúc nào không biết.

- Bây giờ, bà đã thấy đỡ chưa, hở bà?

- Đỡ rồi, nhưng vẫn còn thấy mệt.

Ngồi với bà một lúc, hai đứa chúng tôi bàn với nhau: một trong hai đứa ra đường đón xe đưa bà vào bệnh viện rồi nhắn với người nhà của bà lên. Tôi lại chạy ra đường đón xe. Từ xa một chiếc Honda vù đến. Bác này có lẽ bằng tuổi bố tôi. Thấy tôi giơ tay, bác dừng lại, hỏi:

- Cháu đi về đâu?

- Thưa bác, cháu không đi ạ. Nhưng có một bà cụ bị bệnh. Chúng cháu đi học về thấy bà ngất xỉu ở đây. Chúng cháu giúp bà tỉnh lại rồi. Cháu muốn nhờ bác đưa hộ bà vào bệnh viện.

- Bây giờ bà nằm đâu hở cháu?

- Ở gốc me kia, đây bác! Bạn cháu cũng đang ở với bà trong ấy.

Bác xuống xe cùng tôi đến gốc me. Thấy bà cụ đang nằm tựa vào Loan có vẻ mệt mỏi: Bác chạy đến, nói:

- Một cháu đứng chờ ở đây, còn một cháu theo bác đưa bà cụ vào bệnh viện. Lát nữa bác sẽ đưa trở lại.

Bác bế gọn bà trên tay rồi cùng Loan lên xe vào bệnh viện. Mười lăm phút sau, bác đưa Loan trở lại. Khi chia tay với chúng tôi, bác nói:

- Hai cháu quả thật là ngoan. Bác rất cảm phục hành động của hai cháu. Bây giờ hai cháu yên tâm mà về. Bác đến xóm Đông báo cho cô cháu gái của bà cụ đến bệnh viện ngay đây.

Bác ấy lên xe, quay lại mỉm cười cùng chúng tôi rồi tăng ga cho xe vọt về phía trước.

Kể lại lời nói, ý nghĩ của nhân vật.

Bài 18

HƯỚNG DẪN LÀM BÀI

I- Nhận xét:

Tìm những câu ghi lại lời nói và ý nghĩ của cậu bé trong truyện *Người ăn xin*.

a) Những câu ghi lại ý nghĩ của cậu bé:

* Chao ôi! Cảnh nghèo đói đã gặm nát con người đau khổ kia thành xấu xí biết nhường nào!

* Cả tôi nữa, tôi cũng vừa nhận được chút gì của ông lão.

b) Lời nói của cậu bé:

- Ông đừng giận cháu, cháu không có gì để cho ông cả.

- Lời nói và ý nghĩ của cậu bé nói lên điều gì về cậu?

* Lời nói và ý nghĩ của cậu bé thể hiện sự chân thành thương xót ông lão, cảm thông cho ông, muốn giúp đỡ ông. Cậu là một con người nhân hậu giàu lòng nhân ái.

- Lời nói, ý nghĩ của ông lão ăn xin trong hai cách kể sau đây có gì khác nhau?

a) Cháu ơi, cảm ơn cháu! Như vậy là cháu đã cho lão rồi – Ông lão nói bằng giọng khản đặc.

b) Bằng giọng khản đặc, ông lão cảm ơn tôi và nói rằng như vậy là tôi đã cho ông rồi.

* Cách kể thứ nhất: Kể nguyên văn lời nói trực tiếp của ông lão với cậu bé. Tác giả đã dẫn ra các từ mà ông lão xưng hô: gọi cậu bé là “cháu”, xưng mình là “lão”.

* Cách kể thứ hai: Nhân vật xưng tôi là tác giả, kể lại gián tiếp lời của ông lão, gọi người ăn xin là “ông lão”.

Từ sự nhận xét trên, em có thể đi đến kết luận:

1- Trong bài văn kể chuyện, nhiều khi ta phải kể lại lời nói và ý nghĩ của nhân vật. Lời nói và ý nghĩ của nhân vật cũng nói lên tính cách của nhân vật và ý nghĩa của câu chuyện.

2- Có hai cách kể lại lời nói và ý nghĩa của nhân vật:

- Kể nguyên văn (lời nói trực tiếp).

- Kể vắn tắt bằng lời của người kể chuyện (lời nói gián tiếp).

LUYỆN TẬP

1- Tìm lời nói trực tiếp và lời nói gián tiếp của các nhân vật trong đoạn văn ở SGK TV4, tập 1, trang 32 (câu 1).

2- Chuyển các lời nói gián tiếp trong đoạn văn ở SGK TV4, tập 1, trang 32 thành lời nói trực tiếp của nhân vật (câu 2).

3- Chuyển các lời nói trực tiếp của nhân vật trong đoạn văn ở SGK TV4, tập 1, trang 32, thành lời nói gián tiếp (câu 3).

LUYỆN TẬP

CÂU 1

a) Lời nói gián tiếp:

* Lời nói của cậu bé thứ nhất: “Cậu bé thứ nhất định nói dối là bị chó sói đuổi”.

* Lời bàn với nhau của ba cậu bé: “Ba cậu bàn nhau xem nên nói thế nào để bố mẹ khỏi mắng”.

b) Lời nói trực tiếp:

* Lời của cậu bé thứ hai: “Còn tớ, tớ sẽ nói là đang đi thì gặp ông ngoại”.

* Lời của cậu bé thứ ba: “Theo tớ, tốt nhất là chúng mình nhận lỗi với bố mẹ”.

CÂU 2

Em có thể chuyển từ gián tiếp sang lời trực tiếp như sau:

“Vua nhìn thấy những miếng trầu tèm rất khéo bèn hỏi bà hàng nước:

- Cu ơi! Những miếng trầu này ai tèm đấy a?

Bà lão liền nói:

- Chính tôi tèm đấy ạ!

Nghe bà cụ nói vậy, nhà vua vẫn không tin, gặng hỏi mãi: lát sau, bà cụ mới thú thật:

- Trầu này do con gái lão tèm đấy.

CÂU 3

Em có thể chuyển lời từ trực tiếp sang gián tiếp như sau:

“Bác thợ hỏi Hòe xem cậu có thích làm thợ xây không thì cậu nói cậu rất thích”.

www.sachgiai.com

VIẾT THƯ

I- Nhận xét:

Em đọc lại bài tập đọc *Thư thăm bạn* trả lời các câu hỏi sau:

- 1- Người ta viết thư để làm gì?
- 2- Để thực hiện mục đích trên, một bức thư cần có những nội dung gì?
- 3- Một bức thư thường mở đầu và kết thúc như thế nào?

Bài 19

HƯỚNG DẪN LÀM BÀI

CÂU 1

Khi người ta không có điều kiện gặp nhau, người ta mới viết thư. Viết thư là để thăm hỏi, thông tin, trao đổi ý kiến và bày tỏ tình cảm với nhau.

CÂU 2

Một bức thư cần có những nội dung chính sau:

- + Lí do và mục đích viết thư.
- + Thăm hỏi sức khỏe, tình hình học tập làm việc, sinh hoạt...
- + Thông báo những điều cần thiết của mình cho người nhận thư biết.
- + Trao đổi ý kiến và bày tỏ tình cảm.

CÂU 3

- Mở đầu bức thư gồm:

- + Địa điểm và thời gian viết thư.
- + Lời xưng hô với người nhận thư.

- Kết thúc một bức thư, gồm:

- + Lời chúc, hứa hẹn của người viết thư.
- + Xác định mối quan hệ tình cảm và kí họ tên của người viết thư.

LUYỆN TẬP

Viết thư gửi một bạn ở trường khác để hỏi thăm bạn và kể cho bạn nghe tình hình ở lớp, ở trường em hiện nay.

www.sachgiai.com

Bài 20

BÀI LÀM

Lê Thủy ngày... tháng... năm...

Khánh Linh mến!

Vậy là chúng mình xa nhau hơn một học kì rồi đấy phải không Linh? Cả mình và Linh nữa đều lười viết thư cho nhau. Không một lí do nào có thể biện hộ cho sự lười biếng ấy của chúng ta. Hôm gặp Thanh Hương ở cửa hàng bách hóa tổng hợp huyện, Thanh Hương chuyển lời thăm sức khỏe của Linh đến mình. Thú thực mình vừa vui lại vừa buồn. Mình định ráng đợi một thời gian nữa bắt Linh phải viết thư “xin lỗi”, lúc đó mình mới chịu hồi âm cho cậu. Thế mà ráng không được vì đã biết địa chỉ của Linh qua Thanh Hương nên đành phải “quá bộ” đến thăm Linh trước.

Khánh Linh mến!

Có được khỏe luôn không? Học hành thế nào rồi? Hồi vậy thôi chứ mình biết sức học của Linh có bao giờ chịu đứng “khiêm tốn” sau mọi

người dâu! Văn hay, Toán giỏi lại là một cô bé cần cù chịu khó, ham học thì làm gì mà Khánh Linh không giành vị trí hàng đầu, phải không nào? Nghe nói ở thị xã phong trào học tập dõ dỏi lắm, không chỉ môn Toán mà còn cả môn Tiếng Việt nữa phải không Linh? Từ nhà Linh đến trường bao nhiêu cây số? Linh đi bằng phương tiện gì? Những buổi học thêm chắc vui lắm nhỉ? Cô bé Thảo Mi đã vào học lớp Một chưa? Nó còn bụ bẫm, xinh gái và ngoan nhiều không hở Linh? Cho mình chúc sức khỏe em và bảo với nó rằng: “Chị Trang Nhung nhớ và thương nó da diết đấy!”. Đừng quên nhé!

Giờ thì mình kể vài nét tình hình của lớp mình cho Linh biết nhé! Phong trào học tập vẫn như hồi nào Linh ở đây: chăm, ngoan, sôi nổi nhưng nghịch ngợm vào loại nhất nhì trường. Ngay từ đầu năm học, tụi mình đã tự động tổ chức học thêm một tuần ba buổi, nhờ cô giáo Thủy - cô chủ nhiệm lớp 4B của mình, dạy tại nhà bạn Hồng đấy. Còn lại hai buổi trong tuần thì học cá nhân. Chất lượng giữa kì vừa qua tốt lắm. Các thầy cô đều khen lớp 4B học giỏi. Giá có Linh cùng học với tụi mình bây giờ thì vui biết chừng nào! Nhưng có phải cái gì mình muốn cũng đều được cả đâu, phải không Linh. Cái chính là ở tình bạn. Dù xa nhau nhưng bao giờ cũng nghĩ về nhau, mong cho nhau những điều tốt đẹp. Thế là quý rồi phải không Linh.

Cho mình tạm dừng ở đây, chúc Linh và những người bạn mới của Linh luôn được khỏe và học giỏi. Nhớ hôn họ mình bé Thảo Mi nhiều nhiều nhé.

*Bạn thân của Khánh Linh
Trang Nhung*

CỐT TRUYỆN

Bài 21

HƯỚNG DẪN LÀM BÀI

CÂU 1

Ghi lại những sự việc chính trong truyện *Dế Mèn bênh vực kẻ yếu*.

- Nhân một chuyến đi chơi, Dế Mèn gặp Nhà Trò gục đầu lên tảng đá.

- Nhà Trò kể lại tình cảnh khốn khó của mình bị bọn Nhện ức hiếp đòi ăn thịt cho Dế Mèn nghe.

- Đế Mèn tức giận, dẫn Nhà Trò đi đến chỗ mai phục của bọn Nhện.
- Gặp bọn Nhện, Đế Mèn ra oai quát mắng lũ Nhện, bắt lũ Nhện phải xúi xẻo công nợ và đốt hết các văn tự nợ.
- Bọn Nhện sợ khiếp vía, nghe theo lệnh của Đế Mèn phá hết các dây tơ chăng lối, giải phóng cho Nhà Trò.

CÂU 2- Cốt truyện là gì?

Cốt truyện là một chuỗi sự việc làm nòng cốt cho diễn biến của truyện. Cốt truyện gồm có ba phần: Mở đầu, diễn biến, kết thúc.

Kể lại truyện *Cây khế*.

Bài 22

BÀI LÀM

Ngày xưa ở một gia đình nọ có hai anh em, sau khi bố mẹ qua đời, người anh bèn chia gia tài. Cây thế mình là anh cả (anh hai) anh ta chiếm mọi tài sản trong gia đình, chỉ cho người em ruột mảnh vườn nhỏ có cây khế ở góc vườn. Người em cặm cụi làm thuê cuộc muốn để sinh sống qua ngày và chăm sóc cây khế.

Đến mùa, khế ra hoa kết trái nhiều vô kể. Một hôm, có một con chim đại bàng bay đến đậu lại trên cây. Nó ăn hết trái này đến trái khác. Người em buồn rầu nói với chim: “Chim ăn hết khế, ta lấy gì sinh sống”. Nghe vậy, đại bàng liền nói: “Ăn một quả trả cục vàng, may túi ba gang đem đi mà đựng”.

Nghe lời chim dặn, người em may một cái túi ba gang. Hôm sau, đại bàng bay đến chỗ người em ra một đảo xa tít ngoài khơi. Đây là một hòn đảo có đầy vàng bạc châu báu. Người em lấy đầy một túi vàng rồi cười lên lưng chim bay về. Từ đó người em trở nên giàu sang phú quý.

Thấy em mình bỗng nhiên trở nên giàu có, người anh tìm đến em lân la dò hỏi. Người em kể hết sự tình cho anh mình nghe. Máu tham bốc lên, người anh đòi đổi cả gia tài của mình để lấy cây khế. Thương anh, người em bằng lòng đổi.

Ngày ngày cả hai vợ chồng người anh thay nhau túc trực bên cây khế. Đại bàng lại đến ăn khế. Người anh giả vờ kêu nghèo khổ. Đại bàng cũng dặn người anh như nói với người em trước đây. Hắn về

nhà may sẵn một cái túi mười hai gang. Chim đến chỗ hấn ta ra đảo. Hấn hoa mắt trước đảo vàng, cố nhét thật đầy vàng bạc châu báu vào cái túi. Chưa hết, hấn còn nhét vào trong người những chỗ nào còn nhét được rồi khệ nệ kéo túi vàng lên lưng chìm bay về.

Đọc đường, do túi vàng quá nặng, đại bàng không thể bay nổi, liền nghiêng cánh hất túi vàng và người anh xuống biển. Kết thúc số phận của một kẻ tham lam.

TÓM TẮT TRUYỆN

1- Đọc lại truyện *Một người chính trực*, hãy chia truyện ấy thành các đoạn.

2- Xác định sự việc chính được kể ở mỗi đoạn. Tóm tắt sự việc chính bằng một câu hoặc hai câu.

3- Từ hai bài tập trên, hãy cho biết.

- Thế nào là tóm tắt truyện.

- Cách tóm tắt truyện.

Bài 23

HƯỚNG DẪN LÀM BÀI

1- Chúng ta có thể chia truyện *Một người chính trực* thành hai đoạn.

- Đoạn 1: Đoạn này bắt đầu cho đến “Đó là vua Lí Cao Tông”.

- Đoạn 2: Phần còn lại của văn bản.

2- Xác định sự việc chính được kể ở mỗi đoạn:

a) Đoạn 1: Tô Hiến Thành quyết thực hiện theo di chiếu:

Năm 1175, vua Lí Anh Tông mất để di chiếu lại cho Tô Hiến Thành lập Thái tử Long Cán làm vua. Có một bà Thái hậu đem vàng bạc đút lót cho Tô Hiến Thành để đưa con mình lên làm vua. Tô Hiến Thành không chịu. Ông thực hiện đúng như di chiếu của vua đưa Thái tử Long Cán lên ngôi.

b) Đoạn 2: Lời nói chính trực.

Lúc Tô Hiến Thành bị bệnh nặng, Thái hậu và Vua đến thăm, hỏi ông: Ai là người có thể thay ông đứng đầu triều đình? Ông không do dự, đáp ngay: “gián nghị đại phu Trần Trung Tá”. Đó là người tài ba giúp nước mà ông tiến cử cho Vua.

* Tóm tắt nội dung mỗi sự việc chính.

a) Sự việc 1: Tô Hiến Thành không bị vàng bạc châu báu mua chuộc, quyết thực hiện theo di chiếu lập Thái tử Long Cán lên làm vua.

b) Sự việc 2: Tô Hiến Thành bị bệnh nặng, vua hỏi ai thay ông được. Ông tiến cử gián nghị đại phu Trần Trung Tá chứ không tiến cử người đã hết lòng chăm sóc mình.

3- Tóm tắt truyện là kể lại câu chuyện một cách ngắn gọn nhờ lược bớt các chi tiết phụ mà không thay đổi cốt truyện và ý nghĩa của nó.

Muốn tóm tắt truyện, cần thực hiện các việc sau:

- Chia câu chuyện ra thành từng đoạn.
- Xác định sự việc chính ở mỗi đoạn.
- Tóm tắt sự việc chính bằng một, hai câu.

Kể lại một câu chuyện mà em đã được nghe hoặc được đọc về tính trung thực.

Bài 24

SÁCH GIẢI BÀI LÀM

Đó là câu chuyện *Được tiến trả lại người mất* đăng trên báo *Khăn quàng đỏ* mà dì tôi đã kể cho tôi nghe thứ bảy tuần trước. Chuyện xảy ra như thế này.

“Trong buổi sinh hoạt đầu tuần, Mĩ Hạnh được cô hiệu trưởng mời lên ngồi ở hàng ghế danh dự dành cho những học sinh đã làm được những việc tốt cho trường, cho lớp trong tháng qua.

Hạnh đâu có ngờ mình lại được vinh dự như thế. Nghe nói đến tên mình, trống ngực Hạnh đập thình thịch. Đến khi cô chủ nhiệm xuống cầm tay dắt đi, Hạnh mới hết run. Hạnh thoáng thấy hàng trăm cặp mắt của các bạn như dán chặt vào mình. Ngồi ở hàng ghế danh dự, Hạnh cảm thấy nóng ran cả mặt. May mà cô chủ nhiệm lúc nào cũng tươi cười nhìn Hạnh như động viên cổ vũ, nhắc nhở Hạnh phải bình tĩnh: “Mình làm việc tốt được tuyên dương dưới cờ, đâu phải bị khiển trách, quở phạt mà sợ”. Dần dần Hạnh cũng lấy lại được bình tĩnh. Cô hiệu trưởng nói: “Bây giờ cô dành cho Hạnh mười phút, kể lại sự việc mà Hạnh đã làm cho toàn trường cùng

nghe!". Một tràng pháo tay rộ lên kéo dài đến một phút. Cầm micrô trên tay, Hạnh bèn lên như ngày đầu vào lớp Một. Phải một lúc sau, Hạnh mới bình tĩnh trở lại.

"Thưa các thầy cô! Thưa các bạn!". Hạnh nói trong hơi thở dồn và gấp: "Sáng hôm ấy, em đến lớp sớm hơn mọi ngày. Vừa bỏ cặp sách vào học bàn, em đã thấy cái gì cộm cộm không tài nào đưa cặp vào lọt hết được. Rút cặp ra, em cúi nhìn xem. Ô! Một cái ví (bóp) tay! Em rút vội ra, cầm lên xem. Của ai thế này? Sao lại bỏ ở đây? Vừa tự hỏi, vừa suy nghĩ miên man. À, đúng rồi! Chắc là của các cô các chú của trường cấp ba dân chính tỉnh đi học tối qua, bỏ quên. Em kéo vội dây kéo của ví ra. Chao ôi! Tiền! Toàn những tờ năm mươi ngàn mới tinh. Em không biết là bao nhiêu. Người em lúc này run lên. Kéo dây khóa lại, em mở cặp bỏ vào đáy rồi đút cặp vào học bàn như thường lệ, ngồi suy nghĩ mông lung... Mình sẽ đưa về cho mẹ. Hơn tháng nay ngoại ốm đang nằm bệnh viện, số tiền này chắc cũng giúp mẹ một phần giải quyết khó khăn. Vì ngoại chỉ có một mình mẹ em, ba em lại mất sớm. Mọi công việc gia đình, một tay mẹ em lo cả. Bình thường chỉ có đồng lương của mẹ với thu nhập vài công vườn cũng chỉ đủ gói ghém bốn miệng ăn. Giờ ngoại lại ốm nữa nên việc chi tiêu trong gia đình chắc gặp nhiều khó khăn. Trước đây mỗi lần đi học mẹ thường cho em năm trăm tiền quà nước. Nhưng từ ngày ngoại ốm, mẹ nói mình ráng chịu khó đi học đưa nước theo uống, tiết kiệm tiền bạc mua thuốc chữa bệnh cho ngoại. Sau này, ngoại mạnh-khỏe, mẹ sẽ cho tiền như trước. Bây giờ số tiền này đưa về cho mẹ, giúp mẹ trong lúc này giải quyết khó khăn, em sẽ sung sướng biết chừng nào! Trong suốt cả buổi học, dường như em chẳng tiếp thu được bao nhiêu, ngồi cứ nghĩ miên man hết chuyện này đến chuyện khác. Thậm chí giờ ra chơi, em cũng chỉ đi vệ sinh xong là vội vã vào chỗ ngồi, mong cho thời gian trôi nhanh để đi về với mẹ. Nhưng rồi đến tiết cuối, sắp tan học, một suy nghĩ khác lại xuất hiện trong em. Có thể ai đó mất tiền cũng nằm trong trường hợp như gia đình em thì sao? Vợ ốm, con đau, ông bà già đi viện... Chắc cô, chú đó sẽ khổ biết dường nào! Tuy không có bạn nào biết mình được tiền, có ai nói mình tham đâu! Và rồi, liệu đưa về cho mẹ, mẹ sẽ nghĩ gì? Mẹ thường dạy em "Đói cho sạch, rách cho thơm" kia mà. Chắc mẹ sẽ không chấp nhận. Tính mẹ, em đã biết.

Rồi một hồi trống điểm dài, báo hiệu tan học. Chờ cho các bạn ra hết, em bước lên bàn cô chủ nhiệm: Thưa cô! Sáng nay, em đi học

sớm, nhặt được một ví tiền ở dưới học bàn, em gửi lại cô, trả cho người mất. Em đoán là của mấy cô, mấy chú đi học bỏ túi ban đêm để quên. Nói xong, em đưa ví tiền cho cô rồi bước vội về nhà. Thưa các thầy, các cô và các bạn sự việc chỉ có vậy.”

Nghe cô chủ nhiệm nói “Số tiền là năm triệu đồng đấy, Hạnh à!”. Số tiền ấy quả là lớn đối với gia đình em. Nhưng điều duy nhất đối với em bây giờ là em cảm thấy tâm hồn mình thật thanh thản, thật dễ chịu. Như vậy là em đã thực hiện được lời dạy của mẹ, của các thầy cô “Đói cho sạch, rách cho thơm”.

Câu chuyện *Được tiền trả lại người mất* là thế đấy.

Em hãy viết thư cho người thân ở xa để kể một việc tốt thể hiện tính thật thà của em hoặc bạn em.

Bài 25

BÀI LÀM

Thị xã ngày...tháng...năm...

Anh Bình kính mến!

Lâu lắm rồi, có lẽ đã hơn ba tháng nay cả nhà không nhận được thư anh. Bạn gì mà đến nỗi anh không thể dành một ít thời gian viết thư báo tin cho ba má được. Em giận anh nhiều đấy. Mấy bữa nay, ba má giục em viết thư cho anh nhưng em còn bận ôn thi chất lượng giữa kì, đành phải nán lại. Đêm nay tranh thủ học bài xong sớm, lại có thêm một chuyện vui nữa nên em dành cả thời gian này viết thư kể cho anh nghe đây.

Anh ạ! Tuần vừa rồi, em được nhà trường biểu dương dưới cờ về “gương tốt, việc tốt” trong tháng. Anh thấy em gái của anh có ngoan không, giỏi không nào! Chuyện là thế này: “Sáng chủ nhật hôm ấy, cách đây gần ba tuần, em dậy rất sớm chạy bộ ra công viên đối diện với khách sạn Hoa Hồng gần nhà mình đó, để tập thể dục. Vào thời điểm ấy chỉ có vài người chạy bộ trong công viên. Em chạy được ba vòng thì dừng lại cạnh một chiếc ghế đá. Tình cờ, em phát hiện một chiếc bóp (ví) đàn ông màu nâu đã sờn nằm dưới chân ghế. Em đến nhặt lên, lau sạch hơi sương bám ở bề ngoài chiếc bóp. Kéo dây khóa ra, em thấy một cái giấy có dán hình và một hàng chữ to bằng tiếng nước ngoài, em không đọc được. Kéo ngăn thứ hai, em thấy rất nhiều

đồng đôla và tiền đồng của nước mình. Em gấp lại, ngồi xuống ghế nghỉ cho đỡ mệt, đồng thời quan sát, xem có ai đi tìm cái bóp không, để trả lại cho người ta. Em đoán, có lẽ cái bóp này là của một vị khách nước ngoài vào nghỉ ở khách sạn Hoa Hồng, lúc tối ra đây ngồi chơi và đánh mát ở đây. Đang suy nghĩ như vậy thì đằng xa xuất hiện một người nước ngoài cao to vừa đi vừa quan sát, có vẻ tìm kiếm cái gì đó. Cảm nhận của em lúc ấy nghĩ rằng, có thể người ấy đang đi tìm chiếc bóp đã đánh rơi hôm qua. Khi ông ấy đến gần, em giở chiếc bóp ra cho ông thấy. Ông đứng sững lại một lúc nhìn em, rồi bước nhanh đến bên em. Gương mặt ông lúc này sáng lên. Ông ôm chầm lấy em, xoa đầu em và nói một tràng tiếng nước ngoài. Sau đó, ông ra dấu bằng tay, chỉ vào chiếc bóp và người ông, cho em biết ông là chủ nhân của chiếc bóp ấy. Em trao lại cho ông chiếc bóp. Ông mừng lắm. Rồi ông cầm tay em dẫn vào khách sạn báo cho mọi người biết về việc em đã nhặt được chiếc bóp trả lại cho ông. Ông nhờ người ta ghi lại địa chỉ của em, rồi ông bỏ vào một phong bì năm tờ đôla loại một trăm gửi cho em và nói: "Ông cảm ơn em nhiều lắm!". Em không nhận phong bì ông gửi, chỉ đưa tay chào tạm biệt ông ra về. Một tuần sau, trong lễ chào cờ đầu tuần em được nhà trường tuyên dương dưới cờ".

Chuyện là vậy đó anh ạ. Thời thư đã dài rồi, hẹn anh thư sau em sẽ tâm sự tiếp. Anh nhớ gửi thư về cho ba má nhé. Tạm biệt anh.

Em gái của anh

Trần Ngọc Dạ Hương

LUYỆN TẬP PHÁT TRIỂN CÂU CHUYỆN

1- Đọc bài thơ *Em bé lạc mẹ*

Em run run gương mặt trẻ thơ nhìn tôi:

- Cháu lạy ông, ông đừng ăn gan cháu.

Em meo máo làm cả tôi meo máo:

- Chú đây mà, chú là giải phóng quân.

Rồi bế em đi tìm khắp xa gần tôi đưa em về với mẹ.

2- Tìm hiểu câu chuyện trong bài thơ trên:

2-1: Câu chuyện có những nhân vật nào?

2-2: Các nhân vật gặp nhau trong hoàn cảnh nào? Hãy hình dung lại hoàn cảnh đó.

2-3: Vì sao em bé sợ chú giải phóng quân? Lúc ấy trông em bé như thế nào?

2-4: Vì sao chú giải phóng quân khóc khi nghe em bé nói? Lúc ấy, trông chú như thế nào?

Bài 26

HƯỚNG DẪN LÀM BÀI

1- Em đọc kĩ bài thơ, nắm chắc nội dung bài làm cơ sở cho việc trả lời các câu hỏi ở câu 2.

2- Tìm hiểu câu chuyện:

2-1: Câu chuyện có hai nhân vật:

+ Em bé.

+ Chú giải phóng quân.

2-2: Em bé và chú giải phóng quân gặp nhau trong hoàn cảnh: Em bé lạc mẹ trong một trận chiến khi quân ta vào giải phóng một đô thị ở miền Nam trong thời kì của cuộc kháng chiến chống Mĩ cứu nước. Chú giải phóng quân với vẻ mặt hiền từ, nụ cười rạng rỡ đang bế cậu bé đi tìm mẹ. Không chỉ cậu bé khiếp sợ chú giải phóng quân mà ngay cả người dân nhìn chú giải phóng quân cũng lộ vẻ lo lắng sợ hãi.

2-3: Em bé sợ chú giải phóng quân là vì: ở những vùng do Mĩ - Ngụy chiếm đóng, chúng tuyên truyền xuyên tạc những người cách mạng là cộng sản thường ăn gan uống máu người và rất dã man, giết người không gớm tay làm cho người dân sợ hãi xa lánh những người cách mạng và coi những người cộng sản là kẻ thù, là man rợ. Cho nên khi chú giải phóng quân bế em đi tìm mẹ, tìm người thân cho em thì em hoảng sợ tưởng chú giải phóng quân đưa em đi giết để ăn gan. Lúc ấy trông em run rẩy, mếu máo hoảng sợ đến vô cùng.

2-4. Chú giải phóng quân khóc vì thương cháu bé ngây thơ bị lạc mẹ, hiểu nhầm, hiểu sai về các chú giải phóng quân. Lúc ấy, trông chú giải phóng quân rất đau khổ. Chú đau khổ vì chú nghĩ rằng: kẻ thù quá tàn ác. Nó không chỉ giết hại chúng ta bằng bom đạn mà còn giết hại chúng ta bằng những luận điệu xuyên tạc về tình cảm nhận thức, ngay cả thế hệ trẻ cũng bị đầu độc bởi những luận điệu xảo trá ấy.

Kể lại câu chuyện bằng lời của chú giải phóng quân.

Bài 27

BÀI LÀM

Mùa xuân năm ấy, đơn vị của tôi được lệnh tiến quân vào giải phóng một thị trấn nhỏ ven đường quốc lộ thuộc tỉnh Bình Dương. Đơn vị chia làm ba mũi tiến công. Đúng 9 giờ 30 phút, cả ba mũi đồng loạt nổ súng. Bị tấn công bất ngờ, bọn địch tháo chạy tán loạn, súng ống, quân trang, quân dụng vứt ngổn ngang bừa bãi. Chỉ ba mươi phút sau, đơn vị chúng tôi giải phóng toàn bộ thị trấn. Trong lúc thu dọn chiến trường, bất chợt tôi gặp một cháu-bé độ năm, sáu tuổi đang ngồi thu lu sau một góc tường đổ nát, mặt tái nhợt. Tôi bế cậu bé lên, cậu run run nhìn tôi hốt hoảng nói.

- Cháu lạy ông, ông đừng ăn gan cháu!

Cậu vừa nói vừa meo máo làm cho tôi cũng meo máo theo. Tôi vội vỗ về, an ủi cháu:

- Đừng sợ, chú đây mà! Chú là giải phóng quân đây. Chú bế cháu đi tìm mẹ nhé!

Thế rồi, tôi bế cháu lách qua những mảng tường đổ nát, vượt qua một con hẻm nữa. Từ xa tôi phát hiện một người phụ nữ đang hốt hoảng vừa chạy vừa kêu:

- Con ơi! Minh ơi! Con ở đâu?

Tôi đoán chắc người ấy chính là mẹ của cậu bé, liền kêu to:

- Cháu Minh ở đây nè!

Không còn sợ sệt, e ngại gì nữa, người phụ nữ ấy chạy ào đến bên tôi, quỳ xuống, nức nở trong tiếng nức:

- Lạy ông, cảm ơn ông!

Tôi đỡ chị dậy, rồi trao đứa bé cho chị và nói:

- Chúng tôi là quân giải phóng, là bộ đội Cụ Hồ, là con em của nhân dân. Chúng tôi về đây để đánh đuổi Mĩ - Ngụy. Chị hãy bế cháu về nhà đi, đừng lo sợ gì nữa.

Tôi tạm biệt hai mẹ con chị rồi tiếp tục làm nhiệm vụ của mình.

Bài 28

BÀI LÀM

Mới đó mà đã ba mươi năm trôi qua. Giờ đây tôi đã trở thành một luật sư và là cựu sinh viên Trường Đại học Luật thành phố Hồ Chí Minh. Hồi đó, tôi là một cậu bé chừng năm, sáu tuổi. Buổi sáng hôm ấy, tôi cùng với mấy đứa bạn chơi trò bắn bi trong một con hẻm cách nhà tôi chừng mười lăm hay hai mươi mét gì đó. Bỗng nhiên, tiếng súng rộ lên dữ dội, đạn bay chéo chéo găm vào bờ tường gốc cây nhiều vô kể. Chúng tôi tán loạn, mỗi đứa một đường. Hoảng quá, tôi men theo một bờ tường đã bị đổ rồi ngồi thụp xuống nép mặt vào trong. Hé mắt nhìn, tôi thấy những người lính quốc gia rút súng, cởi quần áo chạy bạt mạng ra hướng quốc lộ. Tiếng la hét, gào khóc của cả trẻ em và người lớn chìm trong tiếng súng khi tiếng súng im hẳn. Bất chợt tôi ngược mắt lên bắt gặp một đôi mắt hiền từ của một người lính đầu đội mũ tai bèo, quần phục màu xanh cỏ úa đang tiến về phía tôi. Người ấy bế tôi lên. Tôi hoảng hốt lo sợ. Một ý nghĩ thoáng hiện trong tôi về người lính ấy: “Ông ta là công sản, những người mổ bụng ăn gan không gớm tay mà lính quốc gia đã từng nói”. Tôi nhìn ông rồi mếu máo nói không ra lời:

- Cháu lạy ông, ông đừng ăn gan cháu!

Nghe tôi nói vậy, ông ấy càng ôm chặt tôi hơn. Ông nhìn tôi và dường như miệng ông cũng mếu xệch như một đứa trẻ. Ông vuốt tóc tôi, vỗ vỗ vào người tôi như mẹ tôi thường âu yếm tôi và nói:

- Chú đây mà, chú là giải phóng quân đây!

Thoảng trong gió, tôi nghe hình như tiếng mẹ tôi gọi:

- Minh ơi! Con ở đ...â...u?

Thế rồi, ông ấy bế tôi đến với mẹ tôi. Chuyện xảy ra đã ba mươi năm rồi. Một kỉ niệm của tuổi ấu thơ mãi mãi không phai mờ về hình ảnh người lính giải phóng quân trong kí ức của cuộc đời tôi.

Kể lại một câu chuyện về tính tự trọng mà em được chứng kiến hoặc tham gia.

Bài 29

BÀI LÀM

“Vé số! Vé số chiều xố đây!”. Đó là tiếng rao của đứa trẻ chừng chín, mười tuổi – trạc tuổi tôi mà mỗi lần đi học ngang qua tiệm cà phê Hai Âu cạnh bờ hồ thuộc trung tâm thị xã tôi thường nghe rất quen thuộc.

Tôi không biết tên cậu bé và cũng không rõ nhà cậu ở chỗ nào. Chỉ biết thường ngày vào buổi sáng cậu luôn có mặt ở đây để bán vé số. Nhìn gương mặt gầy ốm, xương xương và đen đúa, tôi biết chắc gia đình cậu rất nghèo. Trông cậu già dặn hơn nhiều so với bạn cùng lứa. Có một chuyện, chính mắt tôi chứng kiến vào buổi sáng chủ nhật hôm ấy làm cho tôi vô cùng cảm phục cậu ta. Nghe tiếng rao chào mời dẻo queo, hay hay, tôi và Đức, Trọng dừng lại nhìn cậu bạn rao mời, hết bàn này sang bàn khác: “Cặp này số gánh, đẹp lắm anh ơi, mua giùm em! Còn cặp này số con rồng bay, hay ra lắm. Và đây, cặp nguyên số thần tài, chú mua đi, chiều “dô” đấy!”. Lời chào mời của cậu vừa dịu dàng vừa tha thiết làm cho khách hàng không có ý định mua cũng phải xiêu lòng mua vài ba tờ. Bất chợt có một vị khách ăn mặc sang trọng vậy cậu tới, nói:

- Cặp “thần tài” bao nhiêu tờ hờ cháu?

- Dạ, năm mươi ạ.

Vị khách cầm lấy cặp vé số rồi rút bóp đưa cho cậu tờ giấy bạc một trăm nghìn loại tiền mới. Cậu cầm lấy tiền, vé mặt hơn hờ, rồi rít cảm ơn khách hàng:

- Cháu cảm ơn chú, cầu cho chú chiều nay “dô”!

Vị khách đi rồi, cậu tần ngần nhìn theo như muốn gửi lời chào tạm biệt. Thế rồi, cậu mân mê tờ giấy bạc. Bỗng nhiên, cậu hốt hơ hốt hải đuổi theo vị khách. Vừa chạy cậu vừa kêu to:

- Này, chú gì ơi! Chờ cháu với!

Cậu cầm đầu cầm cổ đuổi theo vị khách nọ:

- Chủ trả dư tiền cho cháu năm mươi ngàn ạ. Cháu gửi lại chú.

Ông khách cảm động xoa đầu cậu, thở thẽ nói:

- Cảm ơn cháu! Cháu là một đứa bé ngoan, thật thà. Chú tặng luôn cho cháu đấy.

- Không! Cháu không nhận đâu. Chú mua dùm cháu nhiều như thế là cháu cảm ơn rồi.

- Chú mua ai cũng phải trả tiền mà cháu. Thấy cháu ngoan, chú thương. Thôi, cầm lấy mà bỏ ống tiết kiệm.

Chuyện về cậu bán vé số là thế. Em rất phục cậu bé, cậu nghèo mà không tham, có lòng tự trọng cao, một phẩm chất đáng quý mà chúng em cần học tập.

Quan sát những bức tranh đã vẽ ở SGK TV4 tập 1 trang 64, đọc cốt truyện và phát triển ý nêu dưới tranh thành một đoạn truyện.

Bài 30

BÀI LÀM

1- Bức tranh 1

Thuở xưa có một chàng trai nghèo, cha mẹ lại mất sớm. Chàng phải một mình lên rừng đốn củi. Không may cho chàng khi chặt một cây củi gần bờ sông thì lỡ tay làm lưỡi rìu văng xuống sông. Nhìn xuống dòng sông chảy xiết, chàng buồn bã thất vọng, nước mắt chảy dài.

2- Bức tranh 2

Bỗng nhiên có một cụ già tóc trắng như cước, đôi mắt hiền từ, nhìn chàng trai hỏi:

- Có chuyện gì mà cháu buồn bã khóc lóc như vậy?

- Thưa ông, nhà cháu nghèo lắm, chỉ cố mỗi cái rìu để kiếm sống qua ngày. Vậy mà cháu đã sơ ý làm rơi xuống sông. Không biết ngày mai làm gì để kiếm sống.

- Ô, tưởng chuyện gì! Ông sẽ giúp cháu tìm được lưỡi rìu ngay bây giờ đây mà. Thôi, cháu đừng buồn nữa.

3- Bức tranh 3

Nói rồi, ông lão nhảy ùm xuống sông. Chỉ một loáng sau, ông lão ngoi lên mặt nước cùng với một lưỡi rìu bằng vàng sáng chói, hỏi:

- Có phải lưỡi rìu của cháu đây không?

Nhìn lưỡi rìu, chàng trai vội nói:

- Thưa ông, lưới riu này không phải của cháu ạ!

4- Bức tranh 4

Lần thứ hai, ông lão lại lặn xuống sông và đưa lên một lưới riu bằng bạc lấp lánh ánh sáng mặt trời, hỏi:

- Cái này có phải là của cháu không?

Chàng trai nhìn kĩ lưới riu, liền nói:

- Dạ, cái này cũng không phải là của cháu ạ!

5- Bức tranh 5

Lần thứ ba, ông lão lại lặn xuống rồi đưa lên một lưới riu bằng sắt. Chàng trai nhìn đúng lưới riu của mình, hớn hờ reo to:

- Ông ơi! Đúng là lưới riu của cháu rồi! Cháu xin ông, cháu cảm ơn ông vô cùng.

6- Bức tranh 6

Ông lão đưa chiếc riu bằng sắt cho chàng trai, xoa đầu chàng rồi nở một nụ cười hiền hậu, nói:

- Cháu là một chàng trai thật thà, ngay thẳng, nghèo mà không tham lam. Cháu đáng được thưởng lắm. Bây giờ thì ông tặng luôn cho cháu cả hai lưới riu bằng vàng và bằng bạc này nữa. Cháu hãy chịu khó làm ăn. Hạnh phúc sẽ đến với cháu trong nay mai.

Nói xong, ông lão biến mất. Chàng trai quỳ xuống vái lạy bốn phương như tỏ lòng cảm ơn trời phật đã rủ lòng thương rồi xách riu trở về nhà.

Hãy tưởng tượng và kể lại một câu chuyện có ba nhân vật: bà mẹ ốm, người con của bà bằng tuổi em và một bà tiên.

Bài 31

BÀI LÀM

Thuở xưa có một gia đình, nhà chỉ có hai mẹ con. Người mẹ đã ở tuổi sáu mươi, còn người em gái độ chừng chín, mười tuổi. Mẹ già, con còn thơ dại, họ không làm được gì nhiều, chỉ đủ sống đắp đổi qua ngày. Tuy nghèo nhưng họ sống phúc đức nên được bà con lối xóm thương yêu quý mến.

Một ngày nọ, sau buổi đi làm về, người mẹ bị nhuộm bệnh, nằm liệt giường. Bà con lối xóm đến thăm nom, giúp đỡ tiền bạc, mua

thuốc thang chữa chạy cho bà nhưng bệnh tình của bà không thuyên giảm mà mỗi ngày mỗi nặng thêm. Hàng ngày người con túc trực bên giường bệnh không rời một bước. Nhiều lúc cô bé phải nhịn phần ăn dành cho mẹ. Tuy vất vả thiếu thốn đủ điều nhưng cô bé không bao giờ than vãn một điều gì. Rồi một hôm, mệt quá, cô bé thiếp đi lúc nào không biết. Trong giấc chiêm bao, cô bé nghe một tiếng nói thì thào bên tai:

- Cháu muốn cứu mẹ thì hãy vượt qua chín ngọn đồi ở phía tây. Đến đó có một ngôi nhà nằm cạnh lối đi. Cháu cứ vào đó gõ cửa, sẽ có người giúp cháu chữa khỏi bệnh cho mẹ.

Cô bé tỉnh dậy, mong trời mau sáng để thực hiện lời dặn của ai đó trong giấc chiêm bao. Trời vừa hửng sáng, cô bé vội chạy sang nhà hàng xóm nhờ trông hộ mẹ cho mình rồi tạm biệt mẹ ra đi. Sau bảy ngày trèo đèo lội suối, vượt qua bao nhiêu rừng rậm, thú dữ... Cô bé đã đến được một ngôi nhà bên vệ đường. Vừa mới gõ cửa thì một bà lão tóc trắng như cước tay cầm gậy trúc bước ra đón đã nói:

Ta đợi cháu ở đây đã mấy ngày rồi. Ta rất quý tấm lòng hiếu thảo của cháu. Đây là lọ thuốc thần, cháu hãy cầm lấy mang về chữa bệnh cho mẹ. Cháu chỉ cần cho mẹ uống một viên thôi, tức khắc mẹ cháu sẽ khỏi bệnh. Số còn lại tùy ý cháu sử dụng.

- Bà ơi, cháu cảm ơn bà nhiều lắm!

Thôi, cháu hãy mau trở về, mẹ cháu và dân làng đang mong đấy.

Nói xong, bà tiên và cả ngôi nhà biến mất. Cô bé vội vã lên đường trở về nhà. Sau khi chữa khỏi bệnh cho mẹ, cô bé còn dùng số thuốc ấy cứu sống không biết bao nhiêu người khác. Từ đó, cuộc sống của hai mẹ con bà thật đầm ấm, hạnh phúc.

Dựa vào lời kể của cô giáo (thầy giáo), em hãy kể lại từng đoạn câu chuyện *Cô bé bán diêm* của nhà văn nổi tiếng An-đéc-xen.

Bài 32

BÀI LÀM

1- Đoạn 1

Vào một đêm cuối năm, trời rét dữ dội, tuyết rơi dày đặc. Trong khi mọi người đang ở trong nhà của mình cười đùa chúc tụng nhau vui

về và hạnh phúc thì có một em bé gái tội nghiệp phải băng mình trong thời tiết giá lạnh, lấm lũi bước đi với bộ quần áo rách rưới để đi bán diêm.

2- Đoạn 2

Chiếc tạp dề cũ kĩ đựng đầy bao diêm của em không làm cho khách qua đường chú ý. Không thể chịu đựng cái giá lạnh cắt da cắt thịt được nữa, em đến nép vào một góc tường giữa hai ngôi nhà.

3- Đoạn 3

Lạnh quá, cô bé ấy chỉ muốn được quẹt que diêm để sưởi ấm. Một que diêm thôi! Thế rồi, một que diêm sáng lên trên bàn tay nhỏ bé của em. Ngọn lửa lúc đầu xanh lam, rồi trắng ra, rực hồng quanh que gỗ, sáng chói trong đêm. Em khoan khoái hơ tay trên ngọn lửa.

4- Đoạn 4

Trời lạnh quá, em đành quẹt que diêm thứ hai. Bức tường bên cạnh em như biến thành tấm rèm và bên trong một bàn ăn đã bày sẵn. Trên bàn đặt toàn bát đĩa bằng sứ quý giá và một con ngỗng đã quay chín vàng. Tất cả đang nhảy múa, chạy về phía em. Bỗng, que diêm vụt tắt.

www.sachgiai.com

5- Đoạn 5

Cô bé lại quẹt que diêm thứ ba. Lần này, một cây thông Nô-en trang trí thật lộng lẫy hiện lên. Trên những cành lá xanh tươi lấp lánh hàng ngàn ngọn nến sáng rực. Cô bé với tay về phía cây thông nhưng que diêm đã bị tắt. Và những ngọn nến bay lên, bay lên mãi rồi chúng biến thành vô vàn những vì sao lấp lánh trên bầu trời.

6- Đoạn 6

Cô bé tiếp tục quẹt que diêm thứ tư. Một ánh sáng xanh tỏa ra, và một điều kì lạ xuất hiện trước mắt em. Người bà thân yêu nhất trên đời của em hiện ra trước mắt em và bà đang mỉm cười nhìn em. Sợ ngọn lửa bị tắt, cô bé đã quẹt tắt cả những que diêm còn lại. Chưa bao giờ cô bé thấy bà của mình đẹp như thế. Bà cầm tay em rồi cả hai bà cháu bỗng nhiên bay vút lên cao, cao mãi. Chẳng còn đói rét đau buồn nào đe dọa hai bà cháu được nữa.

Hãy phát biểu cảm nghĩ của em về câu chuyện *Cô bé bán diêm*.

Bài 33

BÀI LÀM

Trong những câu chuyện mà em đã được đọc, được nghe, có lẽ chuyện *Cô bé bán diêm* của nhà văn An-đéc-xen đã để lại cho em nhiều ấn tượng sâu sắc.

Truyện kể rằng, có một cô bé sống với bà rất hạnh phúc nhưng thần chết đã cướp đi người bà thân yêu nhất của bé, dập tắt ánh sáng trong cuộc đời đầy hứa hẹn bao điều tốt đẹp. Từ đó, em phải lăn lóc với cuộc đời không những để nuôi thân mà còn phải nuôi ông bố rượu chè hư hỏng luôn đánh đập và chửi mắng em tàn nhẫn.

Cô bé chỉ mơ ước trong đêm giá lạnh được ngồi bên lò sưởi ấm, được ăn một con ngỗng quay chín vàng, được thấy một cây thông Nô-en trang trí long lanh và mơ ước được cùng bà đến được một nơi chẳng còn giá rét đau buồn nào đe dọa, có vậy thôi. Cô bé chỉ ước được sống trong một gia đình đầm ấm đầy sự yêu thương. Thế mà cuộc đời sao quá nghiệt ngã, quá đắng cay đã bóp chết trái tim hồn nhiên thơ ngây của bé! Giá như nếu được, xin hãy cho em trở thành những que diêm luôn bùng sáng không bao giờ tắt, để thắp lên ngọn lửa hạnh phúc không những cho em bé bán diêm mà cho tất cả những trẻ thơ cù bơ cù bất trên toàn thế giới này.

Câu chuyện kết thúc sao mà buồn đến thế! Sao cuộc đời cô bé ấy tội nghiệp và ngăn ngùi như ngọn lửa của que diêm đến vậy? Tại sao không ai mang đến cho em bé ấy hạnh phúc trừ bà của em? Không! Cô bé không chết. Trên thân của em bé như đầy tuyết đầy nhưng đây là những bông hoa màu trắng. Và xem kìa trên đôi môi của bé là một nụ cười như bông hoa hồng đỏ thắm nở trong tiết trời lạnh giá.

Đọc đoạn văn trong bài kể chuyện Cô bé bán diêm.

1- Xác định câu mở đầu và kết thúc của mỗi đoạn.

2- Ghi lại vắn tắt diễn biến chính của sự việc kể trong mỗi đoạn văn.

Bài 34

HƯỚNG DẪN LÀM BÀI

1- Xác định câu mở đầu và kết thúc của mỗi đoạn:

a) Đoạn 1

- Câu mở đầu: “Em quẹt que diêm thứ hai, diêm cháy và sáng rực lên”.

- Câu kết thúc: “Rồi que diêm vụt tắt. Trước mặt em chỉ còn những bức tường dày đặc và lạnh lẽo”.

b) Đoạn 2

- Câu mở đầu: “Em quẹt que diêm thứ ba”.

- Câu kết thúc: “Em với đôi tay về phía cây thông, nhưng diêm tắt. Tất cả những ngọn nến bay lên, bay lên mãi rồi biến thành những ngôi sao trên trời.”

2- Kể vắn tắt diễn biến chính sự việc trong mỗi đoạn:

a) Đoạn 1

- Mở đoạn: Em quẹt que diêm thứ hai, ánh sáng bùng lên.

- Thân đoạn: Trong ánh sáng bức tường biến thành một tấm rèm. Em nhìn vào trong thấy một cỗ bàn đã dọn sẵn với một con ngỗng quay chín vàng.

Rồi con ngỗng nhảy ra khỏi đĩa, tiến về phía em.

- Kết đoạn: Que diêm vụt tắt. Trước mặt em chỉ còn bức tường dày đặc và lạnh lẽo.

b) Đoạn 2

- Mở đoạn: Em quẹt que diêm thứ ba.

- Thân đoạn: Trong ánh sáng rực rỡ hiện lên một cây thông cao lớn trang trí lộng lẫy. Hàng ngàn ngọn nến sáng rực, lấp lánh trên cành lá xanh tươi.

- Kết đoạn: Em với đôi tay về phía cây thông nhưng diêm tắt. Tất cả các ngọn nến bay lên, bay lên mãi hóa thành muôn vàn những vì sao nhấp nháy trên bầu trời.

Câu chuyện có tựa đề *Hai mẹ con và bà tiên*. Người mẹ bị ốm nặng người con hết lòng chăm sóc nhưng bệnh tình của mẹ không thuyên giảm. Em hãy tưởng tượng để kể câu chuyện ấy.

Bài 35

BÀI LÀM

Ngày xưa, ở một làng kia, có hai mẹ con cô bé sống trong một túp lều. Họ phải làm lụng vất vả quanh năm mới đủ ăn. Một hôm, người mẹ không may bị bệnh nặng. Cô bé ngày đêm chăm sóc, nhưng mẹ mỗi ngày mỗi nặng thêm. Có người mách: “Ở tỉnh bên có ông thầy thuốc giỏi chữa được bệnh này”. Cô bé gọi mẹ nhờ hàng xóm trông nom, ngày hôm ấy lên đường.

b) Vừa đi, cô bé hiếu thảo vừa lo mấy đồng bạc cầm theo không đủ tiền thuốc cho mẹ. Bỗng cô bé thấy bên đường có vật gì như chiếc tay nải ai bỏ quên. Cô bé bước đến, cầm lên xem.

“Ồi, một tay nải chứa toàn tiền là tiền! Của ai đánh rơi thế nhỉ? Vậy là mình vừa có tiền mua thuốc thang cho mẹ rồi. Mẹ mình sẽ hết bệnh, sung sướng biết bao nhiêu!”. Nhưng rồi, một suy nghĩ khác lại sáng lóe trong đầu cô bé: “Người nào mất túi tiền này, chắc họ đau khổ lắm”. Biết đâu, người ta cũng đang cần một số tiền lớn để mua thuốc chữa bệnh cho người thân của họ như mình bây giờ! Đang suy nghĩ lung tung như vậy thì bỗng cô bé nhìn ra phía trước, thấy một bà già tay cầm gậy trúc bước đi chậm rãi. Cô bé đoán chắc là của bà già, bèn cầm tay nải đuổi theo bà lão.

- Cụ ơi! Chờ cháu với!

Cô bé chạy đến bên bà cụ, lễ phép hỏi:

- Thưa cụ, tay nải này có phải là của cụ không?

Bà lão ngược nhìn cô bé, mỉm cười hiền hậu:

- Khen cho con đã hiếu thảo lại thật thà. Ta chính là Tiên thử lòng con đấy thôi. Con thật đáng được giúp đỡ. Hãy đưa ta về nhà chữa bệnh cho mẹ con.

Có một bạn cùng khối lớp với em viết thử cả bốn đoạn của cốt truyện mà em đã được đọc ở SGK TV4, tập 1, trang 72, nhưng chưa viết được đoạn nào hoàn chỉnh. Em hãy giúp bạn hoàn chỉnh một trong bốn đoạn ấy.

Bài 36

BÀI LÀM

1- Đoạn 1

a) Mở đoạn:

Vào mùa xuân năm ấy, người ta tổ chức một đêm dạ hội thật tung bừng đủ các trò chơi và các tiết mục xiếc lạ mắt. Va-li-a được bố mẹ cho đi dự dạ hội.

b) Thân đoạn: Chương trình đêm dạ hội thật phong phú nhưng Va-li-a thích nhất là tiết mục *Cô gái phi ngựa, đánh đàn*. Em rất cảm phục lòng dũng cảm và sự tài ba của cô gái. Ngựa tung vó phi nước đại, thế mà cô gái vẫn ngồi vững vàng trên lưng ngựa, lại cầm cây đàn dạo một bản nhạc, trông thật điệu nghệ.

c) Kết đoạn: Từ đó, lúc nào trong đầu óc non nớt của Va-li-a cũng hiện lên hình ảnh cô diễn viên phi ngựa gảy đàn. Em mơ ước một ngày nào đó cũng được như cô gái nọ: Phi ngựa và chơi những bản nhạc rộn rã.

Hãy kể về một câu chuyện đã được đọc hoặc được nghe về những ước mơ đẹp (có thể kể cho bạn nghe về những ước mơ dự định của mình).

Bài 37

BÀI LÀM

Tuổi thơ của chúng ta, ai cũng có những ước mơ, những dự định sau này, lớn lên sẽ làm gì phải không các bạn? Hôm nay, mình sẽ nói về những dự định, công việc mà mình mơ ước để các bạn cùng biết nhé!

Ngày nào đi học, mình cũng đi ngang qua ngã năm gần nhà. Nơi ấy, xe cộ tấp nập suốt ngày đêm, mình thường thấy một chú công an đứng ngay ở giao lộ không ngừng điều khiển cho xe cộ lưu thông. Đó là một thanh niên có dáng người to lớn, vạm vỡ, nước da bánh mật, mặt vuông đầy đặn, đôi mắt trong sáng nhanh nhẹn. Chú đứng đó, ngày nào cũng như ngày nào tại vòng xoay ngã năm như một vị chỉ

huy oai vệ. Miệng cầm còi, hai cánh tay thay mệnh lệnh, đưa lên hạ xuống, sang trái sang phải, dòng người và xe cộ cứ như thế dừng lại, tuôn đi một cách trật tự nề nếp. Thỉnh thoảng có một vài chiếc honda đậu chồm quá vạch sơn trắng, nhô lên lấn đường, chú thổi còi ra hiệu lùi lại. Tức thì những chiếc xe ấy vội lùi ra sau vạch trắng ngoan ngoãn như các cậu học sinh vâng lời thầy dạy. Chú làm việc một cách cẩn mẫn và nghiêm túc, không thiên vị một người nào. Có một lần, ba cô gái ngồi trên một chiếc honda vù tới ngã năm nhấn ga, bấm còi inh ỏi, làm cho một số người đi đường yếu bóng vía vội dạt vào hai bên lề. Chú công an liền giơ tay ra hiệu, miệng thổi còi, ra lệnh dừng lại. Chiếc xe tạt vào lề. Cả ba cô ngượng ngùng nói lời xin lỗi. Chú công an mỉm cười rồi từ từ rút biên lai thu phạt. Đưa tờ biên lai cho các cô, chú còn dặn thêm: "Lần sau các cô cần thận thực hiện đúng luật giao thông. Bây giờ, một cô gái nhảy xuống đón ô-tô buýt, không được chở ba". Lời nói nhẹ nhàng nhưng rất dứt khoát. Cô gái cầm tay lái thật bất đắc dĩ ngoái lại nói với cô bạn ngồi sau cùng: "Cậu đứng đợi mình ở đây, mình sẽ quay lại đón cậu". Rồi chu cái miệng về phía chú công an đang quay lưng về phía ngã năm lăm băm điều gì đó không biết, nhấn ga cho xe vù đi. Cứ thế chú điều khiển dòng người và xe cộ lưu thông được thuận lợi, không một tai nạn nào xảy ra ở giao lộ này.

www.sachgiai.com

Các bạn ạ! Mình rất cảm phục phong cách làm việc của chú, vừa có tình lại vừa có lý. Mình mơ ước sau này lớn lên mình sẽ đi làm cảnh sát giao thông giữ gìn an ninh trật tự cho đường phố. Một công việc vất vả nhưng vô cùng thú vị, oai vệ như một người chỉ huy.

Hãy viết một đoạn văn gồm có phần mở đoạn, thân đoạn, kết đoạn kể về ước mơ của một bạn nhỏ mà em biết hoặc tưởng tượng ra.

Bài 38

HƯỚNG DẪN LÀM BÀI

1) Đoạn 1

a) Mở đoạn

Chuyện xảy ra cách đây đã năm năm ở thôn Hạ, thuộc vùng trung du tỉnh Vĩnh Phúc. Bé Loan mồ côi mẹ, bố đang làm nhiệm vụ ở đảo Trường Sa xa xôi. Bé ở cùng bà ngoại của mình.

b) Thân đoạn

Năm ấy, Loan học lớp 4 thì bà ngoại của Loan sau một cơn bạo bệnh, đôi mắt bị mù lòa. Gia cảnh rơi vào một tình trạng vô cùng khó khăn. Mọi công việc gia đình dường như Loan phải lo hết. Tuy vất vả nhưng chưa bao giờ Loan làm cho bà buồn phiền. Tháng nào, bố cũng gửi tiền và thư về động viên hai bà cháu.

c) Kết đoạn

Nhìn cảnh bà ngoại phải dò dẫm từng bước phụ giúp Loan làm một số công việc, Loan đau lòng vô cùng. Loan chỉ ước sau này lớn lên đi xào nghề y, cố học thành tài trở thành một bác sĩ giỏi để chữa cho đôi mắt bà sáng lại. Chính ước mơ ấy đã thôi thúc Loan vượt qua mọi khó khăn trong cuộc sống để học tập thật tốt.

Kể về một ước mơ đẹp của em hoặc một chuyện mà em biết về một ước mơ đẹp của bạn bè, người thân.

Bài 39

BÀI LÀM

Tôi đã được xem các anh, các chú hải quân trên đài truyền hình. Sau các buổi tuần tra canh gác rất mệt mỏi, các chú, các anh vẫn nô đùa vui vẻ. Họ ngồi ngắm biển, ngắm cảnh đẹp của các hòn đảo thân yêu của Tổ quốc, trông thật thơ mộng. Ước mơ của tôi lớn lên sẽ trở thành chiến sĩ hải quân làm nhiệm vụ bảo vệ hải phận của nước ta, được tung hoành ngược xuôi trên đại dương mênh mông.

Tôi nghĩ đến lúc đó, mình sẽ được mặc bộ đồ trắng có kẻ những đường chỉ xanh và đội chiếc mũ có dòng chữ "Hải quân nhân dân Việt Nam". Tôi và đồng đội đang ngồi chiếc tàu tuần tiễu, xé sóng băng băng trên biển cả đại dương, rồi chạy quanh các hòn đảo làm nhiệm vụ. Khi nào cạn thức ăn thì anh em chúng tôi lại tổ chức đánh cá để bồi dưỡng. Sau một chuyến đi dài ngày, chúng tôi lại quay về đảo, ca kíp khác lại ra đi.

Ước mơ ngày mai của tôi là thế! Tuy những việc tôi nghĩ còn xa xôi nhưng chắc sẽ thực hiện được. Hiện nay tôi đang cố gắng học tập thật giỏi, rèn luyện thân thể thật cường tráng để lớn lên thực hiện được ước mơ của mình hôm nay.

Dựa vào cảnh 1 và cảnh 2 vở kịch *Yết Kiêu* đã cho, em hãy viết hai đoạn văn kể chuyện phù hợp với từng cảnh.

Bài 40

BÀI LÀM

1- Đoạn 1: Cảnh 1:

Năm ấy, giặc Nguyên đem mấy mươi vạn quân ồ ạt tràn sang nước Đại Việt ta. Chúng gây ra không biết bao nhiêu cảnh tang tóc đau thương cho đồng bào chúng ta, lòng dân oán hận ngút trời. Yết Kiêu - một chàng trai đất Việt, nuôi chí giết giặc. Một hôm, chàng quyết định gặp cha, nói hết ý định của mình:

- Cha ơi, con đi giết giặc đây, cha ạ!

Người cha tàn tật đang nằm ở trên giường vội gượng dậy, nhìn đứa con thân yêu của mình, nói nhỏ:

- Mẹ con mất sớm, cha bây giờ tàn tật, không làm gì được. Mọi việc đều trông cậy vào con.

Thấy cha nói vậy, Yết Kiêu vô cùng xúc động, nước mắt ứa ra, chàng nói tiếp:

- Thưa cha! Nước mất thì nhà tan. Con không thể nhìn lũ giặc giày xéo quê hương mình, đào mồ đào mả tổ tiên mình. Con sẽ gọi cha lại cho bà con xóm giềng thay con chăm sóc cha lúc tuổi già sức yếu. Con quyết ra trận đánh tan lũ giặc cướp nước, giành lại non sông đất Việt cho dân tộc mình. Ngày chiến thắng con sẽ lại về phụng dưỡng cha.

Nghe con bộc lộ quyết tâm, chí hướng của mình, người cha mỉm cười nhìn con nói:

- Thôi, con đừng bận tâm gì về cha nữa. Con hãy đi đi.

Bài 41

BÀI LÀM

2- Đoạn 2 - cảnh 2:

Yết Kiêu từ già cha già lên Kinh đô Thăng Long, vào yết kiến vua Trần Nhân Tông. Gặp chàng trai vừa khỏe mạnh, vừa thông minh nhanh nhẹn, vua Trần Nhân Tông vui vẻ nói với chàng trai:

- Trong cảnh "dầu sôi lửa bỏng" này mà đất Đại Việt có những con người thông minh và dũng mãnh như ngươi thì thật là đại phúc. Trẫm

cho nhà ngươi tự nhận lấy một loại binh khí để giết giặc.

- Bẩm bệ hạ, thần chỉ xin một cái dùi sắt! Yết Kiêu nói:

Nhà vua ngạc nhiên hỏi:

- Chiếc dùi sắt để làm gì?

- Thưa bệ hạ! Thần dùng để dùi thủng chiến thuyền của giặc vì thần có thể lặn hàng giờ dưới nước.

- Nghe Yết Kiêu trả lời như vậy, nhà vua rất khâm phục liền nói tiếp:

- Ngươi là dân thường mà thật phi thường. Ai dạy ngươi được như thế?

- Muôn tâu bệ hạ, người đó là cha thần. Nhà vua hỏi tiếp:

- Ai dạy cha ngươi!

- Bẩm Đức vua! Ông của thần ạ!

- Vậy thì ai dạy ông ngươi? Nhà vua hỏi.

Yết Kiêu vội tiếp lời:

- Thưa Đức vua! Vì căm thù giặc và noi gương các bậc tiên liệt của nước nhà mà ông của thần tự học lấy đấy ạ!

SACH GIẢI
www.sachgiai.com

Em có nguyện vọng học thêm một môn năng khiếu (Họa, Nhạc, Võ thuật...). Trước khi nói với bố mẹ, em muốn trao đổi với anh (chị) để anh (chị) hiểu và ủng hộ nguyện vọng của em.

Hãy cùng bạn đóng vai em và anh (chị) để thực hiện cuộc trao đổi.

Bài 42

BÀI LÀM

Cuộc trao đổi giữa tôi và người chị ruột về ý định học thêm môn họa của tôi diễn ra như sau (bạn đóng vai chị ruột của tôi), tôi là Kim Ngân.

- Kim Ngân: Chị xem bức tranh này, em vẽ có được không?

- Chị tôi: Để chị xem nào! Ô, đẹp đấy! Đường nét mềm mại, màu sắc tươi tắn. Em có năng khiếu vẽ đấy Kim Ngân ạ!

- Kim Ngân: Chị nói dễ động viên em phải không?

- Chị tôi: Không, chị nói thật đấy mà.

- Kim Ngân: Em rất thích môn Họa chị ạ! Ngày nào em cũng dành một tiếng để vẽ đó. Nhưng em giấu không cho ai biết cả. Chị là người đầu tiên biết đấy. Em muốn bàn với chị chuyện này. Lúc nào có điều kiện, chị nói với bố mẹ cho em học thêm môn Họa ở Nhà Văn hóa Thiếu nhi của tỉnh, được không chị!

- Chị tôi: Được chứ! Nhưng chị nói để em biết. Đây là môn nghệ thuật tốn rất nhiều thời gian, ảnh hưởng khá nhiều đến thời gian học văn hóa. Và lại, kinh phí mua các loại giấy tờ, bút chì, bột màu, bút lông, gôm, giá vẽ... nhiều tiền lắm em ạ.

- Kim Ngân: Thời gian học văn hóa với học vẽ em sẽ sắp xếp phù hợp, không để chất lượng học tập sa sút đâu. Em sẽ phấn đấu đạt học sinh giỏi. Còn tiền bạc em sẽ cố gắng tiết kiệm ăn sáng mỗi ngày một ít để phụ thêm mua đồ dùng học vẽ. Được không chị?

- Chị tôi: Chị rất mừng là em đã có kế hoạch tính toán cho việc học vẽ của mình. Ngày mai, chị sẽ trao đổi với bố mẹ trước một bước rồi em sẽ trình bày ý định của mình với bố mẹ. Chị sẽ ủng hộ em tối đa.

- Kim Ngân: Hoan hô chị! Đồng ý với em như thế, chị nhé!

Dựa vào nội dung bài thơ *Gà Trống và Cáo*, hãy viết thành bài văn kể chuyện thể hiện được tính cách của hai nhân vật Gà Trống và Cáo.

Bài 43

BÀI LÀM

Ở một khu rừng nọ, trời tối vừa hửng sáng, đã thấy một chú Cáo dò dẫm đi kiếm ăn. Chắc là chú ta đói bụng lắm. Bất chợt chú phát hiện một anh Gà Trống đang đứng vắt vẻo trên một cành cây cao. Chú mừng thầm trong bụng: "Chuyến này mình vớ bẫm đây". Chú liền tiến đến dưới gốc cây, ngước mặt nhìn lên cao, don đả chào.

- Kia, anh bạn quý của tôi! Xin mời xuống đây, tôi thông báo một tin rất hệ trọng và cũng rất vui, rất tốt lành. Hôm qua, vị chúa Sơn Lâm đã triệu tập muôn loài dự hội nghị và thông qua quyết định vô

cùng quan trọng. Từ nay, muôn loài mạnh yếu phải kết tình anh em thân hữu, không được giết hại lẫn nhau và phải giúp đỡ lẫn nhau, xây dựng một thế giới đại đồng. Lòng tôi sung sướng muôn phần. Tôi được chúa Sơn Lâm cử đi thông báo tin vui này. Gặp anh ở đây tôi thật sự vui mừng. Nào, anh hãy xuống đây, cho tôi được ôm hôn anh để tỏ bày tình thân ái!

Nghe Cáo nói vậy, Gà Trống vẫn không tin. Anh ta vốn là một con người tinh nhanh lời đời, biết Cáo là một tay ranh ma, lừa lọc, thâm hiểm nên đứng ở trên cao nói vọng xuống.

- Tôi rất mừng khi nghe được tin này. Thế là từ nay, chúng ta được sống trong cảnh thanh bình hạnh phúc. Thật là tuyệt. Cảm ơn anh, Cáo! Mà này, anh Cáo ơi! Tôi thấy hai anh chó săn đang chạy lại phía chúng ta đây. Chắc hai anh ấy cũng đang làm nhiệm vụ loan báo tin này như anh có phải không?

Nghe Gà Trống nói thế, Cáo ta hồn xiêu phách lạc, không kịp nói thêm với Gà Trống một điều gì vội co giò chạy như ma đuổi. Gà Trống nhìn theo cười chảy ra nước mắt, bụng nghĩ thầm: "Rõ là phường gian dối".

SÁCH GIẢI
www.sachgiai.com

Dựa vào tranh vẽ và gợi ý kể lại câu chuyện *Bàn chân kì diệu* mà em đã được nghe.

Bài 44

BÀI LÀM

BÀN CHÂN KÌ DIỆU

1- Bức tranh 1

Kí bị liệt hai tay từ bé. Hàng ngày thấy các bạn được cấp sách tới trường, Kí thèm lắm. Thế là Kí quyết định đến lớp xin vào học. Hôm ấy, cô giáo Cương đang chuẩn bị bài trên bảng thì thấy một em bé thập thò ở ngoài cửa lớp. Cô giáo bước ra, dịu dàng hỏi:

- Em muốn hỏi cô điều gì phải không?

Cậu bé rụt rè nói:

- Thưa cô, em muốn xin cô được vào học ạ!

2- Bức tranh 2

Thấy hai cánh tay của cậu bé buông thõng, cô giáo cầm lên xem. Nó mềm nhũn, bất động. Cô lắc đầu nói nhỏ:

- Hai bàn tay em không cử động được, làm sao em viết đây. Hãy đợi một thời gian nữa xem sao, nghe em!

Nghe cô giáo nói vậy, nước mắt cậu bé ứa ra. Bất chợt, cậu quay ngoắt lại, chạy nhanh về nhà.

3- Bức tranh 3

Mấy ngày sau, cô giáo đến thăm Kí. Cô rất ngạc nhiên và xúc động thấy Kí đang ngồi giữa sân hí hoáy tập viết.

4- Bức tranh 4

Tuần sau, Kí lại vào gặp cô giáo xin học. Lần này thì Kí được nhận vào học. Cô giáo dành một chỗ ở góc lớp, trải chiếu cho Kí ngồi tập viết ở đó. Kí cặp cây bút vào hai ngón chân hí hoáy tập viết. Do chưa quen, bàn chân mỗi như mà giấy thì nhàu nát, mực giây bê bết. Cô giáo lại thay bút chì cho Kí.

5- Bức tranh 5

Kí cố gắng tập luyện. Bỗng, bàn chân bị chuột rút, đau quá, Kí nằm vật ngửa ra nhảu nhó. Cô giáo và mấy bạn vội chạy tới xoa bóp cho Kí. Cái giống chuột rút luôn hành hạ Kí. Nhiều lúc đau quá không chịu đựng nổi, Kí định thôi học. Nhưng nhờ cô giáo Cương an ủi, khuyến khích, bạn bè động viên giúp đỡ, Kí lại kiên nhẫn luyện tập.

6- Bức tranh 6

Nhờ luyện tập kiên trì, Kí đã thành công. Bài tập viết của cậu điểm số được nâng lên dần từng ngày một. Có bài cậu đạt điểm 9, 10. Bao năm khổ công rèn luyện cậu đã tốt nghiệp Trung học phổ thông rồi trở thành sinh viên Trường Đại học Tổng hợp. Hai lần Bác Hồ gửi tặng huy hiệu của Người cho cậu. Nguyễn Ngọc Kí là tấm gương sáng về ý chí vượt khó. Một con người dũng cảm giàu nghị lực mà tuổi nhỏ chúng em cần học tập.

DỰNG ĐOẠN MỞ BÀI

Bài 45

BÀI LÀM

1.2- Đọc kĩ câu chuyện *Rùa và Thỏ*. Tìm đoạn mở bài trong phần ấy.

- Qua câu chuyện *Rùa và Thỏ*, ta thấy đoạn mở đầu nằm trong phần đầu, được giới hạn ở hai câu sau đây:

“Trời mùa thu mát mẻ. Trên bờ sông, một con Rùa đang cố sức tập chạy”.

3- Cách mở bài ở đoạn văn sau có khác gì với cách mở bài ở câu chuyện vừa đọc?

“Trong muôn loài, Rùa vốn nổi tiếng là chậm chạp, còn Thỏ thì chạy nhanh như bay. Thế mà có một con Rùa dám chạy thi với Thỏ và thắng cả Thỏ. Vì sao có chuyện ngược đời như vậy? Sau đây, em xin kể đầu đuôi câu chuyện ấy”.

- Đoạn văn này có cách mở bài khác với truyện *Rùa và Thỏ*. Người ta không đi trực tiếp vào câu chuyện mà trình bày một khía cạnh về đặc điểm nhanh hay chậm của hai con vật và kết quả cuộc thi, kể chạy chậm lại thắng kẻ chạy nhanh rồi mới dẫn vào câu chuyện.

LUYỆN TẬP

Câu chuyện *Rùa và Thỏ* có thể mở bài theo nhiều cách khác nhau. Hãy đọc các đoạn mở bài đã cho và xác định chúng được mở bài bằng trực tiếp hay gián tiếp.

Bài 46

BÀI LÀM

Trong các truyện, người ta thường mở bài bằng hai cách:

1- Cách thứ nhất: Mở bài trực tiếp. “Nói thẳng vào câu chuyện định kể”.

2- Cách thứ hai: Mở bài gián tiếp: “Nói chuyện khác có liên quan đến câu chuyện để dẫn vào câu chuyện định kể”.

Dựa vào hai cách mở bài nói trên, đối chiếu với bốn cách mở bài về câu chuyện *Rùa và Thỏ* đã cho, ta thấy:

- Cách (a) mở bài bằng hình thức trực tiếp.

- Cách (b, c, d) mở bài bằng hình thức gián tiếp.

Kể lại phần mở đầu câu chuyện *Rùa và Thỏ* bằng lời của Rùa (hoặc của Thỏ) theo cách mở bài gián tiếp.

Bài 47

BÀI LÀM

- Kể phần mở đầu bằng lời của Rùa.

Ở đời, hễ ai đó làm việc gì rề rà, chậm chạp thì người ta nhận xét, đánh giá là “chậm như rùa”. Vâng! Họ nhà Rùa chúng tôi vốn chậm chạp lắm nên mới có câu thành ngữ như vậy. Rùa tôi không buồn chút nào. Nhưng có một câu chuyện này - thật trăm phần trăm - đó là chuyện Rùa tôi đã thắng anh Thỏ trong một cuộc đua hồi tháng trước. Thế mới lạ đời chứ! Chuyện xảy ra như thế này.

- Phần kể mở đầu bằng lời kể của Thỏ:

Họ nhà Thỏ chúng tôi vốn chạy nhanh nổi tiếng, chẳng mấy ai qua mặt được. Nếu tổ chức một cuộc thi chạy, các loài vật khác thấy loài thỏ chúng tôi có mặt ở hội thi dường như các loài vật khác đành phải ngậm bồ hòn mà không dám mơ đoạt chiếc cúp vàng. Ấy vậy mà trong một lần thách chạy với bác Rùa vốn nổi tiếng là lù đù, chậm chạp, Thỏ tôi đã thất bại thảm hại trước bác Rùa, đành phải cụp mắt, chạy biến vào rừng, xấu hổ không dám nhìn bác ấy nữa.

Kể lại phần mở đầu câu chuyện *Hai bàn tay* bằng lời của bác Lê.

Bài 48

BÀI LÀM

- Theo cách mở bài trực tiếp.

Năm ấy, chúng tôi cùng làm việc với nhau ở Sài Gòn. Hai chúng tôi thân nhau lắm. Anh ấy tên là Ba (tên gọi của Bác Hồ chúng ta ngày ấy). Một hôm, anh Ba vỗ vai tôi (tôi là Lê), hỏi:

- Theo cách mở bài gián tiếp:

Chuyện xảy ra cách đây hơn nửa thế kỉ rồi. Vậy mà buổi nói chuyện giữa tôi và Bác Hồ hồi ấy ở Sài Gòn chẳng bao giờ phai nhạt trong kí ức tôi. Lời nói và cử chỉ của Người khi giơ hai bàn tay ra trước mắt tôi. - “Đây, tiền đây!” Chúng ta sẽ làm bất cứ việc gì để

sống và để đi. Quyết tâm và ý chí, nghị lực của Người đã làm cho tôi vô cùng xúc động. Với “hai bàn tay” Người đã biểu lộ được sức mạnh tiềm tàng của một dân tộc chưa bao giờ khuất phục trước một kẻ thù xâm lược nào. Chuyện về *Hai bàn tay* cụ thể như sau.

DỤNG ĐOẠN KẾT BÀI

Bài 49

BÀI LÀM

- Đọc kĩ câu chuyện *Ông trạng thả diều* ở SGK TV4, tập 1, trang 104. Tìm đoạn kết bài của truyện.

- Qua câu chuyện *Ông trạng thả diều* ta thấy đoạn kết bài nằm ở đoạn cuối của truyện được giới hạn ở bốn câu kết thúc truyện. Đó là:

“Thế rồi vua mở khoa thi. Chú bé thả diều đỗ Trạng nguyên. Ông Trạng khi ấy mới có mười ba tuổi. Đó là Trạng nguyên trẻ tuổi nhất của nước Nam ta”.

- Em có thể thêm lời nhận xét, đánh giá làm đoạn kết như sau:

“Ý chí, nghị lực và sự chịu khó trong học tập của Trạng nguyên Nguyễn Hiền thời nhà Trần đáng để cho tuổi trẻ chúng ta hôm nay noi theo học tập”.

www.sachgiai.com

- So sánh hai cách kết bài:

a) Cách (1): Cách kết bài của truyện *Ông trạng thả diều* cho ta biết kết cục của câu chuyện: Cậu bé thả diều đỗ Trạng nguyên (kết bài tự nhiên).

b) Cách (2): Là lời nhận xét, đánh giá thêm về nội dung câu chuyện (kết bài mở rộng).

LUYỆN TẬP

Câu chuyện *Rùa và Thỏ* có thể kết bài theo nhiều cách khác nhau. Hãy đọc các đoạn kết bài đã cho và xác định chúng được kết bài theo kiểu nào?

Bài 50

HƯỚNG DẪN LÀM BÀI

- Trong các truyện, người ta thường kết bài bằng hai cách:

a- Kết bài tự nhiên.

b- Kết bài mở rộng.

Qua năm kiểu kết bài đã cho, đối chiếu với hai kiểu kết bài thường gặp nêu trên, ta xác định như sau:

- Kiểu kết bài (a) là kiểu kết bài tự nhiên.
- Kiểu kết bài (b, c, d, đ) là kiểu kết bài mở rộng.
- Tìm phần kết bài của các truyện: *Một người chính trực*, *Đồng tiền vàng*. Cho biết đó là những kết bài theo cách nào?
- Phần kết bài của truyện *Một người chính trực* được thể hiện ở phần:

“Tô Hiến Thành tâu:

- Nếu thái hậu hỏi người hầu hạ giỏi thì tôi xin cử Vũ Tán Đường, còn hỏi người tài ba giúp nước, tôi xin cử Trần Trung Tá”.

+ Đây là kiểu kết bài tự nhiên.

- Phần kết bài ở truyện *Đồng tiền vàng* được thể hiện ở phần:

“Tim tôi se lại. Tôi đã thấy một tâm hồn đẹp trong cậu bé nghèo”.

+ Đây là kiểu kết bài mở rộng.

www.sachgiai.com

Bài 51

BÀI LÀM

* Viết lại kết bài của truyện *Một người chính trực* theo lối mở rộng như sau:

“Cho mãi đến tận bây giờ, tên tuổi của Tô Hiến Thành đã đi vào sử sách của dân tộc như một gương sáng về tính trung thực cho mọi thế hệ đời sau noi theo”.

Hoặc có thể kết bài như sau: “Tô Hiến Thành là một người chính trực hiếm có. Một gương sáng cho mọi thế hệ đời sau noi theo: Không vì tình riêng mà đưa người không có năng lực lên nắm giữ công việc quan trọng làm hại quốc gia. Thẳng thắn, trung thực, đưa người có tài có đức phụng sự cho nước nhà, mặc dầu người đó không phải là người thân của mình”.

Hãy kể một câu chuyện đã được đọc hay được nghe về những người có nghị lực, có ý chí vượt mọi khó khăn để vươn lên trong cuộc sống.

Bài 52

BÀI LÀM

Đã hơn hai năm trôi qua rồi mà câu chuyện cô giáo Hạnh kể cho chúng em nghe trong tiết truyện vẫn còn đọng lại trong trí não của em về tinh thần vượt khó ham học của bạn Đức Trung ở trường Võ Thị Sáu, tỉnh Bà Rịa - Vũng Tàu.

“Hoàn cảnh của Trung thật tội nghiệp! Cha mất sớm, mẹ bệnh tật triền miên. Trung là con trai lớn. Sau Trung còn một em gái nữa. Tuổi chưa lớn, vậy mà cậu vẫn vừa học, vừa lăn lóc giữa chợ đời để kiếm sống phụ giúp gia đình. Điều kì lạ đối với chúng tôi là cậu học rất giỏi, luôn luôn đứng đầu lớp, thầy cô đều yêu mến, bạn bè đều nể trọng. Thời gian học thì ít, cuộc sống lại thiếu thốn đủ điều. Thế mà Trung không buồn, không than vãn với ai, gặp bạn bè lúc nào cũng thấy Trung vui vẻ. Sáng nào cũng vậy, mọi người đi ngang qua tiệm cà phê Hải Châu thì đã nghe tiếng rao lanh lảnh quen thuộc của Trung: “Vé số, vé số chiều xổ đây! Vé trúng đây!”. Lúc nào cũng thấy cậu mặc chiếc quần đùi xanh đã cũ và chiếc áo sơ mi ngắn tay có nhiều chỗ vá. Cậu đội một cái mũ vải bạc màu để lộ mái tóc rẽ tre bờm xờm lâu ngày không cắt. Khác với thân hình gầy nhom, khuôn mặt cậu có vẻ tròn trĩnh, sáng sủa. Đặc biệt đôi mắt cậu rất sáng, lanh lợi. Sáng nào cũng vậy, một tay cầm xấp vé số vung vẩy, miệng chào mời, tay kia quơ quyền số đồ tung tăng chạy từ quán cà phê này sang quán cà phê kia. Gặp ai cậu cũng dúi vào một vài tờ, miệng dẻo quẹo: “Vé trúng đấy, mua giùm cháu!”. Gặp những khách sang, cậu nhét cả cặp vào túi người ta rồi hót như con sáo: “Nhìn chú, cháu biết ngay là người hên rồi. Mua đi chú! Một tỉ đấy!”. Cậu là một trong những cậu bán vé số may mắn nhất. Bao giờ cậu cũng bán hết trước người ta. Nhờ vậy mà cậu đã tranh thủ được thời gian học bài, đọc sách và làm bài tập ngay tại ghế đá ở công viên. Bài tập, bài học về nhà cậu đều thanh toán hết trong khoảng thời gian đi bán vé số. Thời gian buổi tối, cậu còn tranh thủ bán vé số ở những quán cà

phê đông khách kiếm thêm tiền phụ giúp mẹ. Trung là một người hết mình vì bạn bè. Thường ngày vào những giờ giải lao, cậu thường ngồi lại, hướng dẫn thêm cho những bạn tiếp thu còn chậm. Coi việc giúp đỡ bạn là một niềm vui của mình.

Trung xứng đáng là một tấm gương vượt khó, một con ngoan, trò giỏi. Câu chuyện về Trung mà cô giáo kể, cho mãi đến tận bây giờ em vẫn còn nhớ như in. Trung giống như một gương sáng để chúng em soi vào học tập. Trung ơi! Bạn thật đáng quý!

LUYỆN TẬP TRAO ĐỔI Ý KIẾN VỚI NGƯỜI THÂN

Em và một người thân trong gia đình (bố, mẹ, anh, chị) cùng đọc một chuyện nói về người nghị lực, có ý chí vươn lên trong cuộc sống. Em trao đổi với người thân về tính cách đáng khâm phục của người đó, đồng thời nói lên chí hướng của em.

Hãy cùng người bạn đóng vai người thân để thực hiện việc trao đổi trên.

Bài 53

BÀI LÀM

1- Hoàn cảnh xảy ra cuộc trò chuyện.

Em và mẹ vừa đọc xong câu chuyện *Bàn chân kì diệu*.

2- Bạn em tên là Hồng Nhung đóng vai người mẹ.

3- Cuộc trò chuyện theo yêu cầu của đề bài xảy ra như sau:

- Mẹ: Này Hồng Loan! Con thử nói cho mẹ nghe cảm nhận của con về anh Nguyễn Ngọc Kí xem nào?

- Hồng Loan: Con rất cảm phục anh Nguyễn Ngọc Kí, mẹ ạ! Đó là một con người có nghị lực phi thường, một ý chí phấn đấu vươn lên hiếm thấy ở đời.

- Mẹ: Con thử nói rõ hơn về nghị lực phi thường và ý chí vươn lên của anh Kí cho mẹ nghe nào?

- Hồng Loan: Mẹ thấy đấy, anh Kí lớn lên không như một người bình thường. Anh bị liệt cả hai cánh tay. Vậy mà anh vẫn có mơ ước đi học như chúng con. Một ước muốn rất đẹp, phải không mẹ?

- Mẹ: Rồi sao nữa con?

- Hồng Loan: Anh đến trường quyết xin vào học cho bằng được. Cô giáo thấy anh bị liệt cả hai tay, không nhận vào học. Anh buồn bã trở về nhà, kiên trì dùng chân để luyện viết. Tình cờ cô giáo phát hiện, thấy anh đang cặm cụi tập viết bằng chân. Cô giáo xúc động nhận anh vào học và tạo điều kiện tốt cho anh. Anh rất mừng và quyết học cho bằng anh bằng chị. Đó cũng là một biểu hiện về nghị lực phi thường, phải không mẹ?

- Mẹ: Ủ, đúng đấy! Con cứ nói tiếp ý nghĩ của mình đi!

- Hồng Loan: Về ý chí vượt khó của anh thì quả là khâm phục. Bước đầu, bàn chân giẫm lên trang giấy, làm giấy nhàu nát, mực giấy be bét. Bàn chân lại mỏi như không điều khiển được chiếc bút theo ý muốn. Chẳng những thế, nhiều lúc chuột rút làm anh đau điếng, đau đến tái cả người. Thế mà anh vẫn kiên nhẫn, vẫn bền bỉ, không nản lòng. Nhờ vậy mà anh đã thành công. Điểm số của các bài viết từ từ nhích dần lên: Tám điểm, chín điểm rồi mười điểm. Và cuối cùng anh đã đạt được mơ ước cao cả của mình, trở thành sinh viên Trường Đại học Tổng hợp. Anh là một con người có ý chí nghị lực phi thường, phải không mẹ?

- Mẹ: Nhận xét của con đúng đấy. Qua tấm gương của anh Kí, con có suy nghĩ gì không?

- Hồng Loan: Có chứ mẹ! Con sẽ cố gắng học thật tốt, học giỏi để vào đại học như anh Kí. Trước mặt con còn có một khó khăn. Đó là chữ viết của con quá xấu. Từ nay trở về sau con sẽ dành mỗi ngày một tiếng đồng hồ để luyện viết một bài chính tả độ hai mươi dòng. Mẹ nhờ cô chấm điểm cho con nhé!

- Mẹ: Con đã nói như vậy thì mẹ rất mừng. Con cố gắng thực hiện cho bằng được điều con nói và ước vọng của mình nhé.

- Hồng Loan: Thưa mẹ, vâng ạ!

Kể một câu chuyện em được chứng kiến hoặc trực tiếp tham gia thể hiện tinh thần kiên trì vượt khó.

Bài 54

BÀI LÀM

Tôi xin kể một câu chuyện có thật một trăm phần trăm ở lớp tôi cho các bạn cùng khối lớp Bốn mình nghe nhé.

Trong lớp tôi trước đây, Tuấn là một người có chữ viết xấu nhất lớp. Các bài kiểm tra của bạn ấy lúc nào cũng bị trừ điểm. Có bao nhiêu chữ không đọc được. Các thầy cô đều nói: chữ của Tuấn chẳng khác nào “hàng rào ấp chiến lược”. Vậy mà bây giờ có thể nói, không chỉ so với lớp tôi mà ngay cả toàn trường không có một nét chữ của bạn nào sánh được với chữ, của Tuấn. Trong hội thi Vở sạch chữ đẹp, Tuấn đạt điểm tối đa, đứng đầu toàn trường. Tuấn tâm sự với tôi: Có được những nét chữ bây giờ, mình phải trải qua quá trình khổ luyện hết sức vất vả đấy, Hoàng ạ! Mình nhớ lại một kỉ niệm hồi học ở lớp Ba. Lúc đó, chữ của mình còn vào loại tệ nhất lớp. Mẹ thường xuyên nhắc nhở mình: “Mẹ coi những quyển tập của con mà chẳng đọc được. Không biết con làm bài có ai đọc được không?”. Mẹ mình chỉ nói vậy thôi, rồi vì bận công việc cơ quan, lâu lâu mẹ mình mới kiểm tra tập và cũng chỉ nhắc mình như những lần trước. Rồi vào một buổi tối, cô giáo chủ nhiệm đến chơi nhà, trao đổi với mẹ mình về chữ viết của mình. Sáng ra mẹ gọi mình dậy nói chuyện. Mình vâng vâng, dạ dạ cho mẹ yên lòng. Nhưng kì thực mình chỉ cố gắng chút ít, rồi chứng nào tật ấy vẫn tiếp diễn. Hôm bố đi công tác ở Thành phố Hồ Chí Minh về, mẹ nói gì với bố không biết. Ăn cơm xong, bố gọi mình lên phòng khách, đưa toàn bộ tập vở theo. Sau khi xem xong tất cả những cuốn tập, bố rút cây thước bằng gỗ mình xòe tay ra. Lúc đó, Hoàng biết không? Mình nghĩ, chắc bố chỉ dọa thôi vì bố rất cưng mình. Thế rồi: Vút! Vút! Vút! Ba cái thước như trời giáng, bàn tay mình té dại. Mình bèn rút tay lại. Bố bảo tiếp: “Đưa ra!” Mình lại rút rè đưa lên từ từ, Vút! Thước thứ tư này mới đau làm sao! Lúc này mình mới vội vã nói: “Con xin bố!”. Về mặt của bố mình nghiêm lại. Bố nói: “Con nghe đây: Từ nay về sau, mỗi ngày con viết bài chính tả đúng hai trăm chữ không dư không thiếu. Ngày

nào bố cũng kiểm tra. Còn những lúc bố đi công tác xa thì cất giữ lại, lúc bố về sẽ kiểm tra tất cả. Thiếu bài nào, con sẽ bị đòn đúng như ngày hôm nay. Con nghe rõ chưa?”.

Hoàng biết không, nếu không có trận đòn nhớ đời ấy, chắc chữ viết của mình không được như bây giờ đâu. Từ giờ phút đó trở đi, không có ngày nào mình không thực hiện bài-chính tả như bố mình đã quy định. Những ngày đầu thật vất vả. Gò cho được một chữ đúng nét, ngay hàng thẳng lối đâu phải là dễ dàng đối với mình. Nhiều khi viết cứng cả tay, chuột rút đau và cả mồ hôi. Có những bài viết ba bốn lần mới xong. Đã có những lúc, mình đánh liều bỏ cuộc. Chịu đòn một chút còn hơn. Nhưng rồi nghĩ lại: Cô giáo nhắc nhở mình, mẹ thường xuyên yêu cầu mong mỏi, ba thì bắt buộc. Tất cả chỉ vì sự tiến bộ của mình. Nghĩ thế mà mình vui vẻ luyện tập. Tháng sau, chữ của mình tiến bộ trông thấy. Mình không thấy mỏi tay hay chuột rút nữa. Thời gian viết cũng nhanh hơn, nét chữ mềm mại hơn. Mỗi lần kiểm tra chữ viết của mình chưa bao giờ thấy bố khen mình một tiếng. Chỉ có mẹ và cô luôn động viên khuyến khích. Sang tháng thứ ba, thứ tư... thì chữ viết của mình đã thay đổi hẳn. Chưa đầy một tiếng, mình đã hoàn thành xong bài chính tả. Mỗi lần viết xong, ngắm những dòng chữ đều tắp, mình cứ muốn ngắm mãi và thầm cảm ơn bố mình, mẹ mình và cô giáo đã cho mình những nét chữ mềm mại đẹp đẽ như bây giờ”.

Chuyện của Tuấn là vậy đó. Tuấn trở thành một tấm gương của tinh thần vượt khó cho cả lớp tôi và toàn trường noi theo. Đúng như ông cha ta nói “Có công mài sắt, có ngày nên kim”.

ÔN TẬP VĂN KỂ CHUYỆN

Bài 55

HƯỚNG DẪN LÀM BÀI

Đọc ba đề văn:

- Đề 1: Lớp em có một bạn theo gia đình chuyển đi xa. Em hãy viết thư thăm bạn và kể tình hình học tập của lớp cho bạn ở xa biết.
- Đề 2: Em hãy kể một câu chuyện về một gương vượt khó để vươn lên học tốt mà em biết.

- Đề 3: Em hãy tả một chiếc áo hoặc chiếc váy liền áo mặc đến trường hôm nay.

+ Trong ba đề trên thì đề 2 thuộc loại văn kể chuyện. Vì đề yêu cầu "kể chuyện về một tấm gương vượt khó" nghĩa là chuyện có nhân vật, có cốt chuyện, có diễn biến các sự việc và ý nghĩa về gương vượt khó của nhân vật. Còn đề 1 thuộc thể văn viết thư. Đề 3 thuộc thể văn miêu tả (miêu tả đồ vật).

Em hãy kể câu chuyện về đề tài: "Giúp đỡ người tàn tật".

Bài 56

BÀI LÀM

Tôi xin kể cho các bạn nghe một câu chuyện có thật về một bạn nhỏ bị tật nguyền ở cạnh nhà tôi - Một người bạn thân của tôi.

Tên cậu là Chòi. Nhà rất nghèo. Bố cậu mất sớm khi cậu vừa tròn một tuổi. Trông cậu thật đáng thương. Chòi bị liệt nên không giúp gì được cho mẹ. Mọi công việc dường như đều đổ dồn lên đôi vai gầy guộc của người mẹ. Mẹ Chòi đã nhiều lần đưa Chòi đến các nhà thương để chữa trị nhưng vì tiền bạc quá ít ỏi, chữa được một hai tuần, hết tiền lại phải đưa Chòi về. Gia đình càng ngày càng túng thiếu. Ngay đến cái ăn đã không được no, nói gì đến cái mặc. Quần áo Chòi là những mảnh vải vụn chắp vá. Mẹ Chòi đi làm tối ngày, ở nhà một mình Chòi lê la từ nhà ra ngõ, từ ngõ vào nhà, người lấm lem bụi bặm, tóc tai bù xù, vàng hoe. Một hôm, tôi nói với bố tôi: "Cu Chòi tội nghiệp lắm, bố ạ! Chòi muốn đi học mà nhà không có điều kiện. Có cách gì giúp Chòi được không bố?". Bố bảo: "Bố sẽ viết đơn xin cho Chòi đi học. Bố sẽ mua cho Chòi một cái nạng, con sang nhà Chòi tập cho bạn đi". Từ đó, ngày nào tôi cũng sang nhà Chòi, cùng Chòi luyện tập. Sau ba tháng nghỉ hè của tôi, cũng là ba tháng Chòi kiên trì tập luyện với sự trợ giúp của tôi, Chòi đã tự mình đi lại được. Và đầu năm học ấy, bố tôi đã xin cho cậu vào học lớp Một cùng một trường với tôi. Hàng ngày đến lớp, tôi thường mang hộ cặp sách cho Chòi và cùng Chòi sánh bước đến trường. Suốt ba năm học từ lớp Một đến lớp Ba, lúc nào tôi cũng ở bên Chòi giúp đỡ cho bạn ấy. Và bây giờ thì Chòi đã tự đi lại một mình. Cuối năm lớp Ba, tôi chuyển trường theo gia đình về đây. Chòi thường xuyên viết thư cho tôi thông báo tình

hình học tập và sức khỏe của bạn ấy. Điều mừng nhất của tôi là cậu ấy tự đi lại tốt, học vào loại giỏi và giúp đỡ mẹ mình được nhiều việc. Lúc nào, Chòi viết thư cho tôi, cũng ghi mấy dòng cuối thư “Ba cậu với cậu là ân nhân của mình. Tình cảm ấy, công ơn ấy mình không bao giờ quên. Nhớ cậu vô cùng”.

Chuyện của Chòi và tôi là thế đấy. Tôi không bao giờ nghĩ về việc giúp Chòi là ơn huệ với cậu ấy mà chỉ nghĩ rằng “Chòi là bạn thân thiết của tôi. Tất cả chỉ là tình cảm bạn bè cần phải giúp đỡ, cứu mang nhau”.

Dựa theo lời kể của thầy cô về câu chuyện *Búp bê của ai?*, em hãy ghi lời thuyết minh cho các tranh vẽ ở SGK TV4, tập 1, trang 138.

Bài 57

HƯỚNG DẪN LÀM BÀI

1- Bức tranh 1: Em có thể ghi “Búp bê xinh đẹp đáng yêu bị Nga bỏ quên trên nóc tủ”.

2- Bức tranh 2: Mùa đông, búp bê không có quần áo nên bị rét cóng, còn cô chủ thì yên giấc trong chăn êm, nệm ấm.

3- Bức tranh 3: Trong đêm tối búp bê bèn bỏ cô chủ ra đi.

4- Bức tranh 4: Tình cờ, một cô bé tốt bụng đi qua trông thấy búp bê nằm trên đồng cỏ khô.

5- Bức tranh 5: Cô bé đưa búp bê về và may áo mới cho búp bê.

6- Bức tranh 6: Búp bê sống vui vẻ hạnh phúc trong tình yêu thương của cô chủ mới.

Kể lại câu chuyện *Búp bê của ai?* bằng lời kể búp bê?

Bài 58

BÀI LÀM

1- Đoạn 1: Tôi tên là Búp bê nhỏ, vốn trước đây, tôi ở một cửa hàng bách hóa tổng hợp ngoài phố. Tôi rất xinh xắn và dễ thương. Không biết bao nhiêu cô bé theo mẹ ra cửa hàng, trông thấy tôi đều tấm tắc

khen đẹp, khen xinh và đòi mẹ mua cho bằng được. Thế rồi, tôi được cô bé Nga nâng nặc đòi mẹ mua về cho cô. Tôi trở thành người bạn của cô bé Nga từ mùa hè năm ấy. Mỗi ngày đầu cô chủ Nga cùng tôi lắm. Cứ tưởng mình sẽ được sống hạnh phúc trong vòng tay âu yếm của cô chủ. Nào ngờ, chơi được mấy ngày, cô lột luôn bộ váy áo xinh xắn của tôi rồi quăng tôi lên nóc tủ cùng với chị Lật đặt và một số người bạn khác. Vào một đêm, trời trở rét, tôi chỉ có một cái quần lót, lạnh và tủi thân quá, tôi khóc oà lên. Chị Lật đặt tỉnh dậy hỏi:

- Sao thế em?

- Chị ơi, em lạnh quá! – Tôi trả lời chị.

Chị Lật đặt chép miệng:

- Cô ấy tệ thật! Bất tui mình làm trò vui nhưng chẳng bao giờ chú ý tới chúng mình cả.

Nghe chị nói vậy, tôi càng buồn hơn.

- Chị ơi, em không muốn sống ở đây nữa. Chị ở lại, em đi đây.

2- Đoạn 2: Nói xong, tôi nhẹ nhàng tụt xuống tủ rồi tìm cách đi ra ngoài phố. Chị Lật đặt vội gọi cô chủ Nga dậy nhưng cô vẫn ngủ vùi trong chăn ấm coi như không có chuyện gì xảy ra. Sáng ra, cô chủ tôi mới thức dậy thấy trên tủ trống trơn mới kêu ầm lên: "Ai lấy Búp bê của con rồi?". Cô ta đâu biết, mọi người đã bỏ cô mà đi vì thái độ và tình cảm hồ hững của cô.

3- Đoạn 3: Đêm ấy, tôi thoát được ra ngoài. Tôi sung sướng chạy một mạch đến phố khác. Nhưng đêm tối đen, trời lại lạnh giá, tôi bèn chạy đến bên một gốc cây cổ thụ chui vào một đồng lá khô ai đã vun sẵn đánh một giấc ngon lành. Sáng hôm sau, một cô bé tình cờ ngang qua thấy tôi nằm trong đồng lá vội reo lên:

A, Búp bê xinh quá! Ai lại vứt đi như thế nhỉ?

Đứng tần ngần một lúc, cô bé ôm tôi vào lòng nựng nịu, rồi đưa tôi về nhà tắm rửa sạch sẽ. Cô may cho tôi một chiếc váy liền áo, mặc vào cho tôi. Cô vừa ôm tôi vào lòng vừa vuốt ve vỗ về tôi thật dịu dàng tình cảm. Tối tối, tôi được gối đầu lên tay cô chủ mới, thỉnh thoảng được cô kể chuyện hay hát cho tôi nghe. Tôi thật sự sung sướng và hạnh phúc. Tôi thậm chí nói với cô chủ mới.

- Chị ơi! Em sẽ mãi mãi ở bên chị.

Kể phần kết câu chuyện *Búp bê của ai?* với tình huống “cô chủ cũ gặp lại Búp bê trên tay cô chủ mới”.

Bài 59

BÀI LÀM

Tình cờ vào một buổi sáng chủ nhật, cô bé Nga đến nhà cô chủ mới của tôi chơi. Qua chuyện trò tôi mới biết họ là bạn học của nhau. Sau khi cô chủ mới của tôi dẫn cô Nga đi thăm vườn hoa của mình, họ trở vào nhà tiếp tục tán gẫu với nhau những chuyện trên trời, dưới đất, cười cười, nói nói thật vui vẻ. Rồi cô chủ mới của tôi chạy vào phòng bế tôi ra, vừa đi vừa nựng tôi: “Búp bê xinh! Em chào bạn của chị đi! Nào, ngoan nào!” Thấy tôi lộng lẫy trong chiếc váy liền áo, cô Nga buột miệng nói: “Ô, Búp bê xinh quá! Dễ thương quá!”. Nói xong, cô liền sững lại vì phát hiện ra tôi. Cô cúi xuống không dám nhìn thẳng vào tôi. Dường như cô cảm thấy xấu hổ, ân hận vì sự thờ ơ vô tình đối với tôi trước đây. Một lúc sau, cô vội vã xin phép cô chủ mới của tôi ra về với lí do coi nhà cho mẹ đi chợ.

VĂN MIÊU TẢ

www.sachgiai.com

Bài 60

HƯỚNG DẪN LÀM BÀI

1- Đọc đoạn văn ở SGK Tập 1, trang 140, ta thấy những sự vật được miêu tả là:

- Cây sồi; cây cơm nguội; lạch nước.

2- Ghi lại những điều em hình dung được về các sự vật theo lời miêu tả:

Thứ tự	Tên sự vật	Hình dáng	Màu sắc	Chuyển động	Tiếng động
1	Cây sồi	Cao lớn	lá đỏ chói lọi	Lá rập rình lay động như đóm lửa	
2	Cây cơm nguội		lá vàng rực rỡ		
3	Lạch nước		lá trắng	Trườn lên mấy tảng đá, luồn dưới mấy gốc cây	róc rách

Qua những nét miêu tả trên, ta thấy tác giả đã quan sát sự vật bằng những giác quan:

+ Dùng mắt để nhìn (cây sồi cao lớn toàn thân phủ đầy lá đỏ; màu vàng rực rỡ của mấy cây cơm nguội; những chiếc lá rập rình lay động... Nước chảy trườn lên mấy tầng đá, luồn dưới mấy gốc cây).

+ Dùng tai để nghe (Nước chảy róc rách).

Bài 61

BÀI LÀM

1- Tìm những câu văn miêu tả trong truyện *Chú Đất Nung*: Đó là câu:

- “Đó là một chàng kị sĩ rất bảnh; cưỡi ngựa tía, dây cương vàng và một nàng công chúa mặt trắng, ngồi trong mái lều son”.

2- Trong bài thơ *Mưa* của Trần Đăng Khoa, em thích nhất hình ảnh: “Muôn nghìn cây mía múa gươm”, hoặc hình ảnh: “Sấm ghé xuống sân Khanh khách cười”.

+ Những câu văn tả lại hình ảnh đó:

- Gió mỗi lúc một mạnh thêm làm cho những cây mía nghiêng qua nghiêng lại. Những lá mía hình thù như những lưỡi gươm quất qua trái, thọc qua phải mau lẹ như đường gươm của một hiệp sĩ đang thao diễn.

- Cùng một lúc mưa ào ào đổ xuống, sấm vang dội cả không gian tưởng như có ông thiên lôi đang cười khanh khách trước sân nhà.

TẢ ĐỒ VẬT

Bài 62

HƯỚNG DẪN LÀM BÀI

1- Đọc bài chính tả *Chiếc áo búp bê*, em thấy:

a) Bài văn tả *Chiếc áo búp bê*.

b) Các phần:

+ Mở bài: “Trời trở rét. Vậy mà bé Li, búp bê của tôi, vẫn phong phanh chiếc váy mỏng”. Phần Mở bài nêu lí do cần may áo cho búp bê.

+ Kết bài: “Chắc bé thích chiếc áo này vì tự tay tôi đã may cho bé”.

Phần Kết bài nêu cảm nghĩ của người may áo.

c) Cách mở bài theo kiểu “trực tiếp” và kết bài theo kiểu “mở rộng” giống như trong văn kể chuyện mà em đã học.

d) Phần Thân bài tả chiếc áo theo trình tự: Tả bao quát hình dạng chung của sự vật sau đó đi vào tả đặc điểm từng bộ phận (đi sâu tả những bộ phận có những đặc điểm nổi bật).

2- Theo em, khi tả một đồ vật ta cần tả:

+ Tả bao quát đồ vật.

+ Tả đặc điểm các bộ phận (chú trọng những bộ phận có những đặc điểm nổi bật).

PHẦN LUYỆN TẬP

Bài 63

BÀI LÀM

1- Câu văn tả bao quát cái trống:

“Anh trống này tròn như cái chum, lúc nào cũng chễm chệ trên một cái giá gỗ kê ở trước phòng bảo vệ”.

2- Tên những bộ phận của cái trống được miêu tả:

- Mình trống.

- Lưng trống.

- Hai đầu trống.

3- Những từ tả hình dáng, âm thanh của cái trống:

+ Hình dáng: Tròn như cái chum; mình được ghép bằng những mảnh gỗ đều chẵn chẵn; nở ở giữa, khum nhỏ lại ở hai đầu; ngang lưng quấn hai vành đai to bằng con rắn cạp nong, nom rất hùng dũng; hai đầu bịt kín bằng da trâu, căng rất phẳng.

+ Âm thanh: Tiếng trống ồm ồm; Tùng! Tùng! Cắc, tùng.

BÀI LÀM

Phần Mở bài có thể thêm như sau:

“Cùng không biết cái trống có tự bao giờ. Hồi vào lớp Một, em đã thấy trống ngồi chễm chệ trên cái giá đặt ngay ở phòng bảo vệ. Và bây giờ trống vẫn nằm ở đấy. Hơn ba năm rồi, nó vẫn thủy chung với

chúng em, đếm từng vòng quay của chiếc đồng hồ treo tường để báo hiệu giờ ra vào lớp cho chúng em học tập, sinh hoạt vui chơi...

(Đây là kiểu mở bài gián tiếp).

Phần Kết bài có thể viết như sau:

“Không phải riêng chúng em mà cả các anh các chị lớp trước đã từng học ở đây, mỗi lần nghe tiếng trống trường điểm nhịp đều gọi lại cho mình biết bao những kỉ niệm. Ba hồi trống náo nức buổi tựu trường nghe âm vang như một ngày hội. Sáu tiếng trống báo hiệu giờ vào học. Một nhịp trống ba rộn rã niềm vui giờ giải lao. Và một hồi dài ngân vang tha thiết như lưu luyến tiễn đưa chúng em trở về nhà sau một buổi học căng thẳng nhưng vô cùng thú vị. (Đây là kiểu kết bài mở rộng).

Lập dàn ý tả chiếc áo em mặc đến lớp hôm nay.

Bài 64

HƯỚNG DẪN LÀM BÀI

1- Mở bài: Giới thiệu chiếc áo hiện đang mặc đến lớp.

- Đó là một chiếc áo sơ mi màu trắng- màu đồng phục của nhà trường quy định mà mẹ đã dẫn em đi chợ thị xã mua cho nhân dịp đầu năm học mới.

2- Thân bài:

+ Tả bao quát chiếc áo (Kiểu áo, loại vải...)

+ Tả từng bộ phận (Thân áo, tay áo, khuy áo, cổ áo v.v...).

3- Kết bài: Nêu cảm nghĩ của mình về chiếc áo.

Hãy kể một câu chuyện mà em đã được đọc hay được nghe có nhân vật là những đồ chơi của trẻ em hoặc những con vật gần gũi với trẻ em.

Bài 65

BÀI LÀM

Tôi xin kể cho các bạn nghe một câu chuyện ngụ ngôn mà tôi đọc được trong tập truyện *Ngụ ngôn thế giới chọn lọc*. Câu chuyện có tựa đề *Bò mẹ và Bê con*. Chuyện thế này:

“Có người nông dân kia dắt bò mẹ và bê con ra chợ bán. Bê thì có người mua, còn bò mẹ đành phải dắt về.

Sáng hôm sau, người nông dân thả bò mẹ đi ăn trên đồng cỏ. Nó bỏ đi không về nữa.

Một hôm người nông dân có việc đi đến một làng cách nhà hàng chục dặm đường núi. Ông bỗng thấy một con bò mẹ đang ở trong sân nhà người chủ mới với bê con. Người nông dân xin ông chủ mới và bảo bò mẹ về. Nhưng nó nhất định không đi và nói với người chủ cũ:

- Cũng như ông phải về với các con ông ở nhà thì tôi phải ở lại đây với con tôi chứ!

Cuối cùng người nông dân đành phải bán rẻ bò mẹ cho người chủ mới”.

LUYỆN TẢ ĐỒ VẬT

Bài 66

HƯỚNG DẪN LÀM BÀI

1- Đọc kĩ bài văn *Chiếc xe đạp của chú Tư* SGK TV4, tập 1, trang 150.

2- Phân tích cấu tạo của bài văn:

- Bài văn gồm có ba phần.

a) Phần Mở bài: “Trong làng tôi hầu như ai cũng biết... còn vì chiếc xe đạp của chú”.

b) Thân bài: Từ “Ở xóm vườn” đến “Nó đá đó”.

c) Kết bài: Câu cuối “Đám con nít cười rộ, còn chú thì hãnh diện với chiếc xe của mình”.

3- Những chi tiết cho thấy chiếc xe đẹp và rất mới:

+ Đó là: “Xe màu vàng, hai cái vành láng bóng. Khi chú ngừng đạp, chiếc xe cứ ro ro thật êm tai”. “Giữa tay cầm là hai con bướm bằng thiếc với hai cánh vàng lấm tấm đỏ, có khi là một cành hoa”.

+ Tác giả quan sát được những chi tiết ấy là những giác quan: mắt nhìn và tai nghe.

4- Những chi tiết nào cho thấy chú Tư rất yêu chiếc xe của mình?

+ Đó là: - “Gắn hai con bướm bằng thiếc với hai cánh vàng lấm tấm đỏ, có khi cắm cả một cành hoa”.

- “Bao giờ dừng xe, chú cũng rút cái giẻ dưới yên lên lau, phủi sạch sẽ rồi mới bước vào nhà, vào tiệm. Chú âu yếm gọi chiếc xe của mình là con ngựa sắt”.

- “Đừng đụng vào con ngựa sắt của tao nghe bây”. “Chú hạnh diện với chiếc xe của mình”.

QUAN SÁT ĐỒ VẬT

Bài 67

BÀI LÀM

1- Quan sát một thứ đồ chơi em thích và ghi lại những điều quan sát được:

“Đó là một con búp bê dễ thương nhất. Nó vừa đi được, vừa bò được, vừa quay đầu được mà còn lại hát nhạc nữa mà không một loại búp bê nào của các bạn em trong xóm có được.

Kìa! Nó đang ngồi trước mặt em, đầu quay lại nhìn em như bảo nhỏ: “Cho em bò đi chị!”. Và mỗi lần nó bò thì tự trên lưng nó phát ra một bản nhạc êm dịu, réo rắt. Và ở trước ngực nó phát ra những luồng chớp sáng theo nhịp bò tiến về phía trước. Những lúc, em không cho nó bò, bắt nó đi lại càng thấy dễ thương hơn. Chỉ cần bấm công tắc điện được cài sẵn ở sau lưng, tiếng nhạc lại vang lên, cái đầu thì quay đi quay lại lúc thì nhìn bên trái, lúc thì nhìn bên phải, đôi mắt chớp nháy liên tục, trông dễ thương đến lạ. Còn hai chân thì bước đi từng bước một như trẻ vừa thôi nôi tập đi.

Nó được mặc một bộ quần áo thật lộng lẫy. Cái nón đội đầu phủ kín, chỉ chừa một khuôn mặt màu hồng nhạt và lấp ló mái tóc vàng được cắt ngắn uốn cong theo vành mũ. Đôi mắt trong xanh màu ngọc bích được điểm tô thêm hàng mi cong vút, lúc nào cử động cũng liếc qua liếc lại trông thật ngộ nghĩnh”.

Bài 68

BÀI LÀM

“Vừa mở hộp quà sinh nhật ra, em vội reo lên: Ô, con thỏ Melody! Thật là tuyệt vời.

Con Melody của em, có lẽ to bề ngang hơn em nhiều. Hai cái tai to dài như cái hoa chuối thẳng đứng ở trên đầu. Cái mặt thì to hơn cả cái chân, bè bè như bộ mặt của Đờrêmon, trông ngồ ngồ làm sao! Hai con mắt tròn đen lay láy, ước chừng to bằng cái miệng li uống nước. Nó cứ mở thao láo nhìn em chằm chằm không chớp mắt. Cái mũi thì đỏ như quả cà chua chín mọng, cứ phô ra như mũi một thằng hề. Nó mặc một bộ y phục trông rất mốt. Hai cánh tay trắng muốt như màu muối biển, lúc nào cũng khuỳnh khuỳnh đưa ra như võ sĩ đấm bốc. Cái cổ được choàng một tấm khăn voan màu tím Huế. Cái chân thì ngắn ngủn, chắc cũng bằng kích thước của cái đầu. Nó ngồi chễm chệ tựa lưng vào thành tủ đầu giường, đưa hai cái chân ra phía trước tạo một thế ngồi rất vững chắc. Có lẽ vậy mà tuy cái bụng phệ phệ như cái bụng của một chủ tiệm phở mà đặt nó ngồi ở đâu cũng không ngã”.

Luyện tập lập một dàn ý tả đồ chơi mà em đã chọn.

Bài 69

HƯỚNG DẪN LÀM BÀI

1- Mở bài

- Giới thiệu đồ chơi mình muốn tả: Đó là cái xúc xắc mà mẹ đã mua cho em nhân ngày đi lễ hội Chùa Hương năm em học lớp Ba.

2- Thân bài

+ Tả bao quát đồ vật: Con xúc xắc của em là một thứ đồ chơi đơn giản bằng nhựa tổng hợp. Phần chính của nó là một con búp bê xoay quanh một trục.

+ Tả đặc điểm những bộ phận nổi bật:

- Con búp bê màu đỏ nằm gọn trong cái vòng nhựa màu vàng gồm hai mặt úp nhau, bên trong là những hạt nhựa.

- Cái vòng được gắn với một cái cán tròn màu xanh dài độ hai mươi phân để cầm cho tiện.

- Chính cái cán màu xanh này khi lắc xúc xắc thì nó phát ra tiếng kêu kì lạ.

- Giữa bụng con búp bê có một đai thắt như một chiếc nơ làm cho búp bê có duyên hơn.

3- Kết bài: Cho đến bây giờ em vẫn còn giữ lại bên mình cái xúc xắc dễ thương đó. Cái xúc xắc với những âm thanh vui tai sẽ còn theo em suốt cả một thời niên thiếu.

Kể một câu chuyện về đồ chơi của em hoặc của các bạn xung quanh.

Bài 70

BÀI LÀM

Câu chuyện mà tôi sắp kể cho các bạn nghe sau đây là chuyện về con thỏ Melody – một con thú nhồi bông, một người bạn đáng yêu của tôi.

Mỗi lần sinh nhật của tôi, bao giờ tôi cũng được các chú, các dì, các cô tặng cho không biết bao nhiêu là thứ đồ chơi đẹp, lạ mắt. Đồ nhựa có, đồ điện tử, thú nhồi bông có v.v... nhưng có lẽ con thỏ Melody là thứ đồ chơi tôi thích nhất. Đạo ấy là sinh nhật lần thứ chín của tôi năm tôi đang học lớp Ba. Nhìn lên bàn tặng phẩm, bên cạnh chiếc bánh sinh nhật hai tầng, một chồng các gói vuông vuông, đủ các màu sắc gói dầu lên nhau trông rất đẹp mắt. Trong số đó có một món quà được bọc trong một cái hộp kín, to bằng người tôi mà tôi không đoán ra là món quà gì. Sau khi tan tiệc, mọi người đã ra về. Mẹ thu dọn các món quà đặt vào góc học tập của tôi và bảo tôi lần lượt gỡ ra xem. Các bạn biết không, lúc ấy, tôi chẳng chú tâm gì đến các món quà khác, chỉ lưu tâm đến món quà được đặt trong tấm vải kia thôi. Vì vậy, tôi đã vội vàng mở món quà ấy đầu tiên. Vừa mở ra, tôi vội reo lên: “Ôi, con thỏ Melody! Thật là tuyệt vời! Một con thỏ mà tôi hằng mơ ước. Cảm ơn cô Xuân, chú Giảng đã đoán đúng tâm lý của con!”. Thế là từ nay, tôi luôn có Melody bên cạnh. Hôm đi chợ nhà lồng thị xã cùng chị Thùy Linh, đến quầy bán đồ chơi trẻ em, phát hiện thấy con thỏ nhồi bông, tôi đã đứng lại ngắm nhìn một cách say sưa, suýt nữa bị lạc ở trong chợ. Mấy lần tôi vội vĩnh chị mua cho tôi, nhưng chị bảo không cầm đủ tiền. Bữa khác chị xin tiền bố mẹ sẽ mua cho tôi. Và thế là tôi cứ thấp thỏm mãi chờ chị đi học ở Thành phố Hồ Chí Minh về, thế nào chị cũng mua. Nhà chỉ có hai chị em, mỗi lần tôi đòi mua gì thì chị đều chiều tôi cả. Bây giờ thì tôi không còn phải chờ đợi nữa. Tôi sẽ điện lên cho chị Linh đừng mua nữa vì tôi đã có rồi. Mỗi

lần học bài xong, tôi lại ôm Melody vào lòng và thơm lên đôi má căng tròn của nó những cái hôn thật sâu, thật dài. Lúc ngủ Melody bao giờ cũng ở cạnh tôi. Tôi ôm nó ngủ thật ngon lành, đánh một giấc dài cho đến sáng.

Câu chuyện về Melody của tôi là vậy đó.

Luyện tập giới thiệu địa phương.

Bài 71

HƯỚNG DẪN LÀM BÀI

1- Đọc lại bài “kéo co” em thấy bài ấy đã giới thiệu tập quán của những địa phương sau:

a- Tập quán thi kéo co ở làng Hữu Trấp huyện Quế Võ tỉnh Bắc Ninh.

b- Tập quán thi kéo co ở làng Tích Sơn thuộc xã Vĩnh Yên, tỉnh Vĩnh Phúc.

2- Thuật lại các tập quán kéo co ở hai địa phương trên:

a- Thi kéo co ở làng Hữu Trấp huyện Quế Võ, tỉnh Bắc Ninh.

Hội thi diễn ra giữa hai đội: bên nam, bên nữ. Có năm bên nam thắng nhưng có năm bên nữ thắng. Dù bên nào thắng thì cuộc thi cũng là một ngày hội đua tài đua sức thật vui, thật náo nhiệt.

b- Thi kéo co ở làng Tích Sơn, thị xã Vĩnh Yên, tỉnh Vĩnh Phú.

Thi kéo co giữa trai tráng hai giáp trong làng. Số người của mỗi bên không hạn chế. Nhiều khi có giáp thua keo đầu, tới keo thứ hai được tăng viện, người đông hơn, thế là chuyển bại thành thắng. Sau cuộc thi dân làng nổi trống mừng bên thắng.

Hãy giới thiệu một trò chơi hoặc một lễ hội ở quê em.

Bài 72

BÀI LÀM

Lệ Thủy quê em một vùng chiêm trũng ven biển miền Trung, có cánh đồng thẳng cánh cò bay và dòng sông Kiến Giang hiền hòa, xanh trong, lưng lờ êm trôi cùng năm tháng.

Hàng năm, cứ đến ngày Quốc khánh, người ta tổ chức hội đua thuyền thật rầm rộ. Mỗi làng thường có một chiếc thuyền đua được chuẩn bị kỹ càng và trai tráng cũng được tập luyện thường xuyên. Hội thi được tổ chức đúng vào ngày 2 tháng 9 hàng năm. Tờ mờ sáng, tất cả các thuyền đua của các làng, xã trong huyện tập kết lại ngã ba sông Kiến Giang, trung tâm của huyện Lệ Thủy. Có năm lên ba mươi, bốn mươi chiếc thuyền đua, dàn thành hàng ngang, gần kín cả mặt sông. Hai bên bờ, người xem đứng chật cả một khúc sông. Vui nhất là thời điểm xuất phát. Dứt ba phát súng chỉ thiên, các thuyền đồng loạt lao lên. Bụi nước tung lên cao như sương sớm làm mù cả một đoạn sông. Trên bờ, tiếng reo hò ầm ĩ. Dưới sông tiếng mõ, tiếng thanh la rền vang làm cho không khí ngày hội thật tưng bừng, náo nhiệt.

Năm nào tôi cũng được bố dẫn đi xem hội và chứng kiến từ đầu chí cuối hội thi. Thật là tuyệt.

Tả một đồ chơi mà em thích.

Bài 73

BÀI LÀM

Thời gian trôi nhanh quá, chẳng mấy chốc đã đến ngày sinh nhật lần thứ chín của em. Bố có gửi tặng em một món quà bất ngờ. Đó là một con búp bê rất đẹp.

Đôi mắt búp bê đen láy, thỉnh thoảng lại chớp chớp như mắt một em bé, đáng yêu làm sao. Búp bê có bộ tóc vàng óng và được cài một chiếc nơ xinh xinh. Em buộc cho búp bê hai bím tóc vắt vẻo ở hai bên. Làn tóc mai cong cong ôm gọn lấy khuôn mặt trái xoan bầu bĩnh ửng hồng. Búp bê mặc một bộ váy hoa được viền những đường ten đủ màu sắc sỡ. Nó có đôi môi đỏ như son và cái miệng nhỏ nhắn hình trái tim. Những ngón tay thon thon như những búp măng. Đôi bàn chân được đeo hài óng ánh hạt cườm rất đẹp.

Em thích con búp bê này. Mỗi lần đi ngủ, em cho búp bê ngủ cùng em. Em giữ nó rất cẩn thận vì đó là một vật kỷ niệm mà bố em đã tặng cho em.

Bài 74

BÀI LÀM

Mẹ tôi nói rằng ngay từ lúc còn bé tí, tôi đã tỏ ra thích những đồ chơi phát ra tiếng nhạc. Một lần trước rằm Trung thu, trong một chuyến đi công tác, bố đã mua cho tôi một con búp bê nhựa có gắn bộ phận điện tử bằng pin. Một thứ đồ chơi tôi rất thích từ trước tới nay.

Đó là một con búp bê dễ thương nhất. Nó vừa hoạt động được, vừa phát ra bản nhạc thật réo rắt mà xóm tôi không có bạn nào có được. Đây! Nó đang ngồi đối diện với tôi đây. Tôi nhấn vào nút bấm. Từ trên lưng nó phát ra một bản nhạc êm đềm và trước ngực nó những ánh chớp xanh, vàng, đỏ, tím thay nhau lóe lên. Rồi nó bò về phía trước. Cái đầu thì từ từ quay sang trái, sang phải, ngược về phía trước. Đôi mắt thì chớp chớp, nháy nháy liên tục, trông dễ thương đến lạ. Nó mặc một bộ xiêm y rất mát. Cái nón đội đầu phủ kín chỉ chừa có khuôn mặt màu hồng phấn và lấp ló mái tóc bạch kim. Đôi mắt trong xanh màu nước biển được điểm tô thêm hàng mi nâu cong vút, lúc nào cử động cũng liếc qua liếc lại rất tinh nghịch. Do vậy mà cứ ăn tối xong, tụi bạn trong xóm lại tụ tập về nhà tôi xem búp bê diễn trò hát xướng. Tôi tự hào về nó lắm. Bởi vậy mà số tiền mẹ cho ăn sáng, bao giờ tôi cũng giành lại một phần để mua pin phục vụ cho những trò chơi láu lỉnh của búp bê. Buổi tối nằm ngủ, tôi thường để nó ở đầu giường và không quên đắp cho nó “tấm chăn ấm” mà tôi tự làm tặng búp bê.

Đây, búp bê kỳ diệu của tôi là vậy. Dễ thương và đáng yêu làm sao!

Chiếc bút máy, một đồ dùng học tập không thể thiếu được đối với tất cả học sinh. Em hãy tả lại cây bút ấy.

Bài 75

BÀI LÀM

Em thường ao ước có một cây bút máy nhưng ba em bảo: “Bao giờ lên lớp Bốn hãy dùng con ạ!”. Rồi một hôm, ba đi công tác ở Thành phố Hồ Chí Minh về, gọi em lại, đưa cho em một chiếc bút hiệu Hero giống như chiếc bút của bạn Nam ngồi cạnh em.

Cây bút dài gần một gang tay của em. Thân bút tròn nhỏ bằng ngón tay út của người lớn. Toàn thân bút làm bằng nhựa tổng hợp

nhấn bóng. Phần thân bút màu xanh lá cây, thon thon như một viên phấn màu. Nắp bút được mạ vàng óng ánh có que cài bằng thép không gỉ dùng để mắc vào túi áo hoặc chỗ cài bút ở cặp sách. Ở phần cuối nắp bút người ta đeo cho nó một cái nhẫn cũng bằng thép mạ vàng vừa đẹp lại vừa bảo vệ cho nắp bút không bị rạn nứt mỗi khi đập, mở nắp bút. Cái ngòi thì sáng loáng được gắn chung với một bộ phận mà người ta gọi là cái lưỡi gà, cắm chặt vào quآن bút. Ở trong thân bút là cái ruột gà làm bằng nhựa cao su mỏng nhưng dai dùng để bơm và đựng mực. Mỗi khi lấy mực, chỉ cần bóp dẹt cái ruột gà, rồi nhúng ngòi bút vào lọ mực, thả ruột gà ra là mực từ dưới lọ theo ống dẫn bị hút lên trên ruột gà. Viết cả ngày không hết mực. Phải nói rằng, từ khi có cái bút Hero, nét chữ của em dường như đẹp hơn, mềm mại và sắc nét hơn nhiều. Bài vở học ở lớp em đều ghi đầy đủ, không phải mất thì giờ chấm mực như hồi viết cây bút lá tre. Những trang viết cũng sạch sẽ hơn, không bị dây mực lem nhem như hồi trước nữa. Khi viết xong, em thường lấy giẻ lau nhẹ ngòi bút cho khô rồi đóng nắp bút lại, cài vào bộ phận để bút ở trong cặp cẩn thận.

Đã mấy tháng rồi mà cây bút của em vẫn còn như mới. Bút đã cùng em làm việc chăm chỉ ngày ngày như chiếc cày của bác nông dân mở mang đồng ruộng, giúp em ngày học giỏi hơn.

Dựa theo lời kể của thầy, cô, em hãy thuyết minh cho nội dung mỗi bức tranh được vẽ ở SGK TV4, tập 2, trang 8, từ một đến hai câu về câu chuyện *Bác đánh cá và gã hung thần*.

Bài 76

HƯỚNG DẪN LÀM BÀI

- 1- Bức tranh 1: Bác đánh cá kéo lưới cả ngày mà chẳng có được con nào. Bác rất buồn.
- 2- Bức tranh 2: May mắn cho bác, mẻ lưới cuối ngày bác kéo được một chiếc bình bằng đồng, miệng gắn chì kín mít.
- 3- Bức tranh 3: Bác mở nắp, một làn khói tuôn ra hiện thành một con quỷ.
- 4- Bức tranh 4: Con quỷ đòi giết bác đánh cá để thực hiện lời nguyền của nó.

5- Bức tranh 5: Bác đánh cá nhanh ý lừa được con quỷ dữ chui vào lọ rồi đây nắp lại vớt cái bình xuống biển.

BÀI LÀM

Thuở xưa có một bác đánh cá tuổi đã về chiều. Một hôm bác ra biển quăng lưới. Suốt cả ngày chẳng kéo được con nào, bác buồn lắm. Định quăng mẻ cuối cùng để về thì không ngờ có một cái bình to bằng đồng, miệng bịt kín chui vào mẻ lưới.

Bác mừng lắm, nghĩ bụng: “Cái bình này đem ra chợ cũng bán được ổi tiền”. Cầm bình lên thấy nặng, bác bèn lấy dao cạy chiếc nắp ra. Nắp vừa bật thì một làn khói đen kịt phụt ra cao đến lưng trời. Bác chưa hết kinh ngạc thì làn khói tụ lại hiện nguyên hình một con quỷ dữ lớn. Hấn nhìn ông lão, phát ra giọng ồm ồm:

- Ta cho nhà ngươi biết. Nhà ngươi đã đến ngày tận số.

Bác đánh cá trấn tĩnh lại mắng ngay con quỷ:

- Ta đã cứu ngươi ra khỏi cái bình kia, sao ngươi lại muốn giết ta. Đồ vô ơn.

Con quỷ nói:

- Ta vốn là một hung thần, vì phạm tội bị trời phạt hóa kiếp thành quỷ, nhốt vào cái bình này rồi vớt xuống biển. Máy trăm năm nay nằm dưới biển sâu ta đã thề rằng: “Ai cứu ta ra khỏi cái bình này, ta sẽ giúp người đó được giàu sang phú quý”. Nhưng chờ mãi chẳng có ai cứu ta. Giận quá ta đổi lại lời nguyện: “Hễ ai cứu ta thì kẻ đó phải chết”. Ta vừa đổi xong thì nhà ngươi cứu ta. Vậy nên nhà ngươi phải chết.

Nghe quỷ nói vậy, bác đánh cá nhanh trí bảo:

- Ta chết cũng chẳng sao. Nhưng trước lúc chết ta muốn biết một điều.

- Điều gì? – Con quỷ hỏi.

- Người nói người là một hung thần; người to lớn vậy làm sao chui lọt vào cái miệng bình bé tí tẹo này. Đúng là một kẻ nói khoác.

- Nhà ngươi không tin ư?

- Tin sao được trừ khi ta tận mắt thấy người chui được vào trong bình.

Thế rồi con quỷ ngu ngốc rùng mình một cái biến thành một làn khói chui tọt vào bình. Chỉ cần như thế. Bác đánh cá nhanh như cắt nút chặt miệng bình lại. Con quỷ vùng vẫy tìm cách chui ra, nhưng đã muộn mất rồi. Bác đánh cá vớt cái bình trở lại biển sâu. Thế là kẻ độc ác vĩnh viễn nằm lại đáy biển sâu.

Ý nghĩa của câu chuyện: Những kẻ bạc ác vô ơn, không tình không nghĩa bao giờ cũng bị trừng phạt.

Giới thiệu hoạt động của địa phương.

Bài 77

BÀI LÀM

1- Đọc bài văn *Nét mới ở Vĩnh Sơn*, em thấy bài văn đã giới thiệu những nét đổi mới của một xã miền núi. Đó là xã Vĩnh Sơn thuộc huyện Vĩnh Thanh, tỉnh Bình Định, vốn là một xã có nhiều khó khăn nhất huyện, đói nghèo đeo đẳng quanh năm.

2- Kể lại những nét đổi mới của xã:

- Trước đây, người dân Vĩnh Sơn chỉ quen phát rẫy làm nương nay đây mai đó. Giờ đây toàn xã đã biết trồng lúa nước hai vụ một năm, năng suất rất cao. Họ không còn lo thiếu ăn mà lại còn có lương thực để chăn nuôi.

- Nghề nuôi cá phát triển. Nhiều ao hồ cho sản lượng hàng năm tới hai tấn rưỡi. Họ còn đưa cá về miền xuôi để bán.

- Đời sống người dân được cải thiện. Cứ 10 hộ thì có 9 hộ có điện dùng, 8 hộ có phương tiện nghe nhìn, 3 hộ có xe máy. Số học sinh tăng gấp rưỡi so với năm học 1999 – 2000.

Hãy kể những đổi mới ở xóm làng hoặc phụ phường của em.

BÀI LÀM

Quê tôi thuộc một vùng đồng bằng chiêm trũng miền Trung, nơi có nắng lắm mưa nhiều, lụt lội liên miên. Vậy mà con người ở đây vẫn bám lấy mảnh đất nghèo khổ này, vẫn yêu thương nó đến da diết. Bởi nó là quê hương, là nơi chôn nhau cắt rốn của mình. “Quê hương là gì

hà mẹ?”. Có phải “Quê hương là chùm khế ngọt,... mẹ về nón lá nghiêng che” như nhà thơ Đỗ Trung Quân đã nói vậy không? Vâng! Đúng như thế.

Đối với tôi nhỏ chúng tôi từ nhỏ đến giờ chưa bao giờ rời làng đến mấy bước, luôn gắn bó với quê hương. Tôi còn nhớ cách đây mới hai năm, lúc tôi còn học lớp 1 tại ở một ngôi trường nhà lá vách đất ọp ẹp, bàn ghế cũ rích. Thế mà giờ đây, cùng tại địa điểm của ngôi trường cũ, hai dãy nhà lầu ba tầng được cấu trúc theo chữ L mọc lên khang trang hiện đại. Bàn ghế hai chỗ ngồi bóng láng và thơm mùi véc ni thay thế cho kiểu bàn năm chỗ ngồi. Sân trường được tráng xi măng phẳng lì với những hàng cây xanh mát rượi. Đường làng cũng được mở rộng ra, trải nhựa đen bóng. Xe ô tô, honda nổ máy chạy ầm ầm từ sáng đến tối. Đặc biệt là những cột điện cao thế như những cột chống trời chạy dọc theo con đường đem ánh sáng về cho mọi nhà. Dường như trong làng nhà nào cũng có ti vi, cátset và độ khoảng một phần hai số hộ có xe gắn máy. Nhà tôi cũng có một chiếc xe Dreem bố vừa mua cách nay hai tháng. Tối thứ bảy nào, bố cũng chở mẹ và tôi đi dạo một vòng trên con đường nhựa của quê hương. Tôi yêu làng quê mình lắm. Giờ đây, tôi cảm thấy cuộc sống của quê hương mình cũng không kém gì so với thành thị mà tôi thấy được ở trên ti vi.

Những gì mà tôi kể ra đây chỉ là một phần rất nhỏ trong sự đổi mới của quê hương tôi. Còn nhiều sự thay đổi lắm tôi không thể kể hết được. Tôi xin kết thúc lời kể của mình bằng câu nói của bố tôi: “Quê hương mình đang phi trên mình ngựa thiên lý”.

Kể lại một câu chuyện mà em đã được nghe hoặc được đọc về một người có tài.

Bài 78

BÀI LÀM

Tôi xin kể cho các bạn nghe một câu chuyện về nhà bác học nổi tiếng ở nước Mi tên là Ê-di-xơn.

“Năm ấy, khi ông chế được đèn điện, mọi người khắp nơi kéo đến xem rất đông. Trong số đó có một bà cụ. Bà phải vượt mười hai cây số

mới tới nơi. Mệt quá, bà ngồi xuống bên vệ đường bóp chân, đấm lưng thùm thụp. Lúc ấy, có một vị khách đi qua. Ông dừng lại hỏi chuyện. Bà cụ nói:

- Già phải đi bộ gần ba tiếng đồng hồ để được tận mắt nhìn cái đèn điện. Già mà ông Ê-di-xơn làm được một chiếc xe chở người thì có đỡ cho già này hơn không?

- Vị khách liền nói:

- Thưa cụ! Chả là có xe ngựa rồi đấy thôi.

- Đi xe ấy thì ốm mất. Già chỉ muốn có một loại xe không cần ngựa kéo mà chạy thật êm cơ.

Nghe bà cụ nói vậy, vị khách vội reo lên:

- Cụ ơi! Tôi là Ê-di-xơn đây. Nhờ cụ mà tôi nảy ra ý định làm một cái xe chạy bằng dòng điện đấy!

Bà cụ vô cùng ngạc nhiên khi thấy nhà bác học cũng bình thường như mọi người khác. Lúc chia tay, Ê-di-xơn nói với bà cụ:

- Tôi sẽ mời cụ đi chuyến xe đầu tiên nhé!

- Thế nào già cũng đến nhưng ông phải làm nhanh lên đấy, kẻo già này không còn sống được bao lâu nữa đâu. Nhớ đấy nhé!

Từ lần gặp bà cụ, Ê-di-xơn miệt mài ngày đêm nghiên cứu, quyết chế tạo cho được chiếc xe chạy bằng dòng điện. Chẳng bao lâu, ông đã thành công. Hôm chạy thử xe điện, ông mời bà cụ dạo nọ đi chuyến đầu tiên. Đến ga, nhà bác học bảo:

- Tôi giữ đúng lời hứa với cụ rồi đấy nhé!

Bà cụ cười móm mém, nói:

- Cảm ơn ông. Giờ thì già có thể đi chơi cả ngày với chiếc xe này rồi."

Đó là câu chuyện về một đoạn đời của nhà bác học Ê-di-xơn. Về sau, nhà bác học này còn cố gắng kiến tạo cho nhân loại hàng ngàn phát minh mới, đưa nhân loại tiến xa vào thế giới văn minh.

Luyện tập xây dựng đoạn văn trong bài văn miêu tả đồ vật.

Bài 79

BÀI LÀM

- Đọc các đoạn văn miêu tả chiếc cặp sách, em thấy:
  - a/ Các đoạn văn đã cho đều nằm trong phần Thân bài.
  - b/ - Đoạn 1: Tả hình dáng bên ngoài của chiếc cặp sách.
  - Đoạn 2: Tả đặc điểm từng bộ phận bên ngoài gồm quai cặp và dây đeo.
  - Đoạn 3: Tả đặc điểm bộ phận bên trong của chiếc cặp.
  - c/ Nội dung miêu tả của một đoạn được báo hiệu ở câu mở đoạn bằng những từ ngữ sau:
    - Đoạn 1: Đó là một chiếc cặp màu đỏ tươi.
    - Đoạn 2: Khóa cặp làm bằng sắt không gỉ.
    - Đoạn 3: Mở cặp ra, em thấy trong cặp có tới ba ngăn.

BÀI LÀM

* Đoạn văn miêu tả hình dáng bên ngoài của chiếc cặp:

"Chiếc cặp mà em có trong tay bây giờ là một chiếc cặp tuyệt đẹp. Có lẽ nó phải đẹp nhất, ~~nhì~~ trong lớp. Bởi nó vừa mới lại vừa tốt. Kiểu cặp trông rất xinh và rất tiện lợi. Chất liệu chiếc cặp được may bằng vải ~~ni lông tổng hợp~~ màu xanh lá cây. Chiều dài độ ba mươi ~~cen~~ ~~ti-mét~~, chiều ngang ~~chừng~~ chừng bốn mươi ~~cen-ti-mét~~. Phía trên có quai xách. Đằng sau có hai quai đeo ~~làm bằng chỉ dù to bản~~ vừa chắc lại vừa êm vai. Phía trước chiếc cặp có hai khóa móc ~~lăng bồng~~ được mạ kền. Chỉ cần bấm nhẹ vào hai cái nút nhô lên ~~nhả~~ hai đầu ~~đũa~~, móc bật ra là em có thể mở cặp một cách nhanh chóng ~~thuận tiện~~. Phía trong nắp cặp là một đường dây kéo chạy dài từ "~~Á sang Âu~~", tạo thành một cánh cửa đóng kín ba ngăn cặp. Nắp cặp được làm bằng một tấm mê ca mông và được trang trí bằng một tấm hình chụp vị thuyền trưởng Sinbad trong bộ phim *Cuộc phiêu lưu của Sinbad* làm tăng thêm vẻ duyên dáng và tính hiếu kì của mọi người khi nhìn chiếc cặp.

BÀI LÀM

Đoạn văn tả bên trong của chiếc cặp.

“Mỗi lần mở cặp, em chỉ việc cầm nắm khóa, kéo một đường từ “đầu sông đến cuối sông” thì hai mặt cặp mở ra như hai bờ sông của một dòng chảy, đồng thời nó phát ra một âm thanh là lạ giống như âm thanh của tiếng xé lụa. Phía trong có hai ngăn được lót bằng thứ vải mỏng như vải dù màu nâu sẫm. Ngăn lớn, em đựng sách giáo khoa và các quyển vở học trong ngày. Còn ngăn kia, em đựng các đồ dùng học tập và bọc giấy kiểm tra được in sẵn. Tất cả đều được xếp gọn gàng, ngăn nắp, thứ tự chẳng bao giờ bị mất mát hư hỏng như trước đây đựng vào chiếc túi vải”.

Luyện tập xây dựng đoạn mở bài trong bài văn miêu tả đồ vật.

Bài 80

BÀI LÀM

1- Đọc ba đoạn mở bài đã cho, em thấy:

- a/ Giống nhau: Đều có mục đích giới thiệu chiếc cặp muốn tả.
- b/ Khác nhau: - Đoạn 1, 2 giới thiệu ngay đồ vật cần tả (mở bài trực tiếp).
- Đoạn 3 nêu hoàn cảnh, lý do khác rồi mới dẫn đến giới thiệu đồ vật cần tả (mở bài gián tiếp).

BÀI LÀM

Viết một đoạn văn mở bài cho bài văn miêu tả cái cặp sách của em theo hai cách: trực tiếp và gián tiếp.

a/ Cách trực tiếp:

“Kỷ niệm về chiếc cặp mà em đựng sách vở đi học luôn mãi mãi ở trong tâm trí em. Đã một năm trôi qua rồi, thế mà mỗi lần nghĩ đến, em vẫn cảm thấy nôn nao, bồn chồn đến lạ”.

Hoặc: “Sáng nay, em dậy thật sớm sửa soạn sách vở, đồ dùng học tập, cẩn thận bỏ vào chiếc cặp mà mẹ đã mua cho em tại hiệu sách Minh Trí ở cố đô Huế trong dịp mẹ đi học ở ngoài ấy. Chiếc cặp chưa

lần nào đến lớp nhưng đã trở thành người bạn thân thiết của em từ lâu rồi”.

b/ Cách gián tiếp:

“Mẹ ơi! Bao giờ thì bố về, hở mẹ?

- Trước lúc đi, bố con bảo tối nay khoảng sáu, bảy giờ gì đó bố con về.

- Bây giờ đã quá bảy giờ rồi còn gì!

- Con nóng ruột lắm phải không? Ráng chờ chút xíu nữa, chắc kệt phà đấy con ạ! – Vừa mới hỏi mẹ xong đã nghe tiếng bố gọi, em chạy ù ra mở cổng, xách hộ bố gói hành lí vào nhà, vừa đi vừa nói: “Ngày mai là ngày học đầu tiên bố nhớ không? Bố không về, mẹ đi làm sớm. Ai đưa con đến trường? Với lại con lấy gì đựng sách vở. Cứ dùng túi mải hổng mất cả sách vở bố ạ!” Kỷ niệm về chiếc cặp như một đoạn phim ngắn hiện lên rõ mồn một trong trí não của em”.

Hoặc: “Vào một buổi học cuối học kỳ một năm lớp Ba, tan học, trời mưa tầm tã, sách vở và đồ dùng học tập tất cả đều dồn vào cặp. Nước mưa thấm vào làm đường chỉ khâu dưới đáy bung ra. Tôi vội nhặt tất cả gói chung vào tấm ni lông tất tả chạy về nhà. Thấy tôi ôm chồng sách vở trên tay, vai đeo chiếc cặp không, bố hỏi: “Sao con không bỏ vào cặp?”. Tôi vừa cời quai đeo vừa nói với bố: “Cặp hổng rồi bố ạ!”. Bố nhìn chiếc cặp đã thủng đáy rồi quay sang tôi âu yếm nói: “Bố sẽ đưa con ra chợ mua chiếc khác, nghe con!”.

Kể chuyện về một người có khả năng hoặc có sức khỏe đặc biệt mà em biết.

Bài 81

BÀI LÀM

Các bạn sẽ bán tin bán nghi khi nghe tôi kể câu chuyện về cậu bé Hà ở ngay quê nội tôi mà tôi đã chứng kiến trong dịp về quê ăn Tết năm Ất Dậu vừa qua. Chuyện có thật một trăm phần trăm, không bịa một tí nào.

Ba mẹ Hà vốn là những người thuần túy làm nông. Hà là đứa con duy nhất trong gia đình. Năm nay cậu vừa tròn 7 tuổi, đang học lớp

Hai ở trường làng. Năng khiếu toán học của cậu xuất hiện từ khi cậu vào lớp Một, đặc biệt là phép tính nhẩm cộng trừ. Hồi học lớp Một, cô giáo Hạnh đã phải kinh ngạc về tài tính nhẩm của cậu. Những phép tính cộng trừ trong phạm vi một trăm mà cô thường ra cho lớp thường ngày, cậu đều giải bằng miệng trong khoảnh khắc. Cô ra các bài toán trên bảng, vừa viết xong thì cậu đã có đáp số ngay mà không cần đặt bút tính toán. Chẳng những thế cậu còn làm nhanh và làm đúng những phép tính ấy trong phạm vi 1000. Tin loan truyền ra đến toàn trường rồi toàn huyện. Nhiều nhà báo của địa phương và cả trung ương nữa đến tận nhà để kiểm nghiệm. Mọi người đều ngạc nhiên trước năng khiếu đặc biệt này của cậu. Hơn thế nữa cậu còn tính đúng và tính nhanh những bài toán cộng trừ phức tạp mà các nhà báo đưa ra gồm 1 dãy số trong phạm vi 1000 để kiểm nghiệm chứng thực. Cậu không đặt bút tính toán mà chỉ ngồi tư lự, nhắm mắt, rồi nhẩm tính bằng những cử động của hai bàn tay. Chưa đầy 30 giây, cậu đã cho ra đáp số. Nhà báo hỏi làm bằng cách nào mà cháu cho ra đáp số đúng và nhanh như vậy. Cậu chỉ mỉm cười mà không nói.

Nghe đâu, người ta đang có kế hoạch đưa cậu vào trường bồi dưỡng nhân tài đặc biệt, chỉ có một thầy và vài trò do một giáo sư toán học bồi dưỡng riêng về môn Toán. Nguyễn Việt Hà có tên “Hà thần đồng” từ đấy.

Luyện tập xây dựng đoạn kết bài trong bài văn tả đồ vật.

Bài 82

BÀI LÀM

1- Đọc bài văn *Pho tượng Tô Hiến Thành*:

a/ Xác định đoạn kết bài của bài văn trên chính là câu cuối cùng của văn bản:

“Phải chăng đó là hình ảnh của Thái úy Tô Hiến Thành: thanh cao như rồng bay, khỏe mạnh như tuấn mã, tả xung hữu đột giữa biển khơi và sóng mội với nhân gian”.

b/ Đó là kiểu kết bài theo kiểu mở rộng (đánh giá về vẻ đẹp của pho tượng).

c/ Qua bốn kiểu kết bài đã cho, đối chiếu với lý thuyết đã học và những bài thực hành ta thấy:

a/ Kiểu 1: “Pho tượng Tô Hiến Thành thể hiện sinh động tài năng của các nghệ nhân điêu khắc dân gian” là kiểu kết bài mở rộng.

b/ Kiểu 2: “Pho tượng được tạc từ đầu thế kỷ XX, trải qua bao nhiêu lần binh hỏa vẫn còn lại đến ngày nay” là kiểu kết bài tự nhiên.

c/ Kiểu 3: “Pho tượng Tô Hiến Thành thể hiện lòng ngưỡng mộ sâu sắc của nhân dân đối với danh nhân của đất nước” là kiểu kết bài mở rộng.

d/ Kiểu 4: “Hiện nay, pho tượng trên đang tu sửa để chuẩn bị kỷ niệm 830 năm ngày mất của danh nhân Tô Hiến Thành” là kiểu kết bài tự nhiên.

Hãy viết một đoạn kết bài theo kiểu mở rộng cho bài văn “Tả cái thước của em”; “Tả cái bàn học ở lớp (hoặc ở nhà) của em”; “Tả chiếc trống báo hiệu của trường em”.

Bài 83

BÀI LÀM

1- Tả cái thước của em:

“Cái thước đã trở thành người bạn thân yêu của mình từ bao giờ, mình không còn biết nữa. Nó luôn ở cạnh mình mỗi khi học bài, làm bài. Cái thước nhỏ xinh xinh, kì diệu đến vô cùng. Nó giúp mình kẻ những đường lằn thẳng tắp, đóng khung những đáp số, gạch dưới những câu văn hay, những từ ngữ gợi hình gợi tả mà mình chú ý để vận dụng trong viết văn. Cái thước thật tuyệt diệu”.

2- Tả cái bàn học của em:

“Chiếc bàn đã gắn bó với em suốt hơn ba năm qua, và bây giờ lại cùng em cần mẫn, miệt mài bên những bài toán khó, những đoạn văn hay, những truyện kể hấp dẫn. San sẻ cùng em những niềm vui nỗi buồn trong học tập, sinh hoạt của tuổi thơ”.

3- Tả chiếc trống báo hiệu của trường em:

“Trống trường thực sự là người bạn đồng hành của tuổi học sinh. Mai đây lớn lên, chúng em có thể đi đến bất cứ nơi nào trên

mọi miền Tổ quốc song mãi mãi tiếng trống trường vẫn in sâu trong kỉ niệm”.

Hoặc: “Em rất thích nghe tiếng trống trường. Mai sau lớn lên dù có phải đi khắp vạn nẻo đường của Tổ quốc thì tiếng trống vẫn vang vọng bên tai trong kí ức tuổi thơ của chúng em như một kỉ niệm đẹp đẽ nhất của đời học sinh”.

Hay: “Khi còn đang học thì chỉ mong hè đến. Nhưng hè tới rồi, mới nghỉ vài ba tuần lại mong đến với trường vui chơi cùng bạn bè và cùng để nghe bác trống cất nhịp ca khúc tung bừng của ngày hội khai trường. Ôi! Tiếng trống sao mà đậm ám thiết tha làm vậy”.

Ngày ngày đi học, em thường sử dụng chiếc cặp sách của mình để đựng sách vở và đồ dùng học tập, hãy tả lại chiếc cặp sách ấy cho mọi người cùng biết.

Bài 84

BÀI LÀM

Kỉ niệm về những giờ phút đầu có chiếc cặp in đậm mãi trong em. Đó là ngày tựu trường năm học mới. Chiếc cặp mà mẹ em gửi bằng đường bưu điện từ cố đô Huế về cho em đúng vào dịp khai trường. Chao ôi! Một chiếc cặp mà em hằng ao ước bấy lâu.

Đó là một chiếc cặp giả da, màu đen huyền như màu tóc của thiếu nữ mới lớn. Chiếc cặp to hơn sổ ghi điểm của cô giáo em một chút xíu. Nó vừa có quai đeo vào hai vai lại vừa có quai xách như cửa Na của Mận ngồi cạnh em. Mặt cặp không trơn bóng như bao chiếc cặp bằng vải nhựa mà nó nham nhám như hình ngôi lợp hoặc na ná như vẩy rồng nổi lên, tạo thành những vân đều đặn như một mái chùa lợp ngôi cổ kính. Phía trước mặt cặp là một ngăn làm bằng tấm mê ca, trên có dây kéo. Ngăn này, em dùng để phong bì kiểm tra và bên ngoài là bức tranh lụa in hình cầu Tràng Tiền bắc qua sông Hương. Trên cầu vài cô nữ sinh áo dài trắng với chiếc nón bài thơ che nghiêng đang lững thững qua cầu. Xung quanh cặp được viền bằng một đường chỉ khâu màu hồng nhạt rất đẹp. Phía giữa hai quai cặp là một dây kéo nối hai mặt cặp lại với nhau. Một lần mở cặp, em chỉ cảm nức

khóa kéo một đường thì hai mặt cặp mở ra rất nhẹ nhàng. Phía trong có hai ngăn được lót bằng thứ vải mỏng như vải lụa màu xanh lục. Ngăn lớn em đựng sách giáo khoa, các quyển vở học trong ngày. Còn ngăn kia, em đựng các đồ dùng học tập và chiếc áo mưa trong những ngày thời tiết âm u. Tất cả đều được xếp gọn gàng, ngăn nắp, thứ tự chẳng bao giờ bị mất mát hư hỏng như trước đây đựng vào túi vải.

Vậy là ngay từ đầu năm học lớp Bốn này, em đã có một chiếc cặp sách mới như của Na của Mận rồi. Chiếc cặp mới sẽ cùng em đến trường vui niềm vui của ngày hội khai trường.

Hãy tả lại cái bàn mà em thường ngồi học ở nhà hay ở trường cho mọi người cùng biết và nêu cảm nghĩ của em.

Bài 85

BÀI LÀM

Kể từ ngày chị Hai bước vào trường Trung học phổ thông, em vào lớp Một, chị nhường lại cho em chiếc bàn nhỏ trong phòng học thường ngày của chị. Bố đã mua cho chị một chiếc bàn mới, cao hơn, vừa tầm với chị. Và chiếc bàn nhỏ từng gắn bó với chị bấy lâu, nay chuyển về góc học tập trong phòng em. Nó đã trở thành người bạn thân thiết nhất của em từ dạo đó.

Cuối năm học lớp Ba vừa qua, bố đã mời thợ đến nhà tân trang lại. Trông nó giờ đây như vừa mới ở tiệm đồ gỗ về vậy. Đẹp và xinh xắn đến dễ thương. Những chỗ bị trầy xước loang lổ trên mặt bàn, góc bàn, chân bàn... đã biến mất. Thay vào đó là một lớp áo mới vừa bóng vừa trơn lại thơm mùi vecni thật dễ chịu. Ngày nào, em cũng dùng một tấm vải mỏng xoa nhẹ lên mặt bàn, chân bàn nên “tám áo mới” của nó lúc nào cũng bóng loáng có thể soi gương được. Em còn để ở góc bàn một cái lọ hoa tí hon và cắm vào đấy những bông đồng tiền xinh xinh, đẹp như những vì sao tỏa sáng trên bầu trời vào những đêm không trăng.

Chiếc bàn của em nhìn khá gọn gàng. Nó cũng chỉ đủ chỗ cho hai đứa trẻ như em ngồi học mà thôi. Chiếc bàn được đặt ngay cửa sổ rơi có ánh sáng, hương hoa từ ngoài vườn theo gió đưa vào. Mặt bàn là một tấm gỗ cẩm lai, càng dùng lâu càng lên hươc bóng lộn. Những lúc học bài mệt, em thường gối má lên mặt bàn để cảm nhận ở nó sự tươi mát và hương thơm dịu dịu của vecni. Dưới mặt bàn là một cái học tủ

lớn, gắn một cái nắm tay tròn được mạ kền sáng loáng, dùng để kéo ra đóng vào. Cái học tủ ấy chứa cả một “kho báu” của riêng em. Bên phải là những quyển sách giáo khoa và các tư liệu học tập. Ở giữa là những quyển tập và bên trái là ngăn đựng đồ dùng học tập. Phía trước mặt bàn, bố gắn thêm một cái giá sách nhỏ xinh xắn rất kiểu cách, em dùng để các loại truyện thiếu nhi và báo “khăn quàng đỏ”. Nhiều nhất là truyện tranh *Đôremon*, *Thám tử lừng danh Conan* trọn bộ và sách truyện *Nghìn lẻ một đêm*, truyện ngụ ngôn chọn lọc v.v... Chiếc bàn được gắn chung với một cái ghế bằng gỗ thao lao cũng bóng loáng như mặt bàn vậy. Chỉ khác là nó không có những vân hoa như mặt bàn cẩm lai. Đường như chiếc bàn đã trở thành người bạn thân thiết nhất của em. Nó gắn với em như bóng với hình chỉ trừ lúc em đến trường mà thôi.

Em rất yêu chiếc bàn của mình, bởi nó chính là cái “bệ phóng” đưa em đến với những thành công trên con đường học vấn hôm nay và mai sau.

Cây bút chì đen – một đồ dùng học tập quan trọng không thể thiếu được đối với những ai đang ngồi trên ghế nhà trường. Hãy tả lại cây bút chì mà em đang dùng cho bạn biết và nói lên những cảm nghĩ của mình.

Bài 86

BÀI LÀM

Vào đầu năm học, mẹ mua cho mình đầy đủ các đồ dùng học tập, trong đó có một cái bút chì đen mà mình rất quý nó.

Chiếc bút chì của mình dài độ một gang tay người lớn, to hơn chiếc đũa ăn cơm một tí. Bên ngoài, nó được bọc một lớp sơn màu vàng tươi như hoa mướp. Hàng chữ màu sáng bạc nổi bật trên nền vàng, trông lóa cả mắt. Mình không biết người ta viết chữ gì lên đó. Nghe mẹ mình bảo: “Cái bút chì này là hàng ngoại nhập đấy, con à!”. Có lẽ vậy nên mình không đọc được hết hàng chữ. Chỉ biết được một số chữ cái, trong đó có hai chữ mà mẹ mình giải thích là ký hiệu về độ mềm, độ cứng của từng loại bút chì. Chiếc bút chì của mình thuộc loại mềm. Mình thích nhất là một đầu có núm tròn tròn màu hồng nhạt dùng để tẩy xóa mỗi khi vẽ, viết sai.

Cái bút chì đã trở thành người bạn thân yêu của mình từ bao giờ, mình không biết nữa. Nó luôn ở cạnh mình mỗi khi học và làm bài. Cái bút nhỏ nhỏ xinh xinh như chiếc bút chì kỳ diệu trong truyện cổ tích mà mình đã được học, sẽ cùng mình vẽ nên những bức họa chân dung của bố mình, mẹ mình, chị gái mình và các chú bộ đội ngày đêm canh gác biển trời đất nước thân yêu, cùng với những cảnh vật quen thuộc mà mình gặp hằng ngày như: con đường, dòng sông, làng mạc... Bút chì cũng sẽ giúp mình tìm ra những con số bí ẩn trong những bài toán tìm x tìm y hay cùng mình sáng tạo nên những vần thơ bay bổng ca ngợi cuộc sống thanh bình và tuổi thơ êm dịu của chúng ta hôm nay. Nhiều và nhiều lắm!

Chiếc bút chì đen của mình là vậy đó, nhỏ nhỏ xinh xinh và rất đôi diệu kì.

Kể chuyện Con vịt xấu xí.

1- Sắp xếp các hình vẽ ở SGK TV4, tập 2, trang 37, theo đúng với cốt truyện.

2- Kể lại từng đoạn câu chuyện theo hình vẽ.

3- Câu chuyện khuyên em điều gì?

Bài 87

BÀI LÀM

1- Quan sát kĩ các bức tranh, đối chiếu với cốt truyện, em sẽ sắp xếp lại như sau:

- Bức tranh 3 ở vị trí số 1
  - Bức tranh 1 ở vị trí số 2
  - Bức tranh 2 ở vị trí số 3
  - Bức tranh 4 ở vị trí số 4
- 3 - 1 - 2 - 4

2- Kể từng đoạn câu chuyện theo tranh vẽ.

- Bức tranh 3 * Đoạn 1: Gần đến mùa đông, vợ chồng thiên nga dẫn đứa con nhỏ xíu bay về phương Nam tránh rét. Vì đứa con còn thơ dại nên phải nghỉ lại dọc đường. May mắn, ở chỗ dừng chân, họ gặp một cô vịt đang chuẩn bị cho đàn con xuống ổ. Hai vợ chồng thiên nga nhờ cô vịt chăm sóc dùm đứa con và hứa sẽ quay lại đón con.

- Bức tranh 1 * Đoạn 2: Thiên nga con buồn lắm vì không có bạn. Cô vịt mẹ thì bận bịu tối ngày do con cái đông quá nên cũng không quan tâm thiên nga con được chu đáo. Còn đàn vịt con thì thường xuyên bắt nạt hắt hủi thiên nga, cho rằng thiên nga là đồ vô tích sự, xấu xí. Thiên nga con buồn và tủi thân lắm.

- Bức tranh 2: Một năm sau, bố mẹ thiên nga trở lại. Họ rất sung sướng vì thấy con mình đã trưởng thành cứng cáp. Thiên nga gặp lại được bố mẹ thì vô cùng phấn khởi. Nó chạy lại cảm ơn vịt mẹ và bịn rịn chia tay với đàn vịt con để chuẩn bị cùng bố mẹ lên đường bay tới những chân trời xa.

Bức tranh 4 * Đoạn 3: Đến lúc này đàn vịt con mới biết Cô vịt xấu xí mà chúng thường hoạnh hợ, hắt hủi trước đây chính là thiên nga, một loài chim đẹp nhất trong vương quốc của những loài có cánh. Chúng cảm thấy xấu hổ và ân hận vô cùng.

3- Qua câu chuyện này giúp em nhận thức thêm một khía cạnh của cuộc sống: Không tự cho mình là đẹp là tốt còn người khác đều không tốt và xấu xí cả, đừng thấy người khác không giống mình thì cho họ là kẻ quê kệch không muốn gần gũi rồi chê bai dè bĩu.

Phải biết nhận ra cái đẹp của người khác và đặc biệt là phải có lòng yêu thương mọi người dù họ không giống mình.

1- Đọc lại bài Sầu riêng xác định các đoạn văn và nội dung của từng đoạn.

2- So sánh cấu tạo của hai bài văn: Sầu riêng và Bài ngô.

Bài 88

BÀI LÀM

1- Bài *Sầu riêng* gồm có ba đoạn.

- Đoạn 1: Từ đầu đến “quyến rũ kì lạ”.

* Nội dung: Tả bao quát về cây sầu riêng và nói lên những đặc điểm nổi bật về hương vị của nó.

- Đoạn 2: Phần tiếp theo cho đến “tháng năm ta”.

* Nội dung: Tả từng bộ phận chính như hoa, hình dáng trái sầu riêng.

- Đoạn 3: Phần còn lại: tiếp tục miêu tả các bộ phận như: thân, cành, lá sầu riêng.

2. So sánh cấu tạo của hai bài *Sầu riêng* và *Bãi ngô* ta thấy:

a/ Giống nhau: Cả hai bài đều có cấu tạo ba phần: Mở bài, Thân bài và Kết bài.

b/ Khác nhau:

+ Bài *Sầu riêng* tả lần lượt từng bộ phận của cây.

+ Bài *Bãi ngô* tả trình tự cây ngô từ khi còn non đến lúc trưởng thành.

Luyện tập 1) Đọc bài *Cây gạo* và cho biết nó cấu tạo theo cách nào?

2) Lập dàn ý miêu tả một cây ăn trái theo hai cách:

- Tả lần lượt từng bộ phận của cây.

- Tả lần lượt từng thời kì phát triển của cây.

Bài 89

HƯỚNG DẪN LÀM BÀI

1- Bài *Cây gạo* được cấu tạo theo cách:

Tả lần lượt theo từng thời kì phát triển của bông gạo: từ lúc hoa còn đỏ mọng đến lúc mùa hoa hết. Hoa kết thành trái lớn dần, vỏ tách ra để lộ những múi bông, khiến cây gạo như treo rung rinh hàng ngàn nôi cơm gạo mới.

2- Lập dàn ý tả cây ăn trái:

Tả cây vú sữa: (tả lần lượt từng bộ phận).

a) Mở bài: Giới thiệu khái quát về cây muốn tả: Cây vú sữa ai trồng? Được mấy năm? Có trái được mấy mùa rồi?

b) Thân bài:

+ Tả bao quát cây vú sữa.

+ Tả từng bộ phận: Gốc, rễ, thân, vỏ cây, cành, lá, hoa, trái (từ khi nhỏ cho đến lúc chín...).

c) Kết bài: Cảm nghĩ của em về cây vú sữa.

3- Tả cây cam (tả lần lượt theo từng thời kì từ khi ra hoa đến kết trái, đến thu hoạch).

a) Mở bài: Giới thiệu cây cam mình muốn tả: Ai trồng? Trồng ở đâu? Cây đã lớn và cho trái chưa?

b) Thân bài: Thân bài:

* Tả bao quát về cây cam.

* Tả trình tự theo từng thời kì.

+ Hoa cam (hình thù, màu sắc).

+ Hoa tàn, kết trái.

+ Trái đậu riêng lẻ hay từng chùm, hình thù ra sao, màu sắc như thế nào?

+ Gần chín trái to bằng chừng nào, màu gì?

+ Lúc trái chín vỏ căng mọng ra sao? v.v...

c) Kết bài: Cảm nghĩ của em về cây cam.

Tập quan sát cây cối.

Bài 90

HƯỚNG DẪN LÀM BÀI

1- Đọc ba bài văn tả cây cối: *Sầu riêng*, *Bãi ngô*, *Cây gạo*.

a) Tác giả mỗi bài văn đã quan sát như sau:

- Đối với bài *Sầu riêng*:

+ Tác giả đã tả bao quát cây sầu riêng và những đặc sắc của cây sầu riêng.

+ Tiếp đó, tác giả tả hoa và trái sầu riêng.

+ Cuối cùng là tả thân, cành, lá sầu riêng.

- Đối với bài *Bãi ngô*:

+ Quan sát tả cây ngô từ lúc ngô còn nhỏ đến lúc ngô trưởng thành.

+ Tiếp đó, tả cây ngô ra hoa và bắp non.

+ Cuối cùng là tả cây ngô lúc thu hoạch.

- Đối với bài: *Cây gạo*:

+ Quan sát tả cây gạo vào thời điểm cây ra hoa.

+ Tiếp đó, tả cây gạo thời điểm hoa tàn.

+ Cuối cùng tả cây gạo vào lúc quả chín.

2- Tác giả đã quan sát cây bằng những giác quan:

- Mắt nhìn.

- Mũi ngửi.
- Lưỡi nếm.
- Tai nghe.

3- Trong ba bài văn nói trên có:

- Hai bài *Sầu riêng* và *Bãi ngô* miêu tả một loài.
- Một bài *Cây gạo* miêu tả một cây cụ thể.

4- So sánh sự giống và khác nhau trong miêu tả.

a) Giống: đều phải sử dụng các giác quan để quan sát. Khi tả đều sử dụng các biện pháp so sánh, nhân hóa tạo cho việc miêu tả được sinh động, gợi hình, gợi tả cao.

b) Khác: Tả cả loài thì cần chú ý đến các đặc điểm có tính đặc trưng chung của loài để phân biệt loài này với loài kia.

Tả một cây cụ thể thì tập trung phát hiện những đặc điểm riêng của cây đó nhằm phân biệt cây này với cây kia trong cùng một loài.

Quan sát một cái cây mà em thích trong khu vực trường em (hoặc nơi em ở) và ghi lại những gì em đã quan sát được.

Bài 91

HƯỚNG DẪN LÀM BÀI

1- Mở bài: Giới thiệu cây bóng mát: cây me tây.

+ Cây trồng ở khoảng giữa đoạn đường từ nhà em đến trường, to lớn như một cây cổ thụ.

+ Đây là điểm tụ hội của lũ học trò chúng em trên đường trở về nhà lúc tan trường.

2- Thân bài:

- Tả bao quát cây me:

+ Nhìn từ xa cây me tây đứng sừng sững bên vệ đường như một cây cổ thụ xòe tán lá xum xuê che mát cả một khu đất rộng.

+ Đến gần thấy cây me có một dáng vóc đồ sộ so với những cây phi lao, bạch đàn, xà cừ dọc theo vệ đường gần đó.

- Tả từng bộ phận:

+ Gốc cây: Ước chừng hai vòng tay người lớn ôm không xuể.

+ Rễ cây: Những chiếc rễ bò lan trên mặt đất dùng làm ghế ngồi cho khách đi đường.

+ Thân cây: Thẳng đứng, cách mặt đất chừng vài thước chia làm ba nhánh tạo nên một cái vòm tròn như một cái dù màu lục.

+ Vỏ cây: Xù xì màu nâu xám.

+ Tán lá xum xuê xòe rộng có chim chóc nhảy hót.

3- Kết bài:

Nêu cảm nghĩ của em về cây me tây.

Kể một câu chuyện em đã được nghe được đọc về cuộc đấu tranh giữa cái đẹp và cái xấu, cái thiện và cái ác.

Bài 92

BÀI LÀM

Câu chuyện mà tôi sắp kể cho các bạn nghe đây là một câu chuyện về loài vật có tên là: *Lão sư tử ngày thơ*.

Chuyện kể rằng: “Ngày xưa ngày xưa, trong một khu rừng nọ có nhiều loài vật sinh sống. Nếu như không có chuyện ngày nào con sư tử tàn bạo cũng ăn thịt một con vật bé nhỏ thì cuộc sống của muôn thú nơi đây được coi là rất hạnh phúc và yên ổn. Nhưng hiện nay chúng đang phải sống trong nỗi lo âu, hoảng loạn. Cuối cùng, chúng quyết định mỗi ngày một con vật thay phiên nhau tìm mồi cho sư tử. Lắm như thế phần nào để tránh việc gây rối của sư tử.

Đến ngày thỏ con phải đi kiếm mồi cho Chúa tể sơn lâm. Thế nhưng thỏ con bé nhỏ và vô tư đã quên đi cái nhiệm vụ vô cùng quan trọng đó. Nó vừa đi vừa nhảy rất vui sướng. Suốt cả ngày nó đùa trong rừng sâu, quên cả ăn.

Khi nó đi qua hang sư tử, thấy sư tử đang đói ghê gớm, hơn nữa nó phải chờ đợi quá lâu nên đang nổi trận lôi đình. Ôi! Tính tình của nó thật đáng sợ. Nó lên giọng trịch thượng quát hỏi thỏ con tại sao đến muộn. Thỏ con sợ quá. Nhưng vốn dĩ thông minh, nó làm ra vẻ sợ hãi liền nói: “Trên đường tới đây, tôi gặp phải một con sư tử rất ngang ngược và kiêu ngạo. Chính con sư tử đó đã cướp hết những thức ăn tôi kiếm về”. Thỏ con còn nói rằng lão sư tử kia vừa ăn nhồm nhoàm vừa quát tháo nó:

- Mày mang những thứ này cho ai thế hả thỏ nhóc?
- Tôi mang cho Chúa tể sơn lâm của chúng tôi là ngài Sư tử.
- Ta rất thích cái trại cánh rừng này để cho bọn muông thú chúng mày chăm sóc tao như đang chăm sóc kẻ đó. Hãy chỉ cho ta chỗ của tên Chúa sơn lâm ấy. Ta muốn độ sức với hắn.

Thỏ con dẫn sư tử vào tít trong rừng sâu đến bên một cái giếng nói:

- Ngài hãy nhìn xuống giếng, lão Sư tử to lớn mà Ngài cần tìm đang ở dưới đó.

Lão sư tử cong người bên thành giếng. Nó nhìn thấy một con sư tử lớn đang giận dữ dưới mặt nước trong xanh phẳng lặng. Lão sư tử thật ngây thơ. Nó bị lừa bởi cái bóng của nó soi xuống nước. Nó găm lên, nhảy tùm xuống giếng. Giếng rất sâu, sư tử không thể nào lên được.

Và thế là Thỏ con thông minh và mưu trí đã làm sống lại khung cảnh thanh bình và hạnh phúc của rừng xanh.

Câu chuyện *Lão sư tử ngây thơ* là thế đó.

SÁCH GIẢI

Luyện tập tả các bộ phận của cây.

Bài 93

BÀI LÀM

1- Đọc những đoạn văn tả lá, thân, gốc một số loài cây: *Lá bàng, Bàng thay lá, Cây sồi già, Cây tre*, em thấy:

a) Đoạn văn tả *Lá bàng* của Đoàn Giỏi:

Tác giả đã miêu tả màu sắc của lá bàng, biến đổi theo từng mùa: mùa xuân lá bàng mới nảy trông như những ngọn lửa xanh. Mùa hè phát triển dày mang màu ngọc bích. Mùa thu lá chuyển sang màu đỏ. Mùa đông, lá bàng sắp rụng chuyển sang màu đồng hun.

b) Đoạn văn tả *Bàng thay lá* của Hoàng Phủ Ngọc Tường:

- Tác giả chọn thời điểm bàng thay lá, sự xuất hiện của lộc non và phát triển thành búp lá với những giai đoạn khác nhau. Sau đó lại tả tiếp về sự xuất hiện của lứa lộc thứ hai. Lứa lộc này màu đỏ đọt. Chú trọng sử dụng từ ngữ so sánh.

c) Đoạn văn *Cây sồi già* tả thân và gốc cây của L. Tôn-xtôi:

- Tác giả chọn khoảng thời gian từ mùa đông sang mùa hè với sự thay đổi của cây sồi: từ nứt nẻ đầy sẹo, già cỗi chuyển thành một cây sồi có một sức sống mới: vòm lá xum xuê tỏa rộng. Ngoài những hình ảnh so sánh, tác giả còn sử dụng biện pháp nhân hóa làm cho đoạn văn thêm sinh động.

d) Đoạn văn tả *Cây tre* của Bùi Ngọc Sơn:

Tác giả tả cả một bụi tre: gồm tre già và búp măng với những đặc điểm của loài tre: rậm rịt, bù xù, gai góc. Tác giả đã sử dụng biện pháp so sánh làm cho lời văn vừa gợi hình, gợi cảm.

Viết đoạn văn tả lá, thân hay gốc của cây mà em yêu thích.

Bài 94

BÀI LÀM

* Tả cây me tây:

Gốc cây ước chừng hai vòng tay người lớn ôm không xuể. Những cái rễ to, nhỏ đủ cỡ bò lan trên mặt đất, dùng làm ghế ngồi cho khách đi đường, nay đã nhả bóng lên nằm phơi mình như những con trăn khổng lồ trong bóng râm. Thân cây thẳng đứng, từ mặt đất lên chừng ba mét mới đâm chia thành ba nhánh lớn đều nhau, tạo nên cái vòm tròn như một cái dù phi công màu xanh lục. Vỏ cây xù xì, màu nâu xám. Một vài vị khách đi đường, có lẽ muốn lưu lại đây một kỉ niệm nào đấy ở gốc cây này nên đã dùng dao khắc lên vỏ cây ngày, tháng, năm và chữ kí loằng ngoằng cùng họ tên của mình.

Tít trên cao, tán lá xum xuê tỏa rộng ra ấy là nơi những chú chích bông, chào mào, sáo sậu... thỉnh thoảng tụ họp về đây dự "hội diễn ca múa nhạc quần chúng". Đến mùa ra hoa, cái vòm xanh lục khổng lồ này được điểm tô vô vàn những chấm nhỏ li ti màu hồng tím, trông mới tuyệt diệu làm sao! Cứ tưởng vòm lá là một tấm vải hoa sắc sỡ đủ màu, căng phồng lên giữa khoảng trời trong xanh vời vời...

Bài 95

BÀI LÀM

* Tả cây đa:

"Em ngồi xuống trên một cái rễ to như bắp chân người lớn nghỉ xả hơi cho đỡ mệt. Nhìn quanh gốc cây, những chiếc rễ đa chằng

chịt đan quánh vào nhau nổi lên trên mặt đất như những con trăn nằm hóng gió. Cái gốc của nó, năm sáu đứa chúng em nắm tay nổi lại mới ôm xuể được. Bố bảo: “Cây đa này đã hơn trăm tuổi. Khi bố còn nhỏ như tụi con bây giờ thì cây đã lớn và cũng được xếp vào hàng cổ thụ rồi”. Thân cây cao độ bốn mét thì nó chẻ ra thành ba nhánh lớn. Các nhánh lại đẻ ra nhiều cành nên cái tán lá của nó phủ kín cả một khoảng đất rộng ước chừng đến cả trăm người ngồi dưới vẫn còn thấy thoáng. Những chiếc lá xanh thẫm hình bầu dục to như những bàn tay khép kín. Lá to, tầng tầng lớp lớp tạo ra một vòm lá xanh um như một chiếc dù khổng lồ, nắng mưa khó lòng lọt qua được. Trên tán lá xanh cao vời vợi ấy, lũ chim sáo, chào mào, chìa vôi... kéo về hàng đàn hàng lũ tha hồ thi nhau ca hát với những “làn điệu dân ca” phong phú.

Bài 96

BÀI LÀM

*- Tả cây hoa cúc:

“Ai cũng nghĩ bông cúc thì phải có màu vàng. Đúng như thế. Song chỉ có vậy, hóa ra loài cúc đơn điệu thế ư? Không! Vườn nhà tôi có loài cúc trắng. Nó không chỉ nở về mùa thu không thôi mà suốt quanh năm cúc trắng vườn em cứ đơm bông khoe sắc với trời đất, vẫn nở nụ cười chúm chím lúc rạng đông rồi cười tươi một cách hồn nhiên đón nắng mai vàng khi ông mặt trời lên cao rực rỡ.

Cũng giống hệt như hoa cúc vàng, vẻ đẹp của cúc trắng chẳng kém phần lộng lẫy, lại còn thêm vẻ tinh trắng kiêu sa hơn cúc vàng một bậc. Cũng những cánh hoa nhỏ li ti, cũng hương thơm thoang thoang dịu dàng, vậy mà em thích nó nhiều hơn hoa cúc vàng đấy. Cúc mọc thành từng khóm, thân cây chỉ chít, chen chúc lẫn nhau như muốn đứng tựa vào nhau bởi thân mềm, mảnh mai như cây liễu. Lá mọc thẳng từng chùm xòe ra như những bàn tay. Hình lá nhỏ cong cong mềm mại, mọc so le nhưng rất dày. Lá cúc xanh quanh năm một màu xanh dịu dịu. Còn bông thì nở theo từng tháng, mỗi đợt để đến gần nửa tháng hoa mới tàn. Vài ngày sau đã bắt đầu thấy lứa khác điểm nụ. Quanh năm dường như lúc nào cũng thấy có bông ở đâu đâu.

Em đã làm gì để góp phần giữ xóm làng (đường phố, trường học) xanh sạch đẹp. Hãy kể lại chuyện đó.

Bài 97:

BÀI LÀM

Dường như những bài giảng của cô giáo về ý thức bảo vệ môi trường “xanh, sạch, đẹp” đã ngấm vào trong mỗi suy nghĩ của chúng em. Bởi vậy mà khi đi ra đường hay đến trường đến lớp hoặc trong sinh hoạt vui chơi giải trí ở nơi công cộng, chúng em đều có ý thức làm cho môi trường cuộc sống nơi mình học tập sinh hoạt luôn “xanh, sạch, đẹp”.

Em xin kể ra đây một câu chuyện mà chính em và các bạn cùng lớp thực hiện trong ngày thứ bảy vừa qua. “Hôm ấy là một ngày đẹp trời lại là ngày nghỉ học, em cùng với Tố Như rủ nhau ra công viên dạo chơi, hóng mát. Tình cờ chúng em gặp được bốn bạn trai cùng lớp: Đó là Đức, Hùng, Tài, Trí. Sau khi dạo một vòng quanh công viên, chúng em lại ngồi đối diện với nhau trên hai hàng ghế, ngắm nhìn cảnh vật xe cộ qua lại, kể cho nhau nghe những câu chuyện cười đọc được trên báo “Khăn quàng đỏ”. Cả bọn cười nói rôm rả. Bỗng, Đức phát hiện thấy dưới ghế ngồi có mấy ống chích (ống kim tiêm). Đức lấy que hất ra ngoài, nói: “Có lẽ đây là mấy ống chích của mấy kẻ nghiện xì ke ma túy đây, các cậu ạ!”. Em suy nghĩ một lát rồi đề nghị: “Tụi mình về nhà lấy que gấp bọc mũ rồi ra đây. Chúng mình đi khắp công viên gom lại, bỏ vào thùng rác đi. Để thế này nguy hiểm lắm!”. Mọi người đều đồng ý. Sáng đó chúng em gom được một bọc ước chừng vài chục ống chích đem bỏ vào thùng rác ở công viên. Việc làm của chúng em tuy không lớn nhưng đứa nào đứa nấy cũng cảm thấy vui vì mình đã làm được một việc góp phần bảo vệ môi trường “xanh, sạch, đẹp”.

Chuyện của chúng em chỉ đơn giản vậy thôi.

Viết một đoạn văn tả một loài hoa hoặc một thứ quả mà em thích.

Bài 98

BÀI LÀM

1- Tả loài hoa hướng dương:

“Tụi nhỏ chúng em ai mà chẳng thích hoa, yêu hoa. Người thì yêu hoa hồng, hoa huệ, kẻ thì yêu hoa lan, hoa cúc, cẩm chướng, đồng tiền...”

Riêng em, em thích nhất là hoa hướng dương. Vườn hoa nhà em chỉ độ hai mươi mét vuông trở lại, lúc nào cũng rực rỡ những sắc hoa: xanh, đỏ, tím, vàng, trắng... của hồng nhung Đà Lạt, cúc đại đóa, lay ơn, huệ trắng và không thể thiếu hướng dương – vầng mặt trời vĩ đại của nhân gian. Bốn góc vườn là bốn cây hướng dương được đặt trong chậu vườn cao hơn hẳn các loài hoa khác trong vườn. Cả bốn cây đều nở hoa cùng một lúc và đều được em xoay chậu hướng vào giữa vườn, giống hệt như những chiếc đèn pha cực mạnh chiếu sáng cả khu vườn. Chao ôi! Nhìn những bông hoa như những chiếc đĩa kiêu, tròn xoe đơm đầy “xôi” vàng rực cứ chao qua chao lại dưới nắng mai hồng, trông mới hấp dẫn và thú vị làm sao!”

www.sachgiai.com

Bài 99

BÀI LÀM

2- Tả cây bông hồng:

“Chỉ mấy tuần sang xuân mà hồng đã đâm chồi nảy lộc thành một bụi hồng rậm rạp nhiều cành lá. Thân hồng gầy đã xanh đen lại và bạc phéch. Cành hồng thì lại bụi bẫm xanh một màu non tơ có pha sắc tím hồng. Trên những cành, mỗi chỗ phình ra là những chiếc lá gai sắc nhọn chia ra như những chiếc chông. Lá hồng có ba chiếc thon thon, viền ngoài hình răng cưa, cả ba ở trên cùng một cuống lá. Những chiếc lá non óng mượt, hồng hồng, tím tím. Mặt trên như láng mỡ, mặt dưới như được ai rây một lớp bột tinh khiết mịn màng làm nổi bật những đường gân nhỏ li ti như mạch máu. Những chiếc lá khác già hơn, trở cằn và hầu như lá nào cũng bị bọn cánh cam ăn mất một vài đốm, khiến chúng bị thủng từng lỗ trông thật tội nghiệp”.

Rất nhiều nụ hồng mới ra búp. Chúng như những bóng đèn ngủ được bao ngoài bởi đài hoa xanh biếc và he hé màu hồng ở đầu chót,

nửa như muốn giấu, nửa như muốn khoe mình. Một vài nụ đã không thể khiêm tốn giấu mình nổi nữa nên mở những cánh hồng đầu tiên rút rè. e ấp nhìn cảnh vật xung quanh. Những cánh phía trong cuộn búp lại, ẩn chứa một kho tàng bí mật không cho những chú ong, chú bướm khám phá. Một vài đóa hồng khác thì khoe sắc một cách tự nhiên. Các cánh xòe ra hết cỡ, phô bày toàn bộ những gì mình có. Cánh hồng đỏ thắm, mỏng tang khum khum như bàn tay nghệ sĩ múa. Giữa bông hồng là đốm nhụy vàng tươi tỏa mùi thơm nhẹ. Chỉ một làn gió nhẹ thổi là tất cả chao động, duyên dáng như những cô gái “ngiêng nghiêng vành nón dáng chờ a”.

Bài 100

BÀI LÀM

3- Tả hoa đại (hoa sứ)

“Không giống như một số loài cây khác, đến mùa thay áo, sứ chỉ còn những cành trơ trụi y hệt như những cánh tay trần của bức tượng “nghìn tay nghìn mắt”. Thoạt nhìn tưởng như cây đã khô héo. Nhưng kì thực đó là thời kì lột xác để chuẩn bị cho mùa đâm chồi nảy nụ mới. Sứ có một sức sống kì lạ, có khả năng chống chọi lại mọi thời tiết khắc nghiệt mà một số loài cây khác không có được. Chỉ một thời gian ngắn thôi, trên những cánh tay trần trụi tưởng như khô héo ấy, vô vàn những chồi, nụ nhú ra, lớn dần, lớn dần tạo thành những tán lá tròn xoe đều đặn. Y như có một bàn tay nào đó kết dính các cuống lá lại quanh một trục. Những chồi non mập mạp màu hồng tím vươn cao rồi nở bung ra vô vàn cánh hoa màu hồng sắc tím. Những chiếc bông năm cánh xếp lại như hình một cái phễu từ từ xòe ra khoe sắc, đẹp chẳng kém gì bông huệ, bông cúc...”

Luyện tập tóm tắt tin tức.

Bài 101

BÀI LÀM

1- Tóm tắt tin *Dàn ông cũng thích làm đẹp* lần lượt bằng 5 câu; 4 câu, 3 câu, 2 câu và 1 câu. Sau đây là một vài đoạn thông tin mà chúng ta có thể tóm tắt như sau:

a) Đàn ông Pa-pua Niu-ghi-nê rất thích làm đẹp (1). Họ dành thời gian trong ngày để trang điểm và tìm kiếm các bộ lông chim. (2). Người nào cũng chú ý chăm sóc mái tóc nên thường lui tới các trường dạy làm tóc giả. (3). Họ luôn đội đầu và dùng thuốc dưỡng tóc, cuộn tóc bằng các khúc tre nhỏ. (4). Khi tóc đã tròn trịa đẹp như một cái nấm khổng lồ, họ mới bung ra khỏi đầu để trở thành một vật trang sức. (5).

b) Đàn ông Pa-pua Niu-ghi-nê rất thích làm đẹp, nhất là chăm sóc bộ tóc. (1). Họ dành nhiều thời gian trong ngày sử dụng cho việc gội đầu, xức thuốc dưỡng tóc và tìm các bộ lông chim. (2). Khi tóc đã hình thành như một cái nấm khổng lồ, họ mới bung ra khỏi đầu làm một vật trang sức (3).

c) Đàn ông Pa-pua Niu-ghi-nê thích làm đẹp và họ coi bộ tóc là vật trang sức đáng yêu nhất. (1).

Dựa vào tranh vẽ đã cho kể lại từng đoạn câu chuyện *Những chú bé không chết mà thầy cô vừa kể.*

Bài 102

BÀI LÀM

1- Đoạn 1 - Bức tranh 1:

Phát xít Đức đem quân ồ ạt xâm lược Liên Xô. Đến đâu, chúng cũng cướp phá, bắn giết hết sức tàn bạo... Một buổi chiều, chúng xông vào một ngôi làng mà không gặp cản trở nào, chúng tưởng được yên thân. Nào ngờ trời vừa tối, tiếng súng nổ ran, bọn Phát xít hỗn loạn, nhón nhác hỏi nhau: “Bắn ở đâu thế?”.

2- Đoạn 2 - Bức tranh 2:

Một lát sau, bọn lính dẫn một chú bé chừng mười ba, mười bốn tuổi đến trước mặt tên chỉ huy.

Tên sĩ quan hất hàm hỏi:

- Mày là ai?

- Tao là du kích. – Chú bé kiêu hãnh trả lời.

Tên sĩ quan quát:

- Đội du kích của chúng mày ở đâu?

Chú bé khinh bỉ trả lời:

- Tao không biết.

Tên sĩ quan nổi giận, ra lệnh cho bọn chúng hành hạ tra tấn chú bé nhưng không moi được một lời nào. Gần sáng, chúng đem chú ra bắn.

3- Đoạn 3 – Bức tranh 3:

Đêm hôm sau, du kích ào ạt tấn công vào trung tâm khu vực đóng quân của bọn Phát xít. Kho tàng của bọn chúng nổ tung, nhưng một em nhỏ không may sa vào tay bọn chúng.

Tên sĩ quan kinh ngạc hỏi:

- Mày là ai?

Chú bé kiêu hãnh trả lời:

- Tao là du kích.

Tên sĩ quan kinh ngạc hơn khi thấy trước mắt mình vẫn là chú bé mặc áo sơ mi xanh có hàng cúc trắng mà hắn đã ra lệnh bắn chết đêm qua. Bất giác hắn rên rỉ:

- Ôi lạy chúa! Đất nước này thật là ma quỷ! Và hắn gào lên.

- Treo cổ! Treo cổ nó lên!

Bọn lính thi hành ngay. www.sachgiai.com

4- Đoạn 4 – Bức tranh 4:

Sang đêm thứ ba, bọn Phát xít cũng không ngủ được yên. Du kích đánh thẳng vào sở chỉ huy bất sống được tên chỉ huy đem về khu du kích. Khi mở khăn bịt mắt hắn ra, hắn thấy một người du kích đứng tuổi và một chú bé mặc áo sơ mi xanh có hàng cúc trắng đứng cạnh nhau. Hắn hốt hoảng, quỳ phục xuống chân chú bé, lẩm nhẩm như một kẻ loạn trí.

- Xin tha tội cho tôi! Tha tội cho tôi. Tôi đâu biết Ngài có thể chết đi sống lại như phù thủy thế này!

Người phiên dịch chỉ vào bác du kích, bảo hắn:

- Đây là cha của hai đứa trẻ bị người giết đêm hôm kia và đêm hôm qua. Trước mặt người là đứa con thứ ba của bác ấy.

Tên sĩ quan kêu lên một tiếng rồi gục xuống sát đất, không dám ngẩng đầu lên.

Xây dựng đoạn văn trong bài văn miêu tả cây cối.

Bài 103

HƯỚNG DẪN LÀM BÀI

1- Đọc bài *Cây gạo* của nhà văn Vũ Tú Nam, ta thấy:

a) Bài văn có ba đoạn. Mỗi đoạn được giới hạn trong phạm vi có những dấu hiệu: Chữ cái đầu đoạn viết hoa, viết thụt vào một chữ. Cuối đoạn có dấu chấm xuống dòng.

b) Nội dung chính của mỗi đoạn:

* Đoạn 1: Tả thời kì cây gạo đơm hoa.

* Đoạn 2: Thời kì cây gạo hết mùa hoa.

* Đoạn 3: Cây gạo trong thời kì kết trái.

c) Các câu mở và kết của mỗi đoạn:

* Đoạn 1:

- Câu mở đoạn: Cây gạo già mỗi năm trở lại tuổi xuân, cành nặng trĩu những hoa đỏ mọng và đầy tiếng chim hót.

- Câu kết đoạn: Những bông hoa rơi từ trên cao, dài hoa nặng trĩu xuống, những cánh hoa đỏ rực quay tít như chong chóng nom thật đẹp.

b) Đoạn 2:

- Câu mở đoạn: Hết mùa hoa, chim chóc cũng vãn.

- Câu kết đoạn: Cây đứng im cao lớn, hiền lành làm tiêu cho những con đò cập bến và cho những đứa con về thăm quê mẹ.

c) Đoạn 3:

- Câu mở đoạn: Ngày tháng đi thật chậm mà cũng thật nhanh.

- Câu kết đoạn: Cây gạo như treo rung rinh hàng ngàn nôi cơm gạo mới.

Luyện tập: Xác định các đoạn, nội dung và cấu tạo của từng đoạn trong bài *Cây trám đen*.

Bài 104

BÀI LÀM

1- Bài văn gồm bốn đoạn. Mỗi đoạn được giới hạn trong phạm vi: Chữ cái đầu viết hoa, viết thụt vào một chữ. Cuối đoạn kết thúc bằng dấu chấm xuống dòng.

2- Nội dung

- Đoạn 1: Tả bao quát (thân, cành, lá) cây trám.
  - Đoạn 2: Tả những đặc điểm quan trọng nhất để phân biệt hai loại trám đen: trám đen tẻ và trám đen nếp.
  - Đoạn 3: Nêu ích lợi của quả trám đen.
  - Đoạn 4: Cảm nghĩ của tác giả đối với cây trám.
- (Xác định câu mở và câu kết đoạn tương tự như các bài đã học).

Hãy viết một đoạn văn nói về lợi ích của một loài cây mà em biết.

Bài 105

BÀI LÀM

1- Những loại cây cho ta bóng mát hoặc gỗ:

* Cây me tây

“Mai đây đâu có phải đi xa khỏi nơi chôn nhau cắt rốn của mình, có ai đó hỏi rằng: “Hình ảnh nào sâu đậm nhất gợi nhớ quê hương?” Lúc đó, em sẽ không ngần ngại trả lời với họ rằng: “Cây me tây trên đường đến trường!”.

* Cây đa

“Dưới gốc đa này, người làng đưa tiễn nhau đi xa bịn rịn, lưu luyến... Và cũng dưới gốc đa này, người làng thường dừng chân nghỉ lại sau buổi làm đồng. Những con trâu nằm lim dim mắt chậm rãi từng nhai nhai... làm phì ra hai bên mép những bọt bông trắng xốp. Ôi! Cây đa đầu làng – một hình ảnh gợi nhớ về quê hương, về cội nguồn trong tâm thức của những đứa con xa quê”.

* Cây tràm

“Em thích cây tràm lắm, vì tràm chẳng những cho chúng em bóng mát để vui chơi mà còn tặng thêm vẻ đẹp cho trường em. Những trưa hè êm ả, được ngắm hoa tràm rơi thật thích thú biết bao nhiêu”.

2- Những loài cây làm đẹp cho đời: Cây hồng.

“Em rất yêu bông hồng. Cứ mỗi lúc học bài mệt mỏi là em lại ra thăm hoa. Em cứ ước làm sao mỗi buổi sáng, cây hồng cho em một đóa hồng tươi nở. Nó sẽ là niềm vui giúp em trong cuộc sống xưa đi

bao nỗi mệt nhọc, để vui về học tập, làm việc được sáng khoái và minh mẫn”.

3- Những loài cây ăn trái: Cây vú sữa.

“Đúng là một giống cây ăn trái không những quý hiếm mà còn mang một biểu tượng tuyệt vời về người mẹ. Mỗi lần cầm trái vú sữa trên tay, dẫu chưa ăn mà em đã cảm nhận được hương vị ngọt ngào chảy ra từ những “bầu sữa kì diệu” ấy của người mẹ. Ôi! Tình yêu con của người mẹ thật như “suối trong nguồn” mà suốt cả cuộc đời chúng con không bao giờ đền đáp được!”.

Luyện tập xây dựng đoạn văn trong bài văn tả cây cối.

Bài 106

BÀI LÀM

Em có thể viết tiếp để hoàn chỉnh các đoạn văn đã cho như sau:

1- Đoạn 1: Khu vườn nhà em trồng rất nhiều loại cây chuối: Chuối cau, chuối hột, chuối xiêm v.v... Các loại chuối đem lại lợi ích kinh tế cho gia đình em cả có thu nhập đều đều trong năm. Tất cả loại chuối ở vườn, em thích nhất cây chuối già (chuối tiêu) sai quả trong bụi chuối ở góc vườn.

2- Đoạn 2: Nhìn từ xa, cây chuối như một cái ô xanh mát rượi: Thân cây cao hơn đầu người, mọc thẳng, không có cành, chung quanh là mấy cây con đứng sát lại thành bụi, trông như một người mẹ dắt đàn con đi dạo mát trong những ngày hè oi bức. Hồi ba mới trồng chỉ là một cây con bé tí tẹo, vậy mà giờ đây nó đã phát triển thành một bụi lớn.

3- Đoạn 3: Cây chuối có nhiều tàn lá, có tàu đã già khô bị gió đánh rách ngang và rũ xuống gốc. Các tàu lá còn xanh thì liền tằm, to như cái máng nước úp sấp. Những tàu lá ở dưới màu xanh thẫm. Những tàu ở trên màu xanh mát, nhạt dần. Tàu trên ngọn, lá còn cuộn, chưa mở hết, trông như một chiếc loa. Chỉ còn một thời gian ngắn nữa thôi, một số cây nữa sẽ ra buồng. Mỗi buồng chuối cây tốt như thế này hẵn đến mười một, mười hai nải. Mỗi nải thường từ mười sáu, mười tám quả, thu nhập rất cao.

4- Đoạn 4: Giống chuối cũng giống như dừa, không bỏ đi thứ gì. Từ củ chuối, thân chuối đến tàu chuối đều có ích cho cuộc sống cả. Sau mỗi bữa cơm trưa, chiều, chỉ cần có một quả chuối dùng tráng miệng thì thật thú vị. Chuối có ích lợi như thế nên bà con thường xuyên chăm bón cho chuối tốt tươi.

Kể lại một câu chuyện nói về lòng dũng cảm mà em đã được nghe hoặc được đọc.

Bài 107

BÀI LÀM

Câu chuyện mà tôi sắp kể cho các bạn nghe đây là một câu chuyện viết cho thiếu nhi mà tôi được đọc ở thư viện tỉnh hồi hè năm ngoái. Chuyện kể về người anh hùng quân giải phóng Nguyễn Văn Quang.

Chuyện kể rằng: Có một cậu bé tên là Nguyễn Văn Xên sinh ra và lớn lên ở một vùng thuộc đồng bằng Nam Bộ. Xên mất cả cha lẫn mẹ trong một trận càn của bọn Tây mặt ngựa. Xên về ở nhà cô ruột: Cô Tám. Nhà cô Tám nghèo lắm, ngôi nhà xiêu vẹo rách nát tường như đập một cái cũng đổ. Thế mà ngày mai cô Tám không trả tiền cho Cả Định bốn gia rưởi lúa thì cái nhà ấy biến thành cái chuồng nuôi lợn. Cô Tám khóc mãi, hai mắt sưng húp lên. Xên thương cô lắm. Chú bé nằng nặc xin cô cho đi chăn trâu trả nợ. Nhìn thấy người cháu ruột gầy gò ốm yếu mới được bảy tuổi nhưng đầy hiếu thảo, cô Tám xúc động khóc hoài. Nghĩ đến lúc cháu cô phải chịu cực khổ trong nhà tên địa chủ, ruột cô đau thắt lại. Rồi từ đấy chú bé Xên bắt đầu cuộc đời đi ở đợ. Có một hôm, vì dậy muộn, chú bị đánh đập túi bụi. Những cái tát nổ đom đóm mắt, những cú đấm hộc cả máu mồm cứ thế giáng xuống. Hơn thế nữa, cậu bị ném vào ổ kiến lửa, vút rơm đang cháy lên người. Chú cố toài ra, người đau như cắt, rồi lịm dần, lịm dần... Chú nằm mê man suốt mấy ngày. Sau trận đòn đó, chú đi theo Tư On - một tên ác ôn, tưởng sẽ kiếm được khá tiền đem về cho cô. Nào ngờ, cũng chỉ kiếm được những trận đòn thừa chết thiếu sống. Chú quyết tâm trả thù. Vũ khí của chú lúc đó chỉ là giàn thun (súng cao su) với những viên đạn sắt. Chú nói: "Đứa nào động vào tao, tao bắn lọt tròng con mắt". Chú chửi vào mặt vợ Tư On: "Bà chớ cậy giàu sang mà ăn hiếp tôi, tôi nhổ toẹt vào cái giàu sang của nhà bà". Và chú đã

thăng tay trũng trĩ mụ. Tên Tư Ôn căm tức, lập mưu giáng vào gáy chú mấy gậy. Xên ngã lăn ra chết ngất. Tỉnh dậy, chú nghĩ: “Phải đi tìm cán bộ thôi. Và chú đã tìm được. Từ đây Xên đã trở thành một anh bộ đội chững chạc. Trong chiến trận, anh luôn luôn là một người dũng cảm. Địch nghe đến tên anh là khiếp vía kinh hồn. Anh là dũng sĩ diệt Mỹ, diệt Ngụy, dũng sĩ diệt xe tăng và trở thành anh hùng lực lượng vũ trang quân giải phóng miền Nam”.

Câu chuyện về người anh hùng Nguyễn Văn Quang – chú bé Cả Xên là vậy đó. Hình ảnh của chú in đậm mãi trong trí óc em. Em vô cùng cảm ơn nhà văn Minh Khoa đã viết nên câu chuyện thần kì mà có thực này để cho thế hệ trẻ chúng em noi theo.

Dựng đoạn mở bài trong bài văn tả cây cối.

Bài 108

BÀI LÀM

1- Hai cách mở bài đã cho, khác nhau ở chỗ:

a) Đoạn 1: giới thiệu trực tiếp cây hoa muốn tả (gọi là cách mở bài trực tiếp).

b) Đoạn 2: giới thiệu chung về thời điểm các loài hoa trở bông (vào mùa xuân) rồi mới đề cập đến cây hoa mình muốn tả (gọi là cách mở bài gián tiếp).

2- Viết đoạn mở bài theo kiểu gián tiếp cho các bài văn tả cây phượng, cây hoa mai, cây dứa:

a) *Cây phượng:*

Sân trường em trồng rất nhiều các loại cây bóng mát. Chúng đứng thành từng hàng thẳng tắp, xòe tán rộng che bóng mát khắp cả sân trường. Nhưng có lẽ chỗ gốc cây cổ thụ thu hút nhiều lũ trẻ chúng em nhất vẫn là cây phượng già.

Hoặc: “Cầm những con bướm ép màu huyết dụ, đẹp như những con bướm trong tranh vẽ mà chị Hai đưa cho. Lật qua, lật lại, bỗng em reo lên:

- A! Em biết rồi! Chị ép bằng những cánh phượng vĩ phải không?

- Giỏi lắm! Em biết chị nhặt những cánh phượng ở đâu không? Ngay sân trường em hôm đi đón em đấy. Thấy cánh phượng rơi, sức

nhớ đến cách đây mấy năm, trước lúc từ biệt mái trường lớp chị trồng cây phượng này để kỉ niệm một thời đã học ở đây. Nhặt những cánh phượng rơi mà lòng chị bồi hồi xao xuyến... Mới đó mà đã tám năm rồi". Cây phượng ở sân trường em có lai lịch vậy đó".

b) *Cây hoa mai:*

"Vườn kiểng nhà em có nhiều loài cây quý lắm: nào là thiên tuế, chiếu thủy, cây si, bồ đề, nguyệt quế... Loài nào cũng có. Nhưng mọi người đều khen cây mai có giá trị nhất. Thú thật nhìn cây mai, em cũng chẳng biết nó có giá trị đến có nào. Hôm trước Tết, độ vài tháng, ba thuê người đào lên đặt một cái chậu kiểng để ngay trước sân nhà. Đó là cây mai nội em trồng đã hơn năm mươi năm nay".

c) *Tả cây dừa:*

"Chiều chiều, em thường cùng bố mẹ đi dạo mát ở bờ biển. Ở đây có nhiều cảnh đẹp mà em yêu; và thích nhất là được ngồi dưới gốc những cây dừa nhìn ra biển cả, tận hưởng những ngọn gió từ đại dương thổi vào. Những cây dừa trở thành người bạn thân thiết của em từ lúc nào không biết nữa".

SÁCH GIẢI

LUYỆN TẬP TÓM TẮT TIN TỨC

Bài 109

BÀI LÀM

1- Đọc ba tin đã cho và tóm tắt mỗi tin như sau:

+ *Tin thứ nhất:*

Vừa qua Liên đội Thiếu niên Tiền phong Hồ Chí Minh Trường Tiểu học Lê Văn Tám được Hội Khuyến học Trường An Sơn (Tam Kỳ, Quảng Nam) tổ chức trao 10 suất học bổng cho các bạn học sinh nghèo học giỏi và 12 phần quà cho các bạn có hoàn cảnh khó khăn. Cũng dịp này, Liên đội đã tặng hai suất học bổng trị giá 400 ngàn đồng cho các bạn ở Trường Tiểu học Tam Thăng).

+ *Tin thứ hai:*

236 bạn học sinh tiểu học ở Trường Quốc tế Liên hợp quốc (Vạn Phúc, Hà Nội) sống gần bó với nhau như anh em một nhà tuy họ khác nhau về màu da. Hàng tuần, vào ngày thứ sáu họ tổ chức buổi sinh

hoạt cộng đồng với nhiều hoạt động lí thú. Mỗi năm một lần, trường tổ chức hội chợ trưng bày và bán sản phẩm mà họ làm được. Số tiền thu được, họ gửi tặng chương trình “Phẫu thuật nụ cười”.

+ *Tin thứ 3:*

Tại trung tâm tiếng Anh A-pô-lô 18 học viên nhỏ tuổi đã được trao chứng chỉ “Tiếng Anh trẻ em của đại học Kem-bơ-rít (Vương quốc Anh) sau khi họ vượt qua những bài thi rất khó. Nổi bật có: Bùi Hải Ngọc, Phạm Thúy Anh đạt 13/15 sao (ở trình độ 1); Trần Minh Trang đạt 14/15 sao (ở trình độ 2); Lí Tự Minh Huy đạt 11/15 sao (ở trình độ 3- Trình độ cao nhất). Kết quả ấy thể hiện sự miệt mài chăm chỉ của các em và chất lượng giảng dạy của trung tâm tiếng Anh A-pô-lô.

2- Viết tin về hoạt động của Chi đội, Liên đội của trường em mà em được học.

“Vừa qua, hưởng ứng đợt phát động của thị xã, Đoàn ủng hộ nạn nhân đợt sóng thần, Liên đội Thiếu niên Tiền phong trường Tiểu học Ngô Gia Tự (thị xã Bến Tre) quyên góp được 10 triệu đồng, góp phần xoa dịu nỗi đau mất mát cho các bạn trẻ ở những vùng bị sóng thần tàn phá”.

www.sachgiai.com

Dựng đoạn kết bài trong bài văn tả cây cối.

Bài 110

BÀI LÀM

1- Đọc hai đoạn kết bài đã cho, em thấy:

- Cả hai đoạn đều có thể sử dụng để kết bài cho hai bài văn.
- Vì cả hai đều là kiểu kết bài mở rộng mà em đã được học. Kết bài thứ nhất bộc lộ được tình cảm của tác giả đối với cây. Kết bài thứ hai vừa nêu được lợi ích của cây vừa thể hiện tình cảm của người viết đối với cây.

2- Viết đoạn kết bài theo đoạn mở rộng:

a) *Tả cây hoa hướng dương:*

“Với mình, hoa hướng dương luôn là biểu tượng đẹp cho một khát vọng vươn tới ánh sáng chân lí và niềm tin của cuộc đời như chính tên

gọi của loài hoa. Mình yêu hoa có lẽ từ chính ý nghĩa của tên gọi ấy: Hoa hướng dương!”.

b) Tả cây bàng:

“Rồi đây, đến ngày xa mái trường thân yêu, em sẽ mang theo nhiều kỉ niệm của thời thơ ấu bên gốc bàng quen thuộc giữa sân trường này như một hồi ức đẹp”.

c) Tả bông cúc trắng:

Bông cúc trắng không gợi nhớ mùa thu như cúc vàng, mùa xuân như hoa mai, đào, vạn thọ. Nó là một loài hoa tứ quý luôn trang điểm cho đời thêm đẹp, thêm tươi. Có thể từ đặc điểm có tính riêng biệt này mà làm cho em yêu loài hoa này nhất”.

Em hãy viết một đoạn kết bài theo kiểu mở rộng cho các bài văn tả: Cây tre ở làng quê, cây tràm ở quê em, cây đa cổ thụ ở đầu làng.

Bài 111

BÀI LÀM
SÁCH GIẢI
www.sachgiai.com

1) Tả cây tre:

“Tre đi vào cuộc sống của con người quê tôi. Đó là người bạn tâm tình của nhiều thế hệ. Người làng tôi, ai đã đi xa cũng nhớ về cây tre, nhớ về lũy tre làng xanh mát yêu thương, nơi ghi lại không biết bao kỉ niệm của một thời thơ ấu”.

2- Tả cây tràm:

Em thích cây tràm lắm! Tràm cho chúng ta bóng mát để vui chơi trong những giờ giải lao. Tràm tô điểm cho ngôi trường thêm duyên dáng. Tràm cung cấp gỗ quý cho mọi người. Và sau nữa, giữa trưa hè êm ả nằm dưới gốc tràm mà ngắm hoa rơi thì thật là tuyệt”.

3- Tả cây đa cổ thụ ở đầu làng:

“Dưới gốc đa này, người làng đưa tiễn nhau đi xa bịn rịn lưu luyến... Và cũng dưới gốc đa này, người làng thường dừng chân nghỉ lại sau những buổi làm đồng mệt nhọc vất vả. Cây đa như một biểu tượng của quê hương, là bến đậu của bao nỗi nhớ tình thương của những người con xa quê mỗi lần nghĩ về quê cha đất tổ”.

Tả một cây có bóng mát (hoặc cây ăn quả, cây hoa) mà em yêu thích.

Bài 112

BÀI LÀM

Ai cũng khen cây mai nhà em có giá trị bởi cái dáng dấp của nó và cũng bởi số năm mà nó hiện hữu trên đời. Nó được liệt vào hàng “cổ thụ” mà chưa có một cây mai nào ở vùng em sánh được.

Nghe ba nói, hồi nội con sinh ba thì cây mai này đã có tuổi trung niên, nghĩa là chừng ba mươi năm có dư rồi. Mấy hôm trước đây, có mấy vị khách ở Thành phố Hồ Chí Minh về đòi mua nhưng ba không bán. Nghe đâu là các vị đã trả đến sáu, bảy cây vàng, nhưng ba nói: “Các anh thông cảm. Đây là vật kỉ niệm của ba tôi còn để lại cho con cháu, tôi không nỡ bán”. Họ tần ngần một hồi lâu rồi tạm biệt ba tôi trong một nỗi luyến tiếc. Nhìn bộ rễ và thân mai cũng như cái dáng đứng của nó ở trong chậu kiểng, đẹp không khác gì những cây kiểng bon sai chụp trong các tờ lịch bày bán ở các quầy sách báo tại trung tâm thương nghiệp thị xã. Nó có đến ba cái rễ to lớn bằng cẳng tay người lớn tạo thành cái thế chân kiểng, nâng hẳn gốc mai lên trên mặt đất. Xung quanh nó là những rễ phụ tua tủa cắm xuống nền đất của chậu. Cái gốc thì ở cái thế nghiêng, uốn lượn đến ba khúc. Lớp vỏ thì xù xì mốc đen mốc trắng loang lổ. Càng dần về phía ngọn càng nhỏ dần như đuôi của một con rồng. Ai cũng bảo: “Đây là cái thế rồng giáng. Rồng đậu xuống sân nhà, gia đình làm ăn phát tài”.

Cành mai được ba tỉa rất gọn, đặc biệt là chúng được uốn theo những cọng dây thép, tạo nên những biểu tượng vi rồng, chân rồng, vây rồng... Đúng vào rằm tháng chạp vừa rồi nhằm vào ngày chủ nhật, ba bỏ ra một buổi trưa hết lá già chỉ chừa lại vài chồi non, trông nó như một cây khô đã chết. Ấy vậy mà chỉ tuần sau đã thấy xuất hiện những chồi, những nụ chi chít trên các cành. Hôm tết, không biết tiếng đồn từ đâu mà hết đoàn này đến đoàn khác đến thăm liên tục. Bởi những ngày Tết mai nở rộ, có đến hàng trăm ngàn những bông mai năm cánh vàng rực khoe sắc. Hoa mai vốn đã đẹp lại được sắp xếp một cách tự nhiên theo hình con rồng nên nhìn cây mai, ai cũng bảo là đầu năm nhà em được đón “rồng vàng”. “Năm này chắc phúc lộc dồi dào”.

Đúng là cây mai nhà em vừa đẹp vừa quý. Sáng nào đi học, em cũng không quên tưới cho nó một vài ca nước mát. Và chiều tối khi ăn cơm xong, em thường ra sân ngắm mai cùng ba, chiêm ngưỡng cái vẻ đẹp kiêu hãnh của nó. Mong sao những điều tốt đẹp nhất đến với gia đình em như lời chúc đầu năm của mọi người.

Tả cây hoa sứ vào một buổi nào đó trong ngày và nói lên những cảm nghĩ của em về cây hoa đó.

Bài 113

BÀI LÀM

“Ba ơi! Cây bông sứ trước cửa nhà ba trồng từ bao giờ vậy?”

- Hồi mới sinh con ra, ba đến nhà chú Giảng chơi, thấy bông nở đẹp quá, ba xin một nhánh về cắm đại vào đấy. Cứ tưởng nó không sống được. Ai ngờ nó đã trở thành “một góc học tập” ngoài trời đầy thú vị của con kia đấy!

- Ô, thế cây bông sứ có đến chín năm rồi!

Từ một nhánh cây nho nhỏ con con, nhờ sự chăm sóc của cha mẹ, cây sứ đã trở thành một cây bông mát tuyệt vời và là một cây hoa đẹp tăng thêm vẻ duyên dáng cho lối nhỏ vào nhà. Không phải giờ đây, em mới ngồi học ở gốc cây sứ này vào những buổi sáng đẹp trời như hôm nay, mà hồi học ở lớp Hai, lớp Ba, những lúc ba mẹ đi vắng, em cũng thường đưa cái bàn học “tí hon” của mình ra đặt dưới gốc cây sứ này. Chỗ ngồi là nạng ba của thân cây chỉ cách mặt đất vài gang tay của em. Một chỗ ngồi thật lí tưởng, vừa thơ mộng lại vừa tiện lợi như một cái ghế sa lông. Những lúc học bài căng thẳng, mệt mỏi, em thường ngả người ra phía sau, gối đầu lên một nhánh cây choãi ra giống như một cánh tay tròn lẳn mà đếm từng chiếc lá, chùm bông, hít thở mùi thơm dịu ngọt của bông sứ đang thoảng bay trong gió. Cứ ngỡ như ai vừa rắc phấn đưa hương đâu đây.

Không những như một số loài cây khác, đến mùa thay áo, sứ chỉ còn những cành trơ trụi, y hệt như những cánh tay trần của bức tượng “Nghìn tay nghìn mắt”. Thoạt nhìn, tưởng như cây đã khô héo. Nhưng thực đó là thời kì lột xác để chuẩn bị cho mùa đâm chồi, nảy nụ mới. Sứ có một sức sống kì lạ, có khả năng chống chịu lại mọi thời tiết

khắc nghiệt mà một số cây khác không có được. Chỉ một thời gian ngắn thôi, những nụ nhú ra, lớn dần, lớn dần tạo thành những tán lá tròn xoe đều đặn. Y như một bàn tay nào đó kết dính các cuống lá lại quanh một trục. Những chồi non mập mập màu hồng tím vươn cao rồi mở bung ra vô vàn cánh hoa cực đẹp. Những chiếc bông năm cánh xếp lại như hình một cái phễu từ từ xòe ra khoe sắc, đẹp chẳng khác gì bông huệ, bông lan...

Ngắm bông sứ phải ngắm cả chùm bông mới thưởng thức hết vẻ đẹp của nó. Em yêu hoa sứ không chỉ ở sức sống dẻo dai kì diệu của cây mà còn ở vẻ đẹp nở thành chùm như một lẵng hoa của thiên nhiên ban phát cho con người vậy.

Ngồi học ở dưới gốc sứ vào các buổi sáng đẹp trời như thế này thật là thú vị biết nhường nào!

Lập một dàn ý chi tiết tả một vật nuôi trong nhà (gà, chim, chó, lợn, trâu...).

Bài 114

1- Mở bài

Giới thiệu con vật mình muốn tả: Đó là con gà. Giống gà gì. Được bao nhiêu tháng tuổi?

2- Thân bài

- + Tả khái quát con gà (Đây là con gà trống).
- Hình dáng bên ngoài: Con gà lớn bằng chừng nào? Độ bao nhiêu kí?
- Thân hình ra sao? Có màu lông gì?
- + Tả từng bộ phận:
  - Đầu, mào, mắt, mỏ, hình thể, màu sắc..
- + Tả đặc tính hoạt động:
  - Thói quen sinh hoạt (thời gian giờ giấc buổi sáng, buổi trưa, buổi chiều tối) từ những động tác ban đầu...
  - Hoạt động thường ngày: (ăn uống sinh hoạt với các con gà khác trong bầy, ngoài bầy...).
  - Tình cảm của chú với những con gà khác.

3- Kết bài

Nêu cảm nghĩ của em về con gà ấy.

LUYỆN TẬP TÓM TẮT TIN TỨC

Bài 115

BÀI LÀM

Em có thể tóm tắt các tin đã cho như sau:

a) Kỷ niệm 40 năm chuyến bay đầu tiên vào vũ trụ 12-4-1961, Hội Tem Việt Nam, Bộ Văn hoá Thông tin, Trung tâm Hợp tác Văn hóa - Khoa học Nga tại Việt Nam kết hợp với Hội tem Hà Nội, Hải Dương, TP. Hồ Chí Minh..., trưng bày triển lãm tem “40 năm chinh phục vũ trụ”. Riêng Hà Nội có 50 khung với hàng nghìn mẫu tem, đặc biệt có tám khung tem về phi công vũ trụ: Go-rơ-bát-cô hai lần anh hùng Liên Xô, anh hùng lao động Việt Nam, Chủ tịch Hội Tem Liên bang Nga cũng được trưng bày.

b) 6.000.000 đồng một ngày trên một người là giá phòng nghỉ cho các khách du lịch muốn được ăn uống, đọc sách, nghỉ ngơi tại một khách sạn trên ngọn cây sồi cao 13m tại Vát-te-rát, Thụy Điển.

c) Để đáp ứng nhu cầu của những người yêu quý súc vật, một phụ nữ ở Pháp vừa mở khu cư xá đầu tiên, đáp ứng được cho các vị khách du lịch muốn dắt theo một hoặc vài con vật.

Quan sát và miêu tả ngoại hình của con mèo (hoặc con chó) của nhà em hoặc của nhà hàng xóm.

Bài 116

BÀI LÀM

+ Tả ngoại hình con mèo:

Bây giờ chị đã trở thành một “thiếu nữ” khỏe khoắn và xinh đẹp. Bộ lông ba sắc màu: vàng, đen, trắng xen kẽ nhau, mượt mà và nhuyễn như những sợi tơ nhuộm màu, đem lại cho chị một bộ y phục tuyệt diệu. Cái đầu thì tròn tròn bằng nắm tay người lớn, được điểm sáng bằng cái mũi nhỏ nhỏ xinh xinh với hai cái lỗ ươn

ướt màu hồng phấn. Hai bên khóe miệng những sợi râu mép trắng như cước lúc nào cũng cử động liên tục. Cái miệng xinh xinh được viền bằng một nét kẻ màu gạch men, cứ tưởng chị ta vừa mới trang điểm chuẩn bị cho cuộc “khiêu vũ” đầu đó. Cái đuôi ước chừng độ hai gang tay với ba sắc quán tròn. Lúc thì cuộn hình xoáy tròn ốc, lúc thì đuôi thẳng đuồn đuột ngoe nguẩy, trông đến ngộ. Bộ móng vuốt của chị thì thật lợi hại, vừa cong vừa nhọn như một lưỡi dao quăm và sắc bén chẳng khác gì lưỡi dao bào (lưỡi-lam). Đó là thứ vũ khí mà kẻ thù của chị phải kinh hoàng bạt vía mỗi lần đụng độ giao tranh với chị”.

Bài 117

BÀI LÀM

+ Tả ngoại hình con chó:

“Mới đó mà đã một năm rồi, con vật lớn nhanh trông thấy. Ở xóm em, chỉ một mình cậu mới có bộ áo khoác khác đời như vậy. Toàn thân lằn vằn những sọc trắng, nâu, xám đen như một con hổ quảng cáo trên màn hình nhỏ vậy. Cả nhà thường gọi nó là Lai. Còn khách đến nhà trông thấy tấm áo vằn vện của nó, ai cũng gọi là Vện. Bởi vậy mà có lúc gọi là Lai hay Vện chú đều biết cả.

Còn Lai mang trong mình nó hai dòng máu. Mẹ nó vốn là giống chó thường. Còn ba nó là một giống chó béc-giê rất. Chú cũng cao lớn thon dài, lực lưỡng không kém gì giống nòi của cha nó. Cái đầu của cậu trông như cái yên xe đạp Trung Quốc với hai cái tai như hai lá mít dựng đứng. Đôi mắt thì trong xanh như màu nước biển ở độ sâu, chứa đựng tất cả sự tinh khôn và nhạy cảm của một giống chó săn mà ta thường thấy ở những con chó của những chú công an nuôi dạy. Cái mũi của cậu tuy không khác gì lắm với cái mũi của chó thường, chỉ có to và dài hơn chút đỉnh, nhưng đây lại là “cơ quan” đặc biệt quan trọng giúp chú đánh hơi, phát hiện những mùi vị hết sức tinh tế mà giống chó thường rất hiếm con có được”.

Quan sát và miêu tả các hoạt động thường xuyên của con mèo (con chó) nói trên.

Bài 118

BÀI LÀM

+ Tả hoạt động của con mèo:

“Chị rất thích vuốt ve chiều chuộng. Lần nào cũng vậy, hề thấy em ngồi vào bàn học là y như rằng mấy phút sau đã thấy chị lững thững bước theo vào, nhẹ nhàng nhảy tót lên bàn, chui vào lòng em cọ quẹt cái mũi ướt ướt vào bàn tay em ra chiều nũng nịu. Những lúc như thế, em không thể không dành ít phút mơn trớn, vỗ về, vuốt ve, tâm tình với chị.

Những ngày nắng ấm, chị thường ra sân nằm cạnh gốc cau, phưỡn cái bụng trắng hồng ra đón nắng. Đôi mắt lúc nào cũng ra vẻ lim dim ngắm nhìn những tàu cau đong đưa giữa vòm trời trong xanh lồng lộng, đếm từng cánh hoa cau lá tả rụng trắng cả sân nhà trong một cảm giác thật thoải mái. Thỉnh thoảng chị cũng hay đùa nghịch với chú cún con. Vật lộn đuổi bắt chán, chị lại phóng mình bám vào cây cau, thoăn thoắt trèo. Nhoáng một cái, đã thấy chị ở tít trên ngọn cau, ngoái đầu nhìn chú cún con đứng tung hứng dưới gốc leo nhéo kêu.

Ban ngày thì vậy, ban đêm chị tỏ ra cẩn mẫn, chăm chỉ làm việc lắm. Không có một xó xinh nào trong nhà mà chị không lụng sục để mất tới. Nhất là những chỗ chị nghi là có lũ chuột thường hay qua lại”.

Bài 119

BÀI LÀM

+ Tả hoạt động của chó:

“Hàng ngày, con Lai ở nhà với em vào buổi sáng. Mỗi lần có người lạ đến, chú thường phóng ra trước, đứng chặn ở cổng, sủa ầm ĩ, đợi em bước ra mới ngưng lại, thăm dò thái độ của chủ đối với khách. Thấy con chó vằn vện, to cao, ai cũng ngán. Nhưng con Lai hiền và biết điều lắm. Khách lạ, chẳng bao giờ chú cho lọt qua khe cửa, đứng chặn lại, chờ người nhà ra, chú mới chịu nhường lối. Còn khách thân quen, lại nhảy

cẳng lên, cái đuôi thì ngoe nguẩy, miệng kêu ư ử. Có lúc nó đi bằng hai chân sau rồi đưa hai chân trước cho khách cầm rung rung một cách điệu nghệ. Y hệt như kiểu bắt tay của người lớn khi gặp nhau vậy. Ai cũng bảo “con Vện đón khách tuyệt vời lắm”. Nghe khách khen Vện mà em mát cả lòng cả dạ. Cái điệu bộ đón khách ấy, em đã tập cho Vện ngay từ nhỏ mỗi khi đi học về. Và bây giờ cũng vậy. Thấy em về đến cổng, đã thấy chú phóng ra từ bậc cửa, chạy ào đến bên em, vẫy đuôi rồi rít. Đi đâu nó cũng kè kè theo em không muốn rời”.

Xây dựng đoạn văn trong bài văn tả con vật.

Bài 120

BÀI LÀM

+ Đoạn văn có chứa câu mở đoạn:

“Chú gà trống nhà em đã ra dáng một chú gà trống đẹp. Chú cao to, dáng điệu oai vệ. Bộ lông màu vàng sậm xen lẫn xanh đen óng ánh như pha kim tuyến. Trên đầu chú đội một chiếc nón hình răng cưa như các dãy núi nhưng lại đỏ thẫm như màu hồng nhung. Cái mỏ khum khum hình vòng cung và khoằm xuống ở đầu chót. Hai mắt thì tròn xoe như hai hạt bi tiêu lấp lánh ánh sao trời. Còn cặp chân của chú thì khỏi phải bàn luận. Nó giống như hai đoạn sắt 10 li, được bọc bởi vô vàn những chiếc vẩy màu đen sậm. Y như một chiếc áo giáp của những người lính ra trận thời “Tam quốc” mà em thấy được trên màn ảnh nhỏ. Đây là thứ vũ khí dùng để tự vệ chính đáng khi kẻ thù vô cớ tấn công. Bộ lông đuôi của chúng mới đẹp làm sao! Vừa dài vừa cong vút về sau, mềm mại duyên dáng tựa như những cành liễu rủ ven hồ”.

Viết đoạn mở bài cho bài văn tả con vật theo kiểu mở bài gián tiếp.

Bài 121

BÀI LÀM

+ Tả chú gà trống (Mở bài).

“Trời sắp sáng, đằng đông trời chuyển dần từ màu trắng sang màu hồng. Mặt trời vẫn còn giấu mặt dưới chân trời xa tím. Bỗng, một

tiếng gà gáy cất lên ở đầu hồi: “Ồ...ó ...o” phá tan sự yên tĩnh của buổi giao thời đêm và ngày. Đó là tiếng con trống tàu nhà em...”.

Hoặc: “Bình minh vừa hé, đầu đây vẫn còn làn sương mờ ảo phảng phất. Đột ngột một tiếng gà gáy vang lên, làm cho mọi vật bừng tỉnh giấc. Đó là tiếng gáy của chú trống nòi nhà tôi”.

Viết một đoạn kết bài cho bài văn tả con vật theo kiểu kết bài mở rộng.

Bài 122

BÀI LÀM

+ Đoạn văn kết bài theo kiểu mở rộng:

“Con gà trống chọi của tôi là vậy đấy. Tôi rất cưng nó, chiều nó. Nhiều người đến gạ mua nhưng chẳng bao giờ tôi có ý định bán nó đi cả. Bởi nó là thành quả lao động đầu tiên của tôi và cũng là niềm tự hào của tôi đối với các bạn cùng xóm”.

Hoặc: “Mình quý chú trống nòi lắm lắm! Chú không chỉ là niềm tự hào của mình với chúng bạn cùng xóm mà còn là kết quả lao động đầu tay của mình trong suốt bảy, tám tháng nay. Ngoài ra, chú còn là chiếc đồng hồ báo thức chính xác, vui nhộn, sống động nhất mà các hãng đồng hồ “Rado, Gi-mi-ko” hiện đại ngày nay chẳng bao giờ tạo ra được”.

+ Đoạn kết cho bài văn tả con mèo:

“Em rất quý con mèo đen của mình. Bởi chú không chỉ là người bạn hiền thân thiết mà còn là một “chiến sĩ diệt chuột” bảo vệ mùa màng, sức khỏe cho mọi gia đình. Đúng là một loài thú hữu ích.

+ Đoạn kết cho bài văn tả con chó:

“Nghe người ta nói lại: Không có một loài vật nào trung thành với chủ như giống chó. Bây giờ em mới thấy đầy đủ điều đó. Đối với em, Lai là một nét đẹp nữa, đó là sự ngoan hiền, tinh khôn. Em quý và yêu con Lai ở tất cả những nét đẹp ấy. Thật là một con chó tuyệt vời”.

Hoặc: “Em hy vọng lớn lên nó sẽ biết vâng lời. Em quyết tâm dạy nó trở thành một con chó tinh khôn nhất trong vùng. Biết làm trò, biết trông nhà, bắt chuột, canh kẻ trộm, đuổi gà... và làm bạn với em trong lúc gia đình đi vắng”.

LUYỆN TẬP TẢ CON VẬT

Bài 123

HƯỚNG DẪN LÀM BÀI

+ Lập dàn ý tả một con vật nuôi trong nhà.

a) Mở bài

Giới thiệu con gà trống muốn tả: Gà của ai? Giống gà gì? Được bao nhiêu tháng tuổi?

b) Thân bài

+ Tả khái quát hình dáng bên ngoài của con gà:

- Gà lớn bằng chừng nào? Độ bao nhiêu kí? Thân hình ra sao? (To con, vừa phải, hay nhỏ nhắn như gà ri...)

+ Tả từng bộ phận: màu lông, đầu, màu, mắt, mỏ, chân,...

- Tả đặc tính hoạt động và những thói quen sinh hoạt của con gà: Thời gian nào thì gà thức dậy. Động tác đầu tiên của chú? Hàng ngày chú thường đi đứng ra sao? Tình cảm của chú với đồng loại thế nào?...

c) Kết bài

Nêu cảm nghĩ của em về con gà.

SÁCH GIẢI
www.sachgiai.com

Nêu cảm nghĩ của em về con gà trống.

Bài 124

BÀI LÀM

+ Viết phần Mở bài và một đoạn Thân bài:

“Đó là chú trống nòi mẹ cho mình nuôi kể từ ngày chị em chú bắt đầu tự lập. Mới đó mà năm, sáu tuần trăng trôi qua”.

“...Là một chú gà trưởng thành, toàn thân chú được bao phủ bằng một lớp lông màu vàng rực pha lẫn những chiếc lông màu đen xanh óng ánh như sắc kim tuyến. Bao quanh cái cổ là một lớp lông mịn và mềm như nhung thắm, làm cho da cổ lúc nào cũng đỏ au lại thêm sắc màu rần rần. Đôi chân vừa to lại vừa cao được bao bọc bởi một lớp vẩy sừng màu vàng nghệ. Hai cái cựa chòi ra như hai mũi đinh mười, nhọn hoắt. Bộ lông đuôi của chú mới rực rỡ làm sao! Những chiếc lông ba màu vàng, đen, trắng pha lẫn, dài thượt cong vút về sau, tạo cho chú một dáng vẻ khỏe khoắn và nét bảnh trai của một thanh niên vừa mới lớn”.

THAM KHẢO NHỮNG BÀI VĂN TẢ CÂY CỐI

Tả cái trống trường em.

Bài 125

BÀI LÀM

Tùng! Tùng! Tùng! Các bạn có nghe thấy không? Đó là tiếng của tôi đây. Tôi được mọi người đặt trên một cái giá chắc chắn trước cửa văn phòng của nhà trường, trông mới oai vệ làm sao!

Tôi vốn là một hình trụ tròn khum khum như hình cái chum đựng nước. Cái bụng phình to như một vận động viên cử tạ. Thân hình được ghép bằng những thanh gỗ dẹt nhờ hai đai mây bện chặt ở vòng ngoài. Bộ áo khoác thường ngày của tôi màu đỏ sẫm được may từ hồi tôi mới ra đời và luôn được các anh chị học trò lau chùi thường ngày nên lúc nào cũng cảm thấy mới. Ở phía hai đầu là hai tấm da trâu được đính vào thân trống bằng vô vàn những chiếc đinh làm bằng tre cật, người ta gọi là mặt trống. Tôi có đến hai cái mặt. Chính giữa cái mặt nhẵn thín ấy là cái miệng tròn vành vạnh được người ta tạo ra cho tôi. Hễ vỗ vào cái miệng ấy là tôi la hét om sòm như một kẻ ba hoa lảm chuyện. Mỗi lần các anh chị lau chùi cho tôi được sạch sẽ, ngắm nhìn tôi nằm trên giá đều trăm trổ khen ngợi: “Đẹp trai quá chừng!”, tôi nghe mà mát cả bụng dạ. Tôi giúp các bạn biết giờ vào học, giờ giải lao, giờ tan trường v.v... Tiếng của tôi lăn tròn theo từng gót son của các bạn, nhắc nhở các bạn vui chơi, học tập đúng giờ.

Tiếng tôi làm reo vui với gió, với tiếng chim ca. Nó có thể tạo nên không khí trang nghiêm hay náo nức vui tươi, cũng có lúc gọi lại cho các bạn muôn vàn kỉ niệm đẹp đẽ của tuổi học trò. Vâng! Tôi là chiếc trống trường.

Tả một loại cây bóng mát ở trường em.

Bài 126

BÀI LÀM

Trường em trồng rất nhiều loại cây bóng mát, nhưng không có cây nào có ~~bóng che rợp~~ mát bằng cây bàng. Nó đứng ~~sừng sững~~ ở

giữa sân đã mấy chục năm nay, trùm bóng mát lên cả một khoảng rộng sân trường cho chúng em vui chơi giải trí sau những giờ học căng thẳng.

Cây bàng là một loài cây rất nhạy với sự thay đổi của thời tiết bốn mùa. Nhìn lá bàng người ta sẽ nhận biết chính xác các mùa trong năm. Vào mùa thu, những chiếc lá bàng to như bàn tay của người lớn, vốn mang một màu xanh đậm đã bắt đầu chuyển dần sang màu vàng nhạt, quanh dần mép lá, rồi cong vồng lên hình mọ cau, lúc này nó đã biến sang màu đỏ tía và cuối cùng, khi gặp những cơn gió đầu mùa đông thổi đến, nó vội vã bật ra khỏi cành chao liệng giữa không trung y hệt như những cái vẩy tay chào tạm biệt nơi đã sinh ra mình. Rồi cứ thế, đến mùa đông giá lạnh, bàng chỉ trở lại những cành lá cành. Thoảng nhìn qua, cứ ngỡ lá bàng đã chết, không một cái lá nào còn sót lại. Bàng đứng trơ trọi trước những trận gió mùa đông bắc lạnh giá. Cho đến một ngày thời tiết ấm lại, trên những cành bàng vô vàn những chồi non nhú ra xanh mơn mơn. Chỉ một tuần sau, chúng đã thành những chiếc lá bàng non màu nõn chuối. Cứ thế, cây bàng xanh trở lại.

SÁCH GIẢI

www.sachgiai.com

Tả một loại cây cảnh mà em yêu thích.

Bài 127

BÀI LÀM

Trong một chuyến đi công tác ở Đà Lạt, bố mua về rất nhiều những giống hoa lạ ở vùng đồng bằng quê em rất hiếm. Tất cả được bố đưa vào những chậu kiểng, đặt một hàng dọc theo lối ra vào cổng. Chúng đều có nụ và sắp sửa ra hoa. Chậu kiểng mà được em và mẹ quan tâm nhiều nhất, chăm chút nó nhiều nhất chính là chậu hồng nhung.

Mới chưa đầy một tháng mà chậu hồng nhung đã phát triển với tốc độ “một ngày bằng hai mươi năm”. Lúc đầu chỉ có ba nhánh, vậy mà giờ đây nó lại tách ra thành hai nhánh nữa, tạo ra một cụm hồng khá đông đúc. Có lẽ do bàn tay của mẹ và em mát quá nên chúng vượt cả lũ bạn đưa về cùng một thời gian cả về độ xum

xuê lẫn màu xanh tươi tắn của nó. Từ xưa đến nay, em chưa từng thấy cụm hồng nào đẹp như thế. Thoạt nhìn, nó có vẻ khẳng khiu mảnh khảnh nhưng kỳ thực nó rất cứng, rất khỏe. Toàn thân là những gai nhọn, sắc đâm ra tua tủa. Càng lên đến ngọn, màu xanh của thân cây nhạt dần chuyển sang màu đỏ chuối và gai cũng mềm đi. Chính những cái gai ấy là vũ khí bảo vệ, bảo đảm sự an ninh cho chính loài hoa này. Có lần, em vô ý bắt một con nhện đang giăng tơ buổi sáng, đụng phải một cái gai ở gần gốc ngay trên mu bàn tay làm cho một giọt máu chảy ra, em giận nó lắm. Hình như nó không muốn ai ôm ấp, vỗ về mình. Thích lắm mà đành phải ngắm nhìn thôi chứ không được sờ. Nó giống như một tiểu thư con nhà đài các, dễ thương mà ưa nhõng nhẽo. Hôm đưa vào chậu, mẹ em bảo: “Con phải thường xuyên trông chừng chậu hồng nhưng. Loài hoa đó “nắng không ưa, mưa không chịu”, khó “nuôi” lắm đấy. Biết vậy, nên chẳng có ngày nào em không dành một vài phút rảnh rỗi để thăm chừng nó.

Nhìn những chiếc lá hình bầu dục to bằng chiếc muống ăn cơm và một hàng răng cửa như những nét họa văn bao bọc lấy bên ngoài rìa lá, đã thấy một nét kiêu kỳ đáng yêu của loài hoa. Ở gần gốc, màu lá xanh đậm, lên đến ngọn thì màu lá chuyển sang sắc tím của trời chiều. Đây đó những nụ hoa to bằng đầu đũa vươn mình lên cao như muốn phô bày dáng vẻ kiêu sa quyền quý của mình. Và kia, một đóa hồng đang độ hàm tiếu còn ngậm một giọt sương long lanh. Sắc hồng đang mới phô được vài ba cánh, tuy chưa nhiều, nhưng cũng đủ cho muôn loài hoa ghen tị. Mẹ bảo “hoa hồng là chúa của các loài hoa”. Em nghĩ mẹ nói đúng. Vâng! Mới vài ba cánh mà lòng lầy đến mê hồn như thế thì đến lúc hoa nở tròn, đầy đặn thử hỏi có loài hoa nào sánh được. Ngay đến hương thơm của loài hoa thì quả là một kỳ tích của tạo hóa dành cho loài hoa này. Vừa dịu dịu lại thanh tao, không ngạt ngào mà chỉ phảng phất thoang thoảng. Thế mới hấp dẫn, mới cuốn hút muôn loài đến chiêm ngưỡng.

Cây hồng nhung của em là vậy đấy. Ai đi qua đây cũng đều đứng lại vài phút thưởng thức cái vẻ đẹp kiêu kỳ của hồng nhung. Em rất tự hào về chậu hồng “quý phái” của em.

Tả một loại hoa cảnh.

Bài 128

BÀI LÀM

Trong khoảng sân nhỏ trước nhà, ba em trồng rất nhiều thứ hoa: nhưng em thích nhất là cụm hồng nhung.

Thân hồng mảnh khảnh, có vẻ khẳng khiu, yếu đuối. Đại gần sẽ thấy cành hồng đâm ra tua tủa, có nhiều gai nhọn mọc rải rác trên thân, cành như những chàng vệ sĩ bảo vệ các công chúa ở hoàng cung. Lá hồng non màu xanh nhạt, càng về già lá càng xanh đậm, chung quanh có viền răng cưa. Khi chưa nở, hoa như e lệ ẩn mình trong nụ nhỏ, màu xanh non. Khi muốn khoe hết vẻ đẹp của mình, hoa nở bung ra. Ôi! Những bông hồng mới nở, tuyệt đẹp làm sao! Bông to như cái chung uống trà của ông em, (toàn một màu đỏ thắm. Nó kiêu hãnh vươn cao trên cái cuống dài, hơi ngả về hướng mặt trời như hân hoan đón lấy những tia nắng sưởi ấm cho mình. Trên cánh hoa những hạt sương mai li ti như những hạt kim cương long lanh dưới ánh nắng như tôn thêm sắc đẹp long lanh của hồng nhung. Màu nhụy vàng càng làm cho đóa hồng thêm rực rỡ, ít có loài hoa nào sánh được.

Dưới ánh nắng vàng tươi, các chú bướm sắc sỡ bị hương thơm của hoa quyến rũ, bay lượn rập rờn, tạo cho khu vườn nhỏ nhà em một bức tranh sinh động đáng yêu.

Hoa hồng luôn có mặt trong các lễ hội, liên hoan, sinh nhật, đám cưới... Ngoài ra tinh dầu hoa hồng rất được mọi người ưa chuộng. Không phải chỉ có em yêu hoa hồng mà có lẽ mọi người ai cũng thích loài hoa “đài các” ấy.

Tả một cây lâu năm ở trường em.

Bài 129

BÀI LÀM

Giữa sân trường tôi sừng sững một cây phượng đang nở rộ những chùm hoa tươi thắm như báo hiệu cho chúng tôi một mùa hè nữa lại bắt đầu.

Cây phượng đã nhiều tuổi lắm rồi. Thân cây to, để đến mấy người ôm không xuể. Dưới gốc phượng hàng chục cái rễ to, nhỏ khác nhau.

Cái thì trôi lên trên mặt đất vài mét mới chui xuống dưới, cái thì nửa trên mặt đất, nửa nằm sâu dưới đất, cái thì ngoằn ngoèo, cái thì thẳng đuột. Tán phượng xòe ra như một cái dù phi công trùm lấy một khoảng sân rộng, che bóng mát cho tụi nhỏ chúng tôi. Giữa khoảng trời mênh mông, những chùm phượng nổi lên một màu đỏ rực như có ai đó đã bắn lên một chùm pháo hoa trong đêm giao thừa mừng thiên niên kỷ mới. Đây là hình ảnh đọng lại trong tâm tưởng tôi mỗi khi tiếng ve sầu râm ran trên các cành phượng và phượng bắt đầu ra hoa, rồi hè đến. Hè sắp về là y như phượng khoe sắc, là dấu hiệu thời gian thúc giục tụi nhỏ chúng tôi mau mau luyện bài chuẩn bị cho kỳ thi sắp tới. Rồi đây nữa, những trang lưu bút hồn nhiên, bịn rịn và nhớ nhung, chứa đầy những cảm xúc tình bạn trao cho nhau dưới bóng phượng này.

Giã từ những cánh phượng thắm, lòng tôi lại cảm thấy xao xuyến băng khuâng khi chia tay với cây phượng thân yêu, chia tay với những người bạn cùng học với bao lưu luyện nhớ nhung.

Tả một loại cây ăn trái.

Bài 130

BÀI LÀM

Khu vườn nhà tôi có rất nhiều loại cây ăn trái: đu đủ, xoài, sa-bô-chê, bưởi xanh, mận... nhưng tôi thích nhất là cây mít do ông ngoại trồng ở trước cổng cách đây đã hơn chục năm.

Thân cây lớn bằng một vòng tay người lớn, màu nâu sẫm. Cành lá sum suê tỏa bóng mát cả sân nhà. Lá mít dáng hình bầu dục to như bàn tay người lớn, xanh bóng. Lúc già lá đổi thành màu vàng tươi, rồi màu sẫm. Từ thân và cành nảy ra những chùm trái non. Trái bằng ngón tay ngón chân... được bao bọc trong một lớp phấn trắng. Những trái mít lớn khá nhanh. Thấm thoát chúng đã bằng trái dưa hấu, rồi bằng quả bóng đá. Vỏ căng ra, gai mít nở đều, lốm chốm như da cóc và chuyển dần từ màu xanh sang màu nâu nhạt.

Một chiều hè nắng vàng rực, trái mít đầu tiên đã chín, mùi thơm ngọt ngào theo gió lan xa cả một vùng. Bà ngoại vỗ vào trái nghe bồm bộp. Bà cười bảo: "Trái này chỉ một ngày nữa là vừa ăn cháu

a!” Bà cắt cuống, rồi cả hai bà cháu khệ nệ bưng trái mít vào để lên nắp bễ. Một ngày sau, trái mít đã mềm đều. Sau bữa cơm tối, cả nhà quây quần dưới ánh trăng sáng, bà bổ trái mít làm tư, lấy lá chuối khô lau sạch mủ rồi cắt thành từng miếng. Múi mít vàng như màu nghệ mật chứa trong lòng múi ngọt đậm và sánh như mật ong. Ai cũng khen mít ngon. Ông em chỉ ăn vài múi rồi ngồi nhìn con cháu có vẻ hài lòng lắm.

Gốc mít là nơi tụ trẻ chúng tôi tụ tập vui đùa hàng ngày với những trò chơi thú vị. Mỗi lần có làn gió thổi qua mít như thì thầm với chúng tôi: “Các bạn trẻ cứ vui chơi đi, đã có tôi che nắng cho các bạn”.

THÀM KHẢO

NHỮNG BÀI VĂN TẢ ĐỒ VẬT, CON VẬT, CÂY CỐI

A. TẢ ĐỒ VẬT

SÁCH GIẢI

Ngày đi học, em thường sử dụng chiếc cặp sách của mình để đựng sách vở và đồ dùng học tập, hãy tả lại chiếc cặp sách ấy cho mọi người cùng biết.

Bài 131

BÀI LÀM

Năm học mới đã đến rồi, lòng em cứ xốn xang chờ đợi ngày tựu trường. Ba tháng hè xa bạn bè, thầy cô, xa ngôi trường thân yêu, nhớ lắm!

Sáng nay em dậy thật sớm, sửa soạn sách vở đồ dùng học tập cẩn thận, bỏ các thứ vào chiếc cặp mà mẹ mua cho tại hiệu sách Minh Trí ở cố đô Huế trong dịp mẹ đi học cao học ở ngoài ấy. Chiếc cặp chưa lần nào đến lớp nhưng đã trở thành người bạn thân thiết của em từ dạo đó. Hôm cầm chiếc cặp trong tay, em thầm cảm ơn mẹ đã lo lắng chu toàn cho đứa con gái út của mẹ trước lúc vào lớp Bốn.

Mẹ đã chọn cho em một chiếc cặp thật thích hợp với sở thích của em. Nó vừa vặn, xinh xắn lắm. Chiếc cặp làm bằng chất liệu giả da

màu nâu nhạt, sờ vào ai cũng có cảm giác mát lạnh và mềm mại như làn da của một đứa trẻ ú sữa. Có lẽ chiếc cặp to hơn cuốn sổ ghi điểm của cô giáo một ít, không công kênh như của bạn Vân, bạn Trúc ngồi cạnh em. Phía trên là một đường dây kéo nối hai mặt cặp lại với nhau. Mỗi lần mở cặp, em chỉ cần cầm núm khóa, kéo một đường thẳng nhẹ nhàng thì hai mặt cặp mở ra. Phía trong có ba ngăn, hai ngăn chính và một ngăn phụ. Ngăn chính thứ nhất em bỏ sách giáo khoa và những quyển vở học trong ngày. Ngăn chính thứ hai, em đựng đồ dùng học tập và bọc giấy kiểm tra. Còn ngăn phụ em đựng tấm áo mưa và chai nước khoáng.

Vậy là ngay từ đầu năm học lớp Bốn, em đã có một chiếc cặp sách mới. Chiếc cặp sẽ cùng em đến lớp, vui niềm vui của ngày hội khai trường.

Bài 132

BÀI LÀM

Kỉ niệm về những giờ phút đầu có chiếc cặp như một đoạn phim ngắn hiện lên rõ mồn một trong trí não của em. Thế là ngày tựu trường của năm học mới, em đã có chiếc cặp sách thay cho túi vải lâu nay thường dùng. Ôi! Một chiếc cặp mà em hằng mơ ước nay đã toại nguyện.

Đó là một chiếc cặp bằng da thuộc màu nâu sẫm, hình chữ nhật. Chiều dài độ ba gang tay và chiều rộng khoảng hai gang tay của em. Nó không có quai đeo mà chỉ có hai quai xách như của người lớn. Mặt cặp không trơn láng như những chiếc cặp, làm bằng nhựa tổng hợp mà nhám nhám hình vảy cá. Trông từ xa, những vảy cá nổi lên, tạo thành những đường vân đều đặn, đẹp như những nét chạm trổ trang trí trên lưng của những con rồng thờ ở các đền chùa vậy. Ở trước mặt cặp là một dây kéo, vạch một đường xiên xiên từ góc cặp bên này sang cạnh đối diện bên kia tạo thành một ngăn bên ngoài mà em thường dùng để đựng tấm áo mưa siêu mỏng. Đường dây kéo ấy như tăng thêm vẻ duyên dáng và sự hấp dẫn mới lạ ở bề mặt chiếc cặp. Xung quanh cặp được viền bằng một đường chỉ khâu màu đỏ sậm hơi tiếp với màu cặp. Thoạt nhìn, cứ tưởng là một đường kẻ sắc nét dùng để trang trí. Cặp có hai quai xách được giấu ở phía trong, có thể nâng lên hạ xuống dễ dàng. Ở giữa hai quai cặp là một sợi dây kéo dùng để

đóng mở chiếc cặp. Phía trong có ba ngăn được lót bằng một thứ vải màu xanh lục, mỏng như lụa. Ngăn giữa nhỏ hơn dùng để hộp bút và chiếc khăn mùi soa. Ngăn bên trái em dùng để sách giáo khoa, ngăn bên phải dùng để tập vở và phong bì đựng giấy kiểm tra. Tất cả đều được xếp gọn vào các ngăn cặp, rất tiện lợi, chẳng bao giờ bị hư hỏng, mất mát, nhăn nhúm như trước đây đựng vào túi vải.

Thật là thú vị! Mở đầu một năm học, tất cả đều mới: quần áo mới, sách vở mới, hộp bút mới, chiếc nón mới, đôi giày mới... và bây giờ cả chiếc cặp sách cũng mới nốt. Nghĩ đến đó, lòng em rộn lên một niềm vui mới và quyết tâm học thật giỏi.

Bài 133

BÀI LÀM

Bước vào năm học mới, bố mua cho em một chiếc cặp ở quầy sách thiếu nhi. Từ buổi đầu khai giảng chiếc cặp đã là người bạn nhỏ đáng yêu đối với em.

Chiếc cặp của em hình chữ nhật, chiều dài của chiếc cặp khoảng hai gang tay người lớn. Chiều rộng khoảng một gang rưỡi, đáy cặp rộng độ mười xentimét. Cặp của em là loại cặp học sinh làm bằng nhựa tổng hợp màu xanh da trời. Mỗi lần xoa tay lên mặt cặp mịn và láng bóng ấy, em cảm giác mát và trơn, thích thú vô cùng. Đường khâu xung quanh cặp làm bằng chỉ dù màu xanh đậm. Mũi khâu đều và thẳng. Các góc cặp lượn tròn có viền ni lông màu trắng làm tăng thêm vẻ xinh xắn cho chiếc cặp, phía trên có một quai xách to bằng nửa cổ tay em hình cánh cung, được đính chặt bằng hai chiếc đinh đẹp. Quai đeo ở sau lưng được làm bằng dây dù to bản, chắc và bền. Em thử đeo chiếc cặp lên vai, ngắm nghía trước gương soi, trông em thật chững chạc, khỏe mạnh. Mặt trước cặp là một cái ngăn bằng tấm mê ca mỏng lồng bức tranh hai chú gấu Misa đang dắt tay nhau đi trên hè phố tập nập người qua lại. Em dùng tay ấn lên hai chiếc khóa bằng mạ kền sáng loáng, âm thanh phát ra từ ổ khóa “tách, tách” nghe thật vui tai. Nắp cặp được mở. Phía trong có hai ngăn được lót bằng những tấm vải nỉ mềm, mát như vải sa-tanh. Ngăn thứ nhất em đựng sách giáo khoa và bọc giấy kiểm tra. Ngăn thứ hai đựng tập vở và hộp bút cùng các đồ dùng khác như thước kẻ, com pa, tẩy, băng con v.v...

Hàng ngày, cặp cùng em đến trường đến lớp và nằm im lặng trong học bàn theo dõi em, đón đốc em học tập. Em coi chiếc cặp như người bạn thân thiết nhất của mình, không để bụi bẩn bám vào, thường xuyên lau chùi, giữ gìn cẩn thận để cho cặp luôn được mới đẹp, bền lâu.

Hãy tả lại cái bàn em thường ngồi học ở nhà hay ở trường cho mọi người cùng biết và nêu cảm nghĩ của em.

Bài 134

BÀI LÀM

“Đến giờ rồi, học bài thôi!” Ai nói thế nhỉ? Nhìn xung quanh, không thấy một bóng người. Lạ thật. Tiếng nói lại cất lên, vọng từ góc học tập của em. À, ra là cậu Bàn. Em vội ngược nhìn đồng hồ treo tường: Mười chín giờ mười lăm rồi ư! Hèn gì cậu ta nhắc mình là phải. Em vội bước vào góc học tập của mình cạnh cửa sổ nơi cậu Bàn đã an tọa ba năm nay. Và bây giờ cậu ta đang cùng em bước sang năm thứ tư của bậc Tiểu học.

Vậy đó, chẳng bao giờ cậu ta quên nhắc nhở em học bài. Đã ba năm nay cậu được ba em đưa về sống chung với em ở góc học tập này, cậu đã trở thành người bạn thân nhất của em. Chiếc bàn chỉ độ hai chỗ ngồi và rất vừa tầm với lứa tuổi của em. Nó được đóng liền với ghế. Mặt bàn là một hình chữ nhật, chiều dài độ một mét và chiều rộng độ bảy mươi phân, được làm bằng một thứ gỗ quý. Hơn ba năm rồi, tấm áo khoác của cậu tuy có sờn đôi chỗ nhưng vẫn bóng loáng như ngày mới về. Chẳng có ngày nào em quên ve vuốt, vỗ về nó bằng một chiếc chổi lông chim. Trên mặt bàn bao giờ cũng có một lọ hoa tươi nho nhỏ: một bông hồng nhung Đà Lạt hay vài nhánh lay ơn rực thắm để ở góc bàn. Dưới mặt bàn là một cái tủ có khóa được gắn chung với bàn. Tủ có hai tầng và ba ngăn: Tầng trên là sách truyện thiếu nhi, nhiều nhất là truyện *Thám tử lừng danh Conan*, kế đến là truyện cổ tích chọn lọc, *Truyện cổ Andecxen*, *Không gia đình* của Hecto Malo. Tầng dưới có ba ngăn. Ngăn bên phải là những cuốn tập vở, ngăn giữa là sách giáo khoa. Còn lại ngăn bên trái em để đồ dùng học tập và những đồ chơi... Chúng được xếp gọn gàng và ngăn nắp đầu vào đấy.

Chiếc bàn đã gắn bó với em suốt ba năm và bây giờ lại cùng em miệt mài cần mẫn bên những bài toán khó, những đoạn văn hay, những truyện kể hấp dẫn, san sẻ cùng em những niềm vui nỗi buồn trong học tập sinh hoạt của tuổi thơ.

Năm cũ đã qua, năm mới đang đến. Mỗi gia đình thường mua những tấm lịch treo tường. Em hãy tả lại tấm lịch ấy.

Bài 135

BÀI LÀM

Ngay tại phòng khách mười sáu mét vuông của gia đình em, nơi có đặt bàn thờ tưởng niệm tổ tiên ông bà ngay chính giữa, trên cao. Ở hai bên là hai bức tranh lụa và phía trước là tấm lịch 2007 gồm bảy tờ do nhà sách Minh Trí phát hành.

Đây là loại lịch tờ rất được khách hàng ưa chuộng hiện nay. Lịch được làm bằng một loại giấy cao cấp dày và rất cứng. Chiều ngang của lịch rộng ba mươi tám xentimét, chiều dài độ năm mươi xentimét, gồm bảy tờ. Một tờ bìa và sáu tờ lịch, mỗi tờ in hai tháng. Mỗi tờ được trang trí bằng một bức tranh phong cảnh đẹp mắt. Ở trang bìa là bức tranh toàn cảnh Hồ Gươm ở Thủ đô Hà Nội. Cảnh Tháp Rùa cổ kính soi bóng trên mặt hồ trong xanh sao mà uy nghi trầm mặc đến thế! Trên cao là những đám mây trắng bồng bênh trôi và bầu trời thì trong xanh vời vời. Và kia là cầu Thê Húc màu son uốn cong cong như một nét hoa văn tượng trưng cho một nàng tiên nữ hiếu khách vẫy chào khách thập phương đến viếng đền Ngọc Sơn cổ kính. Mái đền ngàn năm tuổi nép dưới gốc đa cổ thụ, cành lá xum xuê. Ở góc trái bức tranh là hàng chữ "Chúc mừng năm mới" bằng màu vàng tươi mềm mại, bay bướm, lả lướt trong cành đào xuân. Ở dưới cùng của bức tranh là dòng chữ tiếng Anh "Happy New Year" màu hồng đậm cùng hết sức duyên dáng. Và dưới cùng là dòng chữ "Nhà sách Minh Trí chuyên bán sỉ lẻ và trao đổi các loại sách giáo khoa, tham khảo giáo dục, khoa học kĩ thuật, ngoại văn, văn phòng phẩm và dụng cụ học sinh. Địa chỉ: 90 đường Độc Lập, phường 17, quận Tân Bình, Thành phố Hồ Chí Minh". Bên trong còn sáu tờ. Mỗi tờ là một cảnh lạ, hấp dẫn. Nào là cảnh cố đô Huế với thành Đại Nội lúc thành phố lên đèn.

Nào là cảnh Sa Pa núi non trùng điệp, nhà cửa phố xá lúc ẩn lúc hiện trong cảnh sương mù bao phủ. Và kia nữa, cầu Mĩ Thuận bắc qua sông Tiên như một cảnh quan kì diệu nổi lên giữa màu xanh bát ngát của đồng bằng miền Tây Nam Bộ. Phía dưới các bức tranh là những con số của hai tháng kế tiếp, sắp xếp theo từng tuần được kết thúc bằng những con số màu đỏ. Để tiện cho việc treo tường được dễ dàng, người làm lịch đã chế ra một chi tiết khá độc đáo. Dùng một thanh thép nhỏ được bẻ cong ở giữa luồn vào trong một cái lò xo dài dính vào phía trên lịch, vừa tạo ra một nét duyên dáng kiểu cách vừa có chỗ để treo lịch.

Quyển lịch không chỉ làm cho căn phòng sáng lên mà còn có tác dụng giúp mọi người theo dõi được lịch chuyển dịch của thời gian để thực hiện những kế hoạch mà mình định ra. Nói như cha ông thường nói thật là “lương tiện”.

Ở gia đình em (hay nhà bạn em) hoặc ở lớp, ở trường có treo một tấm bản đồ Việt Nam. Mỗi tên gọi, mỗi màu sắc đều gợi cho em những hình ảnh rất thân thương về đất nước rất thân thương của mình. Hãy tả lại tấm bản đồ đó.

Bài 136

BÀI LÀM

Hồi đầu năm học, không biết ai đã gửi tới tặng mẹ một tấm bản đồ Việt Nam. Mẹ cho em trang trí ở góc học tập của mình. Những lúc học bài xong, em thường ngược lên nhìn bản đồ tìm địa danh mà bố bảo là nơi chôn nhau cắt rốn của bố.

Tấm bản đồ được bố thuê thợ đóng khung và lồng vào trong một tấm mê ca mỏng. Kích thước tấm bản đồ lớn hơn tấm lịch cỡ lớn. Chiều ngang độ bảy mươi phân, chiều dài chừng một mét. Tấm bản đồ không chỉ vẽ hình dáng của đất nước Việt Nam mà còn có liên quan đến dáng hình của nước bạn Lào và Căm-pu-chia. Nhưng hai nước đó chỉ là những nét phác họa đường biên giới. Đất nước Việt Nam hiện lên rõ mồn một nhờ vạch biên giới được in bằng mực đen đứt đoạn. Đúng là nó giống chữ S in hoa, mềm mại và duyên dáng. Các màu sắc được dùng trên tấm bản đồ phù hợp với việc phân bố địa

hình trên cả nước. Những vùng xanh đậm kéo dài mãi từ cao nguyên Đồng Văn chạy dọc theo biên giới Việt - Lào cho đến tận cực Nam Trung Bộ, bắt đầu từ dãy Hoàng Liên Sơn nối liền với dãy Trường Sơn hùng vĩ. Những đồng bằng lớn được tô bằng màu xanh nhạt nhạt với hình những cây lúa. Biển Đông, vùng biển bạc của Tổ quốc thì được tô bằng màu xanh da trời rồi đậm dần ra ngoài khơi, nơi có đảo Hoàng Sa và Trường Sa. Thủ đô Hà Nội được đánh một vòng trên to có ngôi sao năm cánh màu đỏ, đó chính là trái tim của Tổ quốc, nơi có quảng trường Ba Đình lịch sử, nơi Bác Hồ đọc bản Tuyên ngôn Độc lập. Các thành phố lớn như Hạ Long, Hải Phòng, Thanh Hóa, Vinh, Đồng Hới, Huế, Đà Nẵng, Cần Thơ, An Giang, Cà Mau và Thành phố Hồ Chí Minh được khoanh bằng những vòng tròn. Các thủ phủ của các tỉnh lỵ trong nước đều được ghi lên tám bản đồ. Chỉ cần lướt qua tám bản đồ là có thể nhận ra địa danh của những vùng cần tìm. Hôm ngồi cùng bố xem tám bản đồ, bố hỏi: "Con biết quê mình ở đâu không?" Em trả lời cho bố ngay: "Cái chỗ eo nhất trên tám bản đồ đó bố, chỗ mà có chữ Đồng Hới ấy". Bố nhìn em rồi nói: "Ừ, quê mình ở chỗ ấy đấy. Hè này bố sẽ đưa hai chị em về thăm quê nội. Lâu quá rồi bố chưa về thăm quê được. Nhớ lắm, con ạ!"

Đây là tám bản đồ hành chính mà hiện em đang treo ở phòng học của mình. Bố nói: "Bây giờ và cả khi con lên học bậc Trung học phổ thông, tám bản đồ này sẽ giúp ích cho con nhiều khi học môn Địa lí Việt Nam đấy, con ạ! Hãy giữ gìn cẩn thận nghe con!"

B. TẢ CÂY CỐI

Hãy tả lại một cây bóng mát mà em yêu thích nhất. Cây đó có thể em gặp trên đường đến trường, hay ở sân trường hoặc một nơi nào đó.

Bài 137

BÀI LÀM

Sân trường em trồng rất nhiều loại cây bóng mát, chúng đứng thành hàng thẳng tắp, xòe tán rộng che bóng mát khắp cả sân trường. Nhưng có lẽ chỗ gốc cây cổ thụ thu hút nhiều lũ trẻ chúng em vẫn là cây si già.

Không biết đến nay, cây si già đã bao nhiêu tuổi. Cô giáo chủ nhiệm của em nói: “Cô về đây đã hơn mười năm rồi, lúc ấy cây si cũng như bây giờ. Cô nghe nói từ khi có ngôi trường này thì người ta đã trồng nó từ trước đó rất lâu rồi. Có lẽ cây đã gần trăm tuổi đấy!” Cây si giống như một cây dù không lồ, xanh thẫm. Những cái rễ trơn bóng nằm uốn lượn trên mặt đất như những con trăn hoa nằm ngủ im lìm dưới tán cây. Thân cây to hết chỗ nói, ước chừng sáu, bảy đứa trẻ như chúng em nắm tay nhau mới kín được. Vỏ cây màu nâu sẫm và cũng trơn bóng như rễ cây. Hầu như toàn thân cây chỉ chít những tên tuổi những con số, những hình nhân do các bậc đàn anh đàn chị các lớp trước lưu lại để kỉ niệm một thời/đã học ở đây. Điều thú vị nhất là đối với chúng em là nắm lấy những cái rễ to bằng ngón tay cái người lớn lòng thông từ trên xuống thì nhau trèo lên cao hoặc chơi đánh đu. Con trai, con gái đều thích thú. Dường như quanh năm, cây si vẫn xanh một màu xanh muôn thuở của nó. Lá si nhỏ và dày, cành lại dai nên dù mưa to, gió bão, cây si vẫn vững vàng chống chọi lại thiên tai mà không hề hấn gì. Đã trăm tuổi rồi mà trông cây vẫn cường tráng, vẫn xuân xanh như một chàng trai khỏe mạnh.

Những giờ giải lao, chúng em thường tụ tập về đây hóng mát và tổ chức các trò chơi của trẻ thơ. Cây si đã gắn với ngôi trường này, gắn với bao thế hệ học trò cùng muôn vàn những kỉ niệm thân thương, những trò chơi hấp dẫn hay những câu chuyện tếu của đời thường râm ran nở ra dưới gốc cây này.

Mai đây, khi phải từ biệt mái trường này thì cây si già vẫn mãi mãi để lại trong lòng chúng em những ấn tượng đẹp, những kỉ niệm khó quên của một thời thơ ấu.

Bài 138

BÀI LÀM

Vào những ngày tháng ba, trung tâm mùa khô ở miền đất Nam Bộ này, nắng như thiêu như đốt. Tan học trở về nhà, lũ học trò chúng tôi thường dừng lại dưới gốc cổ thụ ven đường để tránh cái nắng chói chang của mùa khô. Chính gốc cây có bóng mát này ghi lại không biết bao nhiêu những kỉ niệm đẹp của tuổi học trò. Đó chính là gốc me tây.

Nhìn từ xa, cây me tây đứng sừng sững bên vệ đường, xòe tán lá xum xuê. Đến gần, càng thấy vóc dáng đồ sộ và vĩ đại của nó. So với những cây phi lao, bạch đàn... gần đó thì nó vượt hơn hẳn cả kích thước lẫn bóng che. Mọi người đi qua đây, dù vội vã đến đâu cũng muốn dừng lại dăm ba phút để tận hưởng cái không khí mát dịu từ cái phòng “điều hòa nhiệt độ” ngoài trời này mà tránh cái nắng tháng ba như đổ lửa xuống mặt đất.

Gốc cây ước chừng hai vòng tay người lớn ôm không xuể. Những cái rễ to nhỏ đủ cỡ bò lan trên mặt đất. Thân cây thẳng đứng. Từ mặt đất lên chừng ba mét chia thành ba nhánh lớn đều nhau, tạo nên cái vòm tròn như cái dù phi công màu xanh lục. Vỏ cây xù xì, màu nâu xám. Tít trên cao, tán lá xum xuê tỏa rộng là nơi những chú chích bông, chào mào, sáo sậu... thỉnh thoảng thường tụ tập về đây dự “hội diễn ca múa nhạc quần chúng”. Đến mùa ra hoa, cái vòm xanh lục ấy được điểm tô vô vàn những chấm nhỏ li ti màu hồng tím, trông mới tuyệt diệu làm sao! Cây me tây là điểm tụ hội của lũ học trò chúng tôi sau những buổi tan học. Ngồi dưới gốc me tây, giữa cái nắng chói chang của mùa khô mới cảm thấy dễ chịu và mát mẻ đến nhường nào. Những trò chơi đá cầu nhảy dây, banh đĩa.. đều diễn ra sôi động ở đây. Cứ thế, cây me tây gắn bó với chúng tôi suốt những ngày đi học với biết bao kỉ niệm vui buồn của tuổi ấu thơ.

Mai đây, dẫu có phải đi xa khỏi nơi chôn nhau cắt rốn của mình, có ai đó hỏi rằng: “Hình ảnh nào sâu đậm nhất gợi nhớ quê hương”. Lúc ấy, tôi sẽ không ngần ngại trả lời với họ rằng: “Cây me tây trên đường đến trường”.

Bài 139

BÀI LÀM

Ngay giữa sân trường sừng sững một cây phượng đang nở rộ những đóa hoa đỏ thắm như báo hiệu cho chúng tôi một mùa hè nữa lại bắt đầu.

Cây phượng đã nhiều tuổi lắm rồi. Thân cây to có lẽ đến mấy người ôm không xuể. Dưới gốc phượng hàng chục cái rễ to nhỏ khác nhau ngoằn ngoèo uốn lượn như những con rắn đang trườn vào bóng râm hóng mát. Tán phượng xòe rộng ra như một cái lọng không lồ trùm lấy một khoảng sân rộng vài chục mét vuông che bóng mát cho

tụi nhỏ chúng tôi. Giữa khoảng trời mênh mông những chùm phượng nổi lên một màu đỏ rực như có ai đó bắn lên một chùm pháo hoa trong đêm giao thừa mừng thiên niên kỷ mới. Đây là hình ảnh đọng lại trong tâm tưởng tôi mỗi khi tiếng ve sầu bắt đầu râm ran trên các cành phượng và phượng bắt đầu ra hoa rồi hè đến. Hè sắp về là y như phượng khoe sắc, là dấu ấn thời gian thúc giục tụi nhỏ chúng tôi mau mau luyện bài chuẩn bị cho kì thi sắp tới. Rồi đây nữa, những trang lưu bút hồn nhiên ngây thơ nhưng chứa đầy những cảm xúc của tình bạn. Trong ấy có thể là những kỉ niệm buồn, vui với những cánh phượng ép khô thành con bướm màu huyết dụ gợi nhớ những ngày học bên nhau dưới gốc phượng này. Rồi sao nữa? Những cơn mưa mùa hạ lại đến, xác phượng trải khắp sân trường đỏ hồng như xác pháo. Hè qua đi, năm học mới lại đến, phượng bắt đầu nhú chồi, nảy lộc. Cứ thế, cứ thế phượng lại ra hoa thắp đỏ cả một vùng trời báo hiệu năm học sắp kết thúc. Và hè đến...

Giã từ những cánh phượng thắm, lòng tôi lại cảm thấy xao xuyến băng khuâng khi phải chia tay với cây phượng già thân yêu, chia tay với những người bạn cùng học với biết bao nỗi niềm lưu luyến nhớ nhung.

SÁCH GIẢI
www.sachgiai.com

Bài 140

BÀI LÀM

Thực tình lâu nay, tôi cũng không để ý đến cây phượng lắm. Giờ đây biết được lai lịch của nó, biết được những tình cảm sâu đậm của các anh chị lớp trước gửi lại ở cây phượng giữa sân trường này, tôi cảm thấy như mình có lỗi. Sao mình lại thờ ơ thế nhỉ?

Sáng nay đến lớp sớm hơn mọi ngày, bỏ cặp cẩn thận vào học bàn, tôi lững thững bước ra sân hướng về nơi gốc phượng. Vẫn như ngày nào, phượng vẫn đùa vui với gió mát hương trời, vẫn thỉnh thoảng buông rơi những cánh phượng sắp tàn chao liệng trong làn gió chướng. Phượng vẫn thế đấy: gần gũi và thủy chung. Còn em, một cảm giác mới lạ trào dâng trong lòng: “Phượng ơi! Ai đã đặt phượng ở đây, giữa cái sân trường lộng gió này, để ngày ngày dưới chân phượng, tụi nhỏ chúng mình tụ tập về đây nô đùa đến không chán những trò chơi tinh nghịch của tuổi thơ”. Giờ đây tôi mới có dịp ngắm kỹ cây phượng hơn. Phượng cũng đang tuổi ăn tuổi lớn như chúng tôi: trẻ trung và dồi dào

sinh lực. Nhìn nước da trắng xám căng đầy nhựa sống và muôn vàn cánh tay vươn dài toả rộng làm râm mát cả một khoảng sân trường, đủ biết, phượng đang sung sức. Màu xanh của lá, màu đỏ của hoa phản chiếu nắng mai vàng tạo nên một vầng sắc kì ảo. Năm cánh hoa đỏ thắm, mềm mại như một nét hoa văn ôm vòng lấy nhụy. Những hạt sương sớm còn đọng lại trên đầu nhụy long lanh dưới ánh mặt trời, càng trông càng đẹp. Một vẻ đẹp hồn nhiên như tuổi học trò chúng tôi. Tôi cúi xuống nhặt những cánh phượng đang rơi còn tươi sắc đỏ như muốn nâng niu những tình cảm đậm đà, lưu luyến mà các anh chị lớp trước đã gửi lại trên những cánh phượng hồng thắm này.

“Các anh các chị ơi! Rồi đây, trước lúc tạm biệt mái trường thân yêu này, chúng em sẽ làm như các anh các chị đã làm để cho sân trường luôn rợp bóng hoa - hoa học trò.”

Hãy tả lại cây dừa mà em quan sát được.

Bài 141

BÀI LÀM

Em rất thích về quê ngoại chơi. Quê ngoại nhiều dừa lắm, xứ dừa mà! Có lẽ không có nơi nào lắm dừa như thế. Dừa bạt ngàn hơn cả những cánh rừng cao su ở miền Đông Nam Bộ.

Thoạt nhìn, cây dừa như một cái ô khổng lồ vươn thẳng lên trời cao. Gốc dừa tua tủa những cái rễ tạo thành một chùm rễ to tướng ăn sâu bám chắc xuống đất. Nhờ vậy mà thân dừa cao, xộp vẫn chống chọi được trước những cơn bão, cơn lốc xoáy thỉnh thoảng “ghé chơi”. Thân dừa được bao bọc bằng một lớp vỏ cứng màu nâu xám với những khoanh tròn nối nhau. Tàu dừa mọc thành vòng tròn xoè đều ra xung quanh, có tàu dài đến hai, ba mét. Lá xếp xuôi theo hai bên tàu, màu xanh sẫm, y hệt như một cái lược khổng lồ. Từ các nách bẹ, từng chùm quả màu trắng sữa nhỏ như những quả cau chồi ra, lớn dần, chuyển sang màu xanh nhạt rồi màu xanh đậm. Khi lớn bằng cái bi đồng, chúng đeo bám lúc nhúc như các chú lợn con đang tranh nhau bú mẹ, trông thật thích mắt. Đây là lúc có thể thu hoạch được nếu người ta thích dùng nước của nó. Còn như để kéo dài một thời gian nữa thì cơm dừa sẽ cứng lại, nước không được ngọt nữa. Người ta dùng

com dừa sấy khô chế biến tinh dầu dùng trong công nghiệp sản xuất ra nhiều loại sản phẩm khác phục vụ cho đời sống con người. Gáo dừa thì dùng làm than hoạt tính, thân dừa làm gỗ, tàu dừa làm củi đốt.

Em nghĩ cây dừa thật có ích cho cuộc sống con người. Mọi thứ từ cây dừa sinh ra, không một thứ gì bỏ đi. Cây dừa thật là quý.

Cây tre một biểu tượng đẹp của làng quê Việt Nam, của sức sống con người Việt Nam. Em hãy tả lại cây tre ở làng quê em cho các bạn ở vùng thị thành biết.

Bài 142

BÀI LÀM

Quanh làng tôi có những khóm tre xanh mát, không biết chúng được trồng từ hồi nào. Bố tôi bảo: “Hồi bố sinh ra, nó đã có rồi”. Chúng rất thân thiết với người dân quê tôi.

Nhìn từ xa, lũy tre làng như một bức tường thành bao quanh thôn xóm - một bức tường xanh, mát mắt, suốt ngày suốt đêm rì rào to nhỏ với những cơn sóng của dòng sông quê. Tre mọc dày chen chúc nhau cây nọ tựa cây kia bất chấp nắng mưa bão dông, vươn lên trên cao đón nhận ánh sáng mặt trời. Các cụ già trong làng thường bảo: “Cây tre cũng như người dân quê mình một nắng hai sương, chịu thương chịu khó, bất khuất, kiên cường”. Thân tre tròn lẫn lại bóng láng, chia thành nhiều đốt như cây mía nhưng cành thì lăm gai lăm, nhất là những cành ở gần mặt đất. Càng lên cao càng ít gai nhưng lại rất nhiều lá. Lá tre nhỏ hình lưỡi bát, màu xanh đậm, mọc dày, kín, mưa không lọt qua được. Những ngày hè oi bức, nắng như đổ lửa trên đồng, lũy tre làng là nơi che bóng mát cho người dân lao động, đồng thời tre cũng che nắng cho trâu nằm, ru cho trâu ngủ. Buổi chiều tà lũ trẻ chúng tôi thường ra ngồi dưới lũy tre nói chuyện vui chơi. Có những đêm trăng sáng, lũy tre làng cũng là nơi tụ hội của nam nữ thanh niên và của tụi nhỏ chúng tôi. Ở đây, diễn ra vô vàn những trò chơi lý thú: cướp cờ, bịt mắt bắt dê, kéo cò, đánh trận giả... sôi động và hấp dẫn.

Tre đi vào cuộc sống của con người quê tôi như là người bạn tâm tình của muôn thế hệ. Người làng tôi ai đi xa cũng nhớ về lũy tre làng

xanh mát yêu thương, nơi ghi lại biết bao những kỷ niệm đẹp của tuổi thiếu thời.

Trong tất cả các loài cây ăn quả mà em có dịp quan sát được, loại cây nào em thích nhất, hãy viết một bài văn tả về loài cây đó.

Bài 143

BÀI LÀM

Cây vú sữa ba tôi trồng đầu hồi nhà thuê tôi còn là một đứa trẻ lên hai, nay đã qua ba mùa trái ngọt. Mùa nào cũng sai bông trĩu quả. Và bây giờ nó đang bước sang mùa thứ tư ở độ sung sức của tuổi trưởng thành.

Gốc cây to như cột nhà, rễ cắm sâu xuống đất tạo cho cây vú sữa một dáng đứng vững chãi. Từ mặt đất lên chừng một mét, thân cây chia thành hai nhánh lớn vươn thẳng lên cao ước chừng lên đến tầng một nhà em. Vòm lá xum xuê tỏa bóng mát cả một góc sân rộng, tạo thành một chỗ vui chơi đầy lí thú và hấp dẫn cho tụi nhỏ xóm tôi. Mùa thứ tư này, nhìn cây vú sữa, tôi cảm tưởng như cây thấp xuống và xoè rộng ra hơn mọi năm. Các cành lớn, cành nhỏ lung lẳng những trái là trái, ước tính đến vài trăm. Trái nào trái nấy căng tròn như những trái cam đường bóng láng. Có những cành chỉ nhỉnh hơn hai ngón chân cái mà có đến bảy, tám trái chín mọng đeo từ trong ra ngoài làm cho cành cây cong vòng hơn cả gọng vó. Nhiều lúc gặp gió chướng thổi qua, tưởng như chúng bị gãy gập xuống. Nhưng vú sữa vẫn vượt qua tất cả, nó vốn dẻo dai, bền vững như tình người mẹ trong truyện cổ tích. Cây vú sữa nhà tôi là một cây vú sữa “lò rèn” đặc biệt, không những sai quả mà hương vị của nó còn vượt hơn hẳn giống vú sữa thường thấy ở các vườn cây khác trong vùng. Quả nhiều bao nhiêu, mẹ tôi cũng không bán. Mùa nào cũng vậy, khi vú sữa chín, ba tôi thường chọn một chục quả ngon nhất đặt lên bàn thờ tổ tiên, cúng đất đai nhà cửa và tưởng nhớ đến người mẹ “kì diệu” trong truyện cổ tích đã hoá thân thành loài cây vú sữa tuyệt vời này. Còn lại ba tôi dùng để biếu các bác, các cô, các chú thân quen trong hai cơ quan của bố mẹ và dành cho hai chị em bồi dưỡng hàng ngày.

Vú sữa đúng là một cây ăn trái không những quý hiếm mà còn mang một biểu tượng đẹp về người mẹ. Mỗi lần cầm trái vú sữa trên tay, dầu chưa ăn mà em đã cảm nhận được cái hương vị ngọt ngào chảy ra từ những “bầu sữa kì diệu” ấy của người mẹ. Ôi! Tình yêu của mẹ thật “như biển hồ lai láng” mà suốt cả cuộc đời chúng con không bao giờ đền đáp được.

Những đoạn văn tả cây cối đặc sắc mẫu mực, tiêu biểu.

Bài 144

TẢ NHỮNG HÀNG ME

“... Me vốn đẹp với thân cây đều đặn, không cao lỏng khỏng như dầu, không lùn tịt như sanh, đẹp với vỏ cây cần cỗi gợi nhớ những cội tùng già bên chùa cổ, bên một sườn non với rêu xanh mơn mớn bám trên vỏ sạm đen, đẹp như non bộ dày sương dạn gió, với tàn không thưa, không xơ rơ như tàn sấu riêng, không dày mịt như măng cụt, vốn nó đã đẹp ở ngoài thiên nhiên rồi, mà trồng trên vỉa hè đá, bên cạnh những ngôi nhà xi măng cốt sắt, khô, nóng và buồn thì nó còn đẹp hơn biết bao.

Ôi, những hàng me chợ Cũ, những hàng me phố Gia Long, những hàng me phố Tân Đà giao nhánh rợp bóng, những hàng me bầu bạn với người đi bộ về trưa, những hàng me tò mò dòm vào các cửa sổ tư gia, những hàng me tàn xanh sậm quyến luyến những tiếng dương cầm của ai trong vại cửa sổ vọng ra...”.

(Bình Nguyên Lộc)

Bài 145

TẢ THÔNG REO

“Ta đã từng nghe tiếng thông reo trên ngọn đồi quang đại; ta đã từng nghe tiếng thông reo bên dòng nước thanh hương... Tiếng thông reo khắp bốn phương trời rộng thấu qua mấy tầng mây năm sắc và có lẽ dội tận đến cung trăng. Giữa cõi thanh liêu vô tận, tiếng thông reo là một điệu đàn bất tuyệt của bốn mùa. Thông reo không cần tới gió mà gió thổi là nhờ thông reo.

Cây thông cần cỗi, cành thông xương xường, lá thông ti mỉ, nhưng ai dám liệt thông xuống ngang hàng với muôn loài cỏ? Da thông khô xốp nhưng nhựa thông dồi dào. Minh thông tuy già nhưng hồn thông vẫn khỏe. Thông khinh thường những phồn hoa náo nhiệt. Thông xa lánh những chỗ cát bụi lắm.

Có ai đi lên đồi thông mà không thấy cỗi lòng mở rộng? Có ai nghe tiếng thông reo mà gợi hứng nguồn thơ? Thông reo vĩnh viễn, thông sống đời đời, mặc dầu sức nóng của mùa hè thiêu đốt, giá lạnh của mùa đông bao trùm”.

(Theo Nguyễn Tất Thử)

Bài 146

TẢ HOA MAI TRẮNG

“Hoa mai thật có vẻ đẹp thanh tao. Hoa năm cánh nhỏ xinh xắn, trắng phau, gốc và cành khúc khuỷu. Hoa mai thường nở đều một loạt, đâu chỉ được nửa tháng rồi tàn. Nếu được ánh đông soi rọi vào cây mai đương nở thì trông có vẻ trong trắng vô ngần, bắt ta phải liên tưởng đến tuyết sạch giá trong.

Nếu được hương sắc, hoa mai thật là một danh hoa. Hoa mai nở rộ mười lăm ngày thì tàn. Mà cánh hoa mai rụng cũng thật là có ý nghĩa. Chỉ có một cơn gió thoảng qua, cũng đủ làm cho bao nhiêu cánh hoa trắng rất nhẹ nhàng êm ái bay theo gió là là rơi xuống đất. Chừng như hoa mai đã nở thì cố giữ được tấm thân trong trắng mà lúc phải tàn tạ thì coi cái chết như không?”.

(Theo Thụy Chi)

Bài 147

TẢ HOA ĐỊA LAN

“Khi những làn mưa phùn mùa xuân đậu nhẹ lóng lánh trên mái tóc em là khi hoa địa lan bắt đầu ra hoa. Mùa xuân đấy!

Giữa đám lá xanh to bản, một cành búp xanh vươn lên. Mưa dai dẳng, triền miên, cành búp xanh càng vươn cao. Màu xanh non dần dần thâm lại. Những cành búp xanh dầm mưa xuân như chờ đợi ... Mặc cho sự mơn man êm nhẹ của gió, búp xanh lặng lẽ hình thành.

Nhưng hình như mùa xuân đang dồn những “yêu kiều” vào đó. Cây địa lan như người mẹ chắt chiu tất cả những gì tinh hoa nhất, những gì đẹp đẽ nhất mùa xuân ban phát cho mình dành cho búp non.

Trong mưa, từ trong búp xanh bông vươn ra ba cái nụ xinh xinh, nhỏ bé và đáng yêu. Vẫn là màu xanh nhưng nhạt hơn. Người ta nhìn và thầm hỏi: “Phải chăng mùa xuân đặt màu xanh trong ấy?”. Một ngày, hai ngày... nụ hoa lớn, nhích dần lên. Mưa nồm nóng lắm! Mưa như thôi thúc. Và nhìn kìa, những nụ hoa đang bồi hồi hé nở năm cánh trắng muốt. Bông hoa địa lan nghiêng mình, những cánh hoa xếp cân đối tròn trịa, và đài hoa, nhị hoa như mũ miện của nàng công chúa lóng lánh những hạt ngọc. Tinh khôi quá!

(Mèo Con)

Hà Tây

C. TẢ LOÀI VẬT

Nhà em hay một gia đình nào đó có nuôi một chú lợn hay ăn, chóng lớn. Em hãy tả chú lợn ấy.

www.sachgiai.com

Bài 148

BÀI LÀM

Bà ngoại em nuôi khá nhiều gia súc: chó, mèo, lợn, bò ... Chó, mèo, bò thì quanh quẩn trong khu vườn rợp nắng. Còn chú lợn thì một mình một giang sơn riêng. Đó là cái chuồng được xây bằng gạch nằm bên thế cạnh ao cá và bờ rau muống.

Ngày ba bữa, bà em cho lợn ăn. Lần nào bưng cám đến gần cửa chuồng, bà đều nói: “Ăn no ngủ khỏe, chóng lớn” thì chú lợn nhà ta vội nhảy lên, hai chân trước đặt lên thành chuồng, miệng kêu la như bị bỏ đói lâu ngày. Bà đổ cám xuống máng, tức thì cậu ta tụt xuống cái phích, sục cái mõm vào máng tu một hơi dài như một ống hút khổng lồ, làm nước máng sủi lên những bọt bong bóng như trận mưa rào mùa hạ. Mới có hai tháng, từ mười tám, hai mươi kí lúc mới đưa về, thế mà giờ này ước chừng cậu lên tới năm mươi, sáu mươi kí có dư. Trông chú chững chạc như một chàng trai vừa mới vỡ giọng. Hai cái tai to như hai lá mít luôn vênh đứng. Cái trán ngắn ngủn, đôi mắt ti

hí nửa như thức nửa như ngủ, nhìn ai cũng có vẻ khinh khỉnh. Còn đôi má thì phình to ra như người bị quai bị. Cuối mõm là cái mũi tẹt giống như anh chàng Trư Bát Giới, một đồ đệ của Đường Tăng trong truyện *Tây du kí*, trông thật buồn cười. Thân hình chú được phủ một lớp lông màu trắng giống như một con ngựa bạch vài tháng tuổi. Phía sau là đôi mông như hai khối thịt tròn lẳn. Cái đuôi thì trông như một cái bông lau ngoắt qua ngoắt lại liên tục.

Chỉ còn hai tháng nữa là xuất chuồng, lúc đó nó cũng phải hơn một tạ. Bà bảo: Từ trước tới giờ con lợn này lớn nhanh hơn cả. Cháu ráng giúp bà. Cân lợn xong, bà sẽ dẫn cháu đi mua một đôi bông để cháu đeo trong những ngày lễ, Tết”.

Gia đình em hoặc gia đình bạn có nuôi gà. Hãy tả lại một con gà mà em thích nhất.

Bài 149

BÀI LÀM

Phương đông vừa ửng hồng nhưng màn sương còn giăng kín. Bỗng một tiếng gáy vang động “Ò... ó... ó...” làm cho vạn vật bừng tỉnh giấc. Đó là tiếng gáy của chú gà trống nhà em.

Chú được mẹ mua từ phiên chợ mai, tết năm ngoái. Hồi ấy, chú chỉ là một cậu bé thiếu niên mới hơn tháng tuổi còn rụt rè e thẹn. Đến nay chú đã là một thanh niên trưởng thành đầy vẻ oai phong. Ai nhìn chú cũng đoán ngay được chú thuộc loại gà lai: gà tàu và gà nòi. Dường như chú được chọn lọc những đặc tính trội nhất của hai giống gà. Bởi chú to khỏe như một “lực sĩ trên võ đài” và đẹp trai như một “siêu sao người mẫu”. Chú khoác trên mình bộ áo màu đỏ tía xen lẫn màu vàng sậm. Cái đầu của chú được trang điểm bằng một cái nón hình bánh lái tàu đỏ chót như màu hoa phượng vĩ. Đôi mắt tròn, to lúng liếng như hai viên bi thủy tinh. Cái mỏ khoằm màu mận chín như hai miếng thép úp lại. Hai cái chân to khỏe và cao như chú gà nòi chính hiệu, được bao bọc bởi một lớp vẩy sừng màu vàng nghệ, giống như một bộ chiến giáp của các binh sĩ thời “Đông Chu liệt quốc” ra trận. Hai cái cựa nhọn hoắt, chìa ra như hai mũi dao Thái, giúp chú đánh trả lại kẻ thù một cách hữu hiệu. Đây mới chính là thứ vũ khí

lời hai, khi cần có thể dứt điểm trận đấu trong tích tắc. Đôi cánh của chú thì thật tuyệt, mỗi lần chú giang ra y hệt như cái quạt lông của vị quân sư Gia Cát Không Minh thời “Tam quốc”. Cái đuôi đủ màu vươn dài ra phía sau và cong lại hình cánh cung như một nét hoạ văn, tôn thêm vẻ hào hoa phong nhã cho chú.

Em rất yêu quý chú gà trống này. Chú là chiếc đồng hồ báo thức chính xác nhất, giúp em dậy đúng giờ chuẩn bị đến lớp đến trường đúng thời gian quy định.

Ở gia đình em hay gia đình bạn có nuôi một con chó. Hãy tả lại con chó đó.

Bài 150

BÀI LÀM

“A! Chú cún con đẹp quá! Em reo lên khi thấy bố đưa về một chú chó xinh xắn. Em bế chú lên tay và đặt tên cho chú ngay. Chú có tên Li Li từ đấy.

Li Li có hai màu: trắng và nâu xen kẽ. Đầu chú như quả đu đủ nhỏ. Hai tai luôn dong lên nghe ngóng. Hai mắt tròn xoe đen láy rất tinh nhanh. Mũi chú đen bóng, lúc nào cũng ướt nước như người bị cảm cúm. Lưỡi chú thường vất sang một bên màu đỏ hồng để lộ mấy răng nanh nhỏ, nhọn, trắng ở hai bên khóm miệng. Thân chú được khoác một chiếc áo hai màu: trắng và điểm dốm nâu trông rất dễ thương. Đuôi chú có lông dày tròn như cổ tay em lúc nào cũng rung rung thật ngộ nghĩnh. Li Li được coi là một thành viên không thể thiếu được trong gia đình em. Mỗi khi em đi học về, chú nhảy từ bậc thềm lao ra, đưa hai chân trước lên tỏ vẻ thân mật với anh chủ, đuôi thì ngoáy tít. Khi màn đêm buông xuống, cả nhà ngủ ngon giấc, còn Li Li thì vẫn thức canh giấc ngủ cho mọi người.

Li Li rất thích chơi đùa. Mỗi khi vui đùa với em, cậu ta thường quẩn lấy chân em vẫy đuôi tíu tít. Khi người lạ tới nhà, chú thường phóng ra ngang cổng chờ em ra, chú mới chịu nhường lối cho khách.

Em rất quý Li Li. Mỗi khi đi đâu về, em thường vuốt ve nó và thỉnh thoảng em lại thưởng cho nó một cái bánh hay một cái kẹo. Li Li ăn ngon lành và nhăn răng cười tỏ vẻ biết ơn.